

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

Az előző fejezetekben a már ismertetett szemelvényekkel arra világítottunk rá, hogy mikor telepedett le a zsidóság a térségünk területén, mióta élnek közöttünk, mi történt velük közvetlenül a vészidőszak előtt

Most rátérünk az idevonatkozó egyes rendeletek és hatósági előírások bemutatására. Az eredeti iratok megtalálhatók a Győr-Moson-Sopron megyei Levéltári Igazgatóság Mosonmagyaróvár-i Levéltárában.

“Méltóságos Alispán Úr! Mély tisztelettel alulírott: Gelehrter József, vegyeskereskedő, rajkai lakos a hiteles alakban idecsatolt következő igazolványok, s illetve tanúsítványok alapján, amelyek szerint: A/ alatt 1916. január 29-én a bronz vitézségi érmet, B/ alatt 1916. június 10-én az ezüst vitézségi érmet az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásomért – nyertem el, és C/ alatt igazolom, hogy a Károly csapatkereszt viselésére jogosult vagyok – arra kérem a Méltóságos Alispán Urat: miszerint megállapítani és kimondani méltóztassék, hogy az 1939. évi IV. t. c. rendelkezései reám nem vonatkoznak, mert e törvény 2. §. 1. bekezdésének 2. pontjában meghatározott mentesség mély tisztelettel alulírottat megilleti.

A csatolmányok mellett alázatos kérelmemet támogatja az ide D/ alatt mellékelt győri M. kir. Pénzügyigazgatóság-i 1371/2/IV. 1940. számú végzésben foglalt azon közlés, amely szerint a Nagyméltóságú M. kir. Pénzügyminister a 86261/1940. XV. sz. rendeletével az ezennel kérelmezett mentességemet az italárusítási engedéllyel kapcsolatban már megállapította. Alázatos kérelmemet megismételve – vagyok Rajka, 1940. szeptember hó 4. napján, mély tisztelettel: Gelehrter József s. k. A fentjelzett A/ - D/ alatti okiratok mellékelve. Ajánlott.” – A kérelem hátlapján a Győr-Moson-Pozsony Közigazgatásilag Egyelőre Egyesített Vármegyék Alispánjának érkeztető bélyegzője: 1940. szept. 5. 013800 Szám. Mell. 4 db. X. 1940/13800.

“13800/1940. Vez. t. Főügyész Úrnak H. Szíves javaslattételre sk. kiadva Győr, 1940. szept. 7. Olvashatatlan aláírás.” “A kérelem nem teljesíthető. A 7720/1939. M. E. sz. r. 64. §-a szerint Alispán Úr csupán az 1939. IV. t. c. 1. §-ában meghatározott mentesség fennforgásáról adhat ki tanúsítványt, a 2. §. esetét nem igazolhatja. 1940. IX. 9. Olvashatatlan aláírás.” – Visszaérkeztetés dátuma: 1940. szept. 11.

“13800/1940. alp. Tárgy: Gelehrter József vegyeskereskedő, rajkai lakos kérelme, melyben az 1939. évi IV. t. c. 2. §. első bekezdésének 2. pontjára hivatkozással annak megállapítását és igazolását kéri, hogy a zsidótörvény rendelkezései reá nem vonatkoznak.

Véghatározat: Gelehrter József vegyeskereskedő rajkai lakos ezen kérelmezését elutasítom, s a kérelmezett igazolás kiállítását és kiadását megtagadom.

Megokolás: A 7720/1939. M.E. sz. rendelet 64. §-ának helyes értelmezése szerint általam csak az igazolható, ill. tanúsítható, hogy folyamodó az 1939. évi IV. t. c. értelmében zsidónak nem tekinthető. Arra vonatkozóan pedig, hogy az 1939. évi IV. t. c. szempontjából kit kell, vagy kit nem kell zsidónak tekinteni, kizárólag az 1939. évi IV. t. c. 1. §-ának rendelkezései az irányadók.

Az 1939. évi IV. t. c. 2. §-a, mellyel kérelmező kérelmét alapozza – csupán mentesíti az 1. §. értelmében egyébként zsidónak tekintendő személyeket – bizonyos meghatározott körülmények igazolása esetében – a törvény egyes rendelkezései alól azonban az 1939. évi IV. t. c. egyes rendelkezései alól való mentesség igazolása a 7720/1939. M.E. sz. rendelet rendelkezései szerint nem tartozik hatáskörömbé, mert ezen rendelet 64. §-a félre nem érthető módon csak az 1939. évi IV. t. c. 2. §-ára utal, míg az 1939. évi IV. t. c. 2. §-át meg sem említi.

Ez oknál fogva, miután a kérelmező igazolás (tanúsítvány) kiállítására és kiadására felhatalmazásom nincs, a kérelem teljesítését megtagadnom kellett.

Ezen véghatározatom ellen a kézhezvételt követő naptól számított 15 napon belül a m. kir. Közigazgatási Bírósághoz címzett, s nálam írásban benyújtandó panaszjogorvoslásnak van helye.

Erről kérelmező Gelehrter József vegyeskereskedő rajkai lakost kérelméhez csatolt volt 4 drb okirat visszaadása mellett tértivevényen értesítem. Győr, 1940. szept. 16. Pecsét: Kiadta: 1940. szept. 16. Olvashatatlan aláírás, alispán.” – Hátlapon: 13800/1940. alp. kiadói utasítás. Jogerő: Nyitva 15 nap. Jogerő jelentendő. L. IX. 17.- Kiadatott: 1940. szept. 18. A tértivevényen: 13800/1940. alp. véghatározat és 4 db mell.- Gelehrter József vegyeskereskedő Rajka. A kézbesítés napja: Rajka, 1940. IX. 19. Gelehrter József s. k.

“Alispán Úr! Hivatkozással az 1940. évi IX. 18.-án 13800/940. alp. szám alatt kiadott határozatban foglaltakra, mely Gelehrter József vegyeskereskedő rajkai l. annak megállapítását kéri, hogy a zsidótörvény reá nem vonatkozik, tiszteletteljesen bejelentem, hogy fellebbezés az iktatókönyv tanúsága szerint ellene beadva nem lett, így ezen határozat 1940. X. 4-n jogerőre emelkedett. Egyúttal a vonatkozó iratokat 1 drb (kézbesítési vétíveket) idemlékelve betérjesztem. Győr, 1940. évi X. 8. olvashatatlan aláírás, nyilvántartó.” (sz. megj: Hiába volt minden: a kérelem és a kitüntetések, mindezt nem méltányolták.)

“M. kir. mosonmagyaróvári 15. honvéd kiegészítő kirendeltség. (Bevonulási központ). 603/gy. szám. Kt.-1941. – Sürgős!

Nagys. Tek. Horváth István tart. szkv. főhadnagy Úrnak Hegyeshalom, Kossuth Lajos út 27. A zsidótörvénynek a honvédségen belül való végrehajtása tárgyában felszólítom, hogy az 1939. évi IV. t. c. alapján saját származását a mellékelten megküldött származási táblázat kitöltésével nagyszülőikig bezárólag f. é. november hó 1-ig igazolja.

Amennyiben az összes származási okmányait fenti időpontig beszerezni nem tudná, a meglevőket terjessze fel november hó 1-ig. Ez utóbbi esetben is azonban származását legkésőbb 1941. évi december hó 31-ig igazolni tartozik, mert ha nem igazolná, úgy fogjuk tekinteni, mintha zsidó lenne.

Ha a hivatkozott t.c. alapján zsidónak tekintendő, ezen körülményt a származási táblázat visszaküldése mellett, 1941. évi november hó 1-ig írásban jelentse.

Végül felszólítom, hogy amennyiben zsidó, de a hivatkozott t.c. 2. §. alapján kivételezettnek tekintendő, a kivételezettségét igazoló okmányaival a lakóhely szerint illetékes kiegészítő katonai parancsnokságnál jelentkezzen, kivételezettségének elbírálása végett. 1 drb. származási tábl. mellékelve, mely a kitöltés alapjául szolgáló anyakönyvi kivonatokkal, vagy valószínűsíthető okmányokkal együtt ide visszaküldendő. Olvashatatlan aláírás.” (Sz.megj. Ily módon történt a származás igazoltatása.)

“Landeszman György – Schweitzer József: A magyar zsidóság a német megszállás és a deportáció kezdete közötti időszakban. (1944. március 19 – 1944. május 15.)”

“17. A Magyar Zsidó Levéltár birtokában fennmaradt, 1944. április havának elejéről származó teljes adatszolgáltatás az akkori Magyarország csaknem valamennyi hitközségének létszámáról, intézményeiről, gazdasági helyzetéről. Ez az adatszolgáltatás minden hitközség állapotát egy nagyméretű kartonlapon mutatja be. A kartonlapokat a hitközségek a Zsidó Tanács felszólítására küldték be. A Zsidó Tanácstól kibocsátott körlevél, amely elrendelte az adatszolgáltatást, stílusa tekintetében nem hagy kétséget a felől, hogy a Tanács német parancsra cselekedett. Ma már világosan látjuk, amit a megriadt emberek akkor nem láttak és nem érzékeltek, hogy az egész adatszolgáltatás, annak gyors lebonyolítása azért volt szükséges, hogy a hitleristák és magyar cinkosaik teljes képet nyerjenek a magyar zsidóság helyzetéről, kirablásuk, majd halálba küldésük előkészítése érdekében.

A kérdőíveket 1943. évi dec. 31-i állapot szerint pontosan kellett kitölteni, a válaszadás időpontja (1944. április 10. körül.”

“388. Moson anyahitközség (Győr-Moson vármegye). Szervezet: statusquo. Lélekszám: 442. Adózók száma 134. Elnök: Szigeti Bernát. Polgári állása: magánzó. Anyakönyvvezető rabbi: Dr. Klein Béla. Rabbi: nincs. Alkalmazottak száma: 4.

Önálló felekezeti egyesület, intézmény. 1. Izr. Szent Egylet. Taglétszám 83, vagyon: 3610.40, teher: 0.00. Zárszámadás végösszege: 11376.88.

Vagyon: 3 hold föld (nem jogerősen igénybe van véve), ház (temetőőr lakás és ravatalozóhely), kegszerek.

2. Nőegylet: taglétszám 77, vagyon: 1954.39. teher: 0.00. Zárszámadás: 3436.28.

Vagyon értékek: Bérház: templom, ház (alkalmazottak lakásai, gyűlésterem) Zárszámadás végösszege: 30000.00. Készpénz: 110.73 Vagyont csökkentő teher: 3000.00.

Hitközségi tagok állami vagyonadója és adóalapja: 3554.00, 3244700.00. Hitközségi tagok állami jövedelemadója és adóalapja: 18425. 10, 442270.00” (sz.megj.: a továbbiakban részletes kimutatást közöl a kiadásokról és a bevételekről.)

“526. Rajka anyahitközség. (Győr-Moson vármegye).

Szervezet: orthodox. Lélekszám: 167. Adózók száma: 35. Elnök: Kurcz Ferencz. Polgári állása: kereskedő. Anyakönyvvezető rabbi: Krausz Mózes. Rabbi: nincs. Alkalmazottak száma: 3.

Önálló felekezeti egyesület, intézmény: 1. Chevra Kadisa. Taglétszám: 20. Vagyon: 707.58, Teher: 0.00 Zárszámadás végösszege: 0.00.

2. Nőegylet. Taglétszám: ? Vagyon: 80.00, Teher: 0.00. Zárszámadás végösszege: 0.00.” (sz.megj. a továbbiakban részletes kimutatás a kiadásokról és a bevételekről.)

“389. Mosonszentjános fiókhitközség. (Győr-Moson vármegye).

Szervezet: orthodox. Lélekszám: 29. Adózók száma: 7. Gondnok: Dr. Bloch Manó. Polgári állása: orvos. Anyakönyvvezető rabbi: Dr. Klein Béla (mosoni alrabbi). Rabbi nincs. Alkalmazottak száma: 1.

Vagyon értékek. Készpénz 146.00. Tiszta vagyon: 146.00.” (sz.megj. továbbiakban a kiadásokról és bevételekről szóló kimutatás következik.)

Idézzük a rendelkezéseket: “Mosonmagyaróvár megyei város tekintetes Polgármesteri Hivatalának, Mosonmagyaróvár I. Hivatkozva mai személyes felhívásukra, csatoltan átszarmaztatom a kitért zsidók névsorát, mely névsort a beszerzett információim és legjobb tudásom szerint állítottam össze. Teljes tisztelettel: Frischmann Oszkár s. k., mint a közösségi zsidó szervezet vezetője. Mosonmagyaróvár, 1944. ápr. 8.”

“Mosonmagyaróvár megyei város Polgármesteri Hivatala. szám: 2777/1944. ápr. 11. T: Zsidó személyek és családtagjainak összeírása. M. Kir. Rendőrkapitányság, H. A nyomozati értesítőben megjelent 6136/944. VII. Res. sz. belügyminiszteri rendeletre csatoltan tisztelettel megküldöm a helybeli zsidó közösségi szervezet vezetője által egybeállított és a zsidó személyekre vonatkozó névjegyzéket, valamint az áttért zsidó személyek kiegészített kimutatását. Megjegyzem, hogy a névjegyzék és kimutatás nem teljes, mert a zsidó közösségi szervezet vezetője saját legjobb tudomása szerint állította egybe. Móvár, 1944. IV. 11. olvashatatlan aláírás sk. LK! Csat. 2 db. IV. 11. olvashatatlan aláírás.”

A gettózást megelőzően és a gettózás folyamán is a hatóságok több névsort készítettek a város és a járás zsidóságáról. Ezen névjegyzékek mindegyike számunkra nem volt hozzáférhető, a következőkben bemutatunk egyet a névösszeírásokból.

Mosonmagyaróvár város:

Sor sz.	Név, lánykori név.	Szül. hely, év, hó, nap.	Anyja neve.	Lakás utca.
1.	Back Ármin	Máramarossziget, 1871. 11. 18.	Kaufmann Rozália	Szent István kir. út 37.
2.	Back Erzsébet	Moson, 1900. 03. 22.	Redlinger Franciska	Szent István kir. út 37. + Stutthof KZ. 1944. 11. 01 (8)
3.	Back Antal	Pozsony, 1895. 09. 28.	Redlinger Franciska	Szent István kir. út 91. + Muhldorf 1944. 12. 15. (8)
4.	Bass Rafael	Sárvár, 1875. 07. 07.	Schnabel Fani	Szent István kir. út 55.
5.	Bass Rafaelné, Gerstmann Malvin	Moson, 1891. 09. 17.	Deutsch Laura	Szent István kir. út 55.
6.	Bass László	Moson, 1904. 08. 26.	Gerstmann Malvin	Szent István kir. út 44.
7.	Baumel Gyula	Moson, 1900. 07. 19.	Weinberger Teréz	Ipartelepek. + Mauthausen 1944. 11. 03. (8)
8.	Baumel Gyuláné Reindler Paula	Moson, 1900. 07.21.	Kesztler Eugénia	Ipartelepek.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

9.	Berger Frigyesné Frank Erzsébet	Budapest, 1892. 12. 01.	Wertheimer Ida	Szent István kir. út 12.
10.	Berger Sándor	Mezőörs, 1891. 02. 23.	Steiner Borbála	Szent István kir. út 12.
11.	Berger Sándorné Ungár Margit	Budapest, 1901. 07. 17.	Perelsz Sarolta	Szent István kir. út 12.
12.	Berger Ödön	Győr, 1930. 11. 19.	Ungár Margit	Szent István kir. út 12.
13.	Berger István /András/	Győr, 1939. 07. 06.	Ungár Margit	Szent István kir. út 12.
14.	Berl Mór	Moson, 1872. 06. 28.	Neumann Anna	Soproni út 6.
15.	Springer Jakabné Berl Regina	Moson, 1868. 01. 09.	Neumann Emma	Soproni út 6.
16.	Steiner László	Zseli, 1901. 02. 06.	Farkas Berta	Soproni út 6.
17.	Steiner Lászlóné Berl Anna	Nagybarátfalú, 1902. 12. 06.	Fleischmann Livia	Soproni út 6.
18.	Steiner Imre Dezső	Moson, 1933. 10. 27.	Berl Anna	Soproni út 6.
19.	Brandtner Gyuláné Kohn Frida	Nagyvárad, 1869. 10. 11.	Beer Mária	Szent István kir. út 33.
20.	Brandtner René	Budapest, 1897. 06. 17.	Kohn Frida	Szent István kir. út 33.
21.	Bernát Sándorné Breiner Kató	Moson, 1908. 04. 04.	Löwin Hermina	Szent István kir. út 63.
22.	Bernát Ági	Moson, 1932. 11. 13.	Breiner Katalin	Szent István kir. út 63.
23.	Bernát Gizi	Moson, 1934. 01. 01.	Breiner Katalin	Szent István kir. út 63.
24.	Bernát Dénes	Moson, 1935. 12. 28.	Breiner Katalin	Szent István kir. út 63.
25.	Bernát Károly	Mosonmagyaróvár 1941. 01. 25.	Breiner Katalin	Szent István kir. út 63.
26.	Breiner Jakabné Löwin Hermin	Moson, 1874. 10. 13.	Löwin Róza	Szent István kir. út 63.

27.	Braun Mór	Moson, 1900. 01. 01.	Quastler Anna	Szent István kir. út 87.
28.	Braun Mórné Schey Aranka	Boldogasszony 1908. 04. 15.	Robitsek Hermina	Szent István kir. út 87.
29.	Braun György	Mosonmagyaróvár 1939. 01. 31.	Schey Aranka	Szent István kir. út 87.
30.	Braun Judith	Mosonmagyaróvár 1942. 03. 27.	Schey Aranka	Szent István kir. út 87.
31.	Breiner Árpád	Moson, 1909. 05. 15.	Löwin Hermina	Szent István kir. út 25.
32.	Breiner Árpádné Prágai Livia	Györszentmárton 1912. 05. 01.	Steiner Etel	Szent István kir. út 25.
33.	Breiner Borbála	Mosonmagyaróvár 1936. 02. 16.	Prágai Livia	Szent István kir. út 25.
34.	Breiner Márta	Mosonmagyaróvár 1938. 02. 06.	Prágai Livia	Szent István kir. út 25.
35.	Bozi Istvánné Pollák Margit	Wien, 1899. 11. 29.	Schwarz Henriette	Ostermayer út 4.
36.	Bozi Andrea	Győr, 1937. 08. 13.	Pollák Margit	Ostermayer út 4.
37.	Dániel Béla	Tolna, 1901. 11. 24.	Breuer Róza	Ostermayer út 22. + Muhldorf 1944. 10. 25. (8)
38.	Dániel Béláné Knapp Jolán	Győr, 1909. 03. 08.	Löwin Sára	Ostermayer út 22.
39.	Dániel Ödön	Moson, 1933. 11. 11.	Knapp Jolán	Ostermayer út 22.
40.	Dániel Éva	Moson, 1935. 11. 11.	Knapp Jolán	Ostermayer út 22.
41.	Dániel István	Moson, 1938. 08. 20.	Knapp Jolán	Ostermayer út 4.
42.	Deutsch Ernő	Moson, 1883. 09. 09.	Fischer Róza	Ostermayer út 3.
43.	Deutsch Ernóné Fischer Margit	Budapest 1895. 05. 24.	Brünauer Rózsa	Ostermayer út 3.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

44.	Deutsch Mariann	Budapest. 1920.	Fischer Margit	Ostermayer út 3.
45.	Deutsch Gyula	Budapest. 1930. 01. 12.	Fischer Margit	Ostermayer út 3.
46.	Deutsch Jakabné Weisz Regina	1864.	Spuller Fáni	Duna utca 13.
47.	Özv. Singer Izsákné Weisz Róza	1868.	Spuller Fáni	Duna utca 13.
48.	Deutsch Imre	Bakonyháza, 1913. 08. 18.	Fleischmann Mária	Ostermayer út 42.
49.	Deutsch Imréné Knapp Paula	Moson, 1916. 05. 28.	Löwin Sára	Ostermayer út 42.
50.	Deutsch Péter *	Mosonmagyaróvár 1944. 06. 04.	Knapp Paula	Ostermayer út 42.
51.	Ebdler Zsenka	Gezencsár, 1878. 12. 14.	Perger Berta	Soproni út 26.
52.	Feldmann Márton	Búj, 1868. 10. 26.	Róth Sára	Ostermayer út 26.
53.	Feldmann Zsuzsanna	Barosháza, 1896. 01. 25.	Herz Lina	Ostermayer út 26.
54.	Feldmann Gizella	Gidrafa, 1901. 03. 25.	Herz Lina	Ostermayer út 26.
55.	Feigelstock Ernő	Moson, 1896. 10. 06.	Weisz Zseni	Kápolna tér 2.
56.	Feigelstock Ernőné Steiner Ella	Szombathely, 1909. 02. 23.	Kohn Malvin	Kápolna tér 2.
57.	Feigelstock Róbert	Budapest, 1928. 04. 14.	Kohn Júlia	Kápolna tér 2.
58.	Feigelstock Erika	Moson, 1936. 07. 07.	Steiner Ella	Kápolna tér 2.
59.	Feigelstock Lipótné Weisz Zseni	Moson, 1870. 07. 22.	Waldner Betti	Szent István kir. út 31.
60.	Weisz Róza	Moson, 1873. 12. 22.	Waldner Betti	Szent István kir. út 31.
61.	Feigelstock József	Moson, 1894. 01. 30.	Weisz Zseni	Szent István kir. út 31.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

62.	Weisz Lujza	Moson, 1875. 09. 28.	Waldner Betti	Szent István kir. út 31.
63.	Feigelstock Zsigmond	Moson, 1905. 04. 07.	Weisz Zseni	Mosonvár út 5.
64.	Feigelstock Zsigmondné Zeiden Frida	Moson, 1911. 08. 12.	Fein Anna	Mosonvár út 5. + Stutthof KZ. (8)
65.	Fischer Béla	Komárom, 1910. 01. 13.	Fleischer Janka	Duna utca 6.
66.	Fischer Béláné Strasser Rózsa	1917.	Weiszberger Ernestin	Duna utca 6.
67.	Fischer László	Mosonmagyaróvár 1943. 01. 04.	Strasser Rózsa	Duna utca 6.
68.	Fischer Ignác	Dunaszerdahely, 1858. 11. 03.	Schwarz Cecilia	Szent István kir. út 55.
69.	Fischer Ignácné Löwin Hermin	Moson, 1858. 10. 15.	Dux Júlia	Szent István kir. út 55.
70.	Fischer Márton	Balogfalva, 1877. 01. 11.	Schneer Josefín	Vár út 2.
71.	Fischer Mártoné Schwarcz Matild	Pozsony, 1878. 10. 08.	Berger Teréz	Vár út 2.
72.	Fischer Béla	-	Schwarz Matild	Vár út 2.
73.	Fischer Miksa	Győr, 1875. 06. 29.	Neufeld Fáni	Ipartelep 47.
74.	Fischer Miksáné Fleischer Janka	Kisárpás, 1875. 09. 30.	Rosenheim Róza	Ipartelep 47.
75.	Fischer Erzsébet	Komárom, 1908. 03. 09.	Fleischner Janka	Ipartelep 47. + Stutthof KZ. (8)
76.	Fischer Anna	Arak, 1886. 07. 26.	Weisz Berta	Szent István kir. út 33.
77.	Frank Lajos	Szamoskér, 1901. 07. 12.	Schwarz Cecilia	Ipartelep 36.
78.	Frank Lajosné Kohn Jolán	Cserhátalár, 1907. 03. 25.	Szücs Zsófia	Ipartelep 36.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

79.	Frank Zsuzsanna	Magyaróvár, 1934. 02. 01.	Kohn Jolán	Ipartelep 36.
80.	Friedmann Sándor	Moson, 1892. 09. 03.	Rosenberg Róza	Ipartelep 25.
81.	Friedmann Pál	Nyíregyháza, 1910. 02. 11.	Friedmann Gizella	Ipartelep 25.
82.	Friedmann Ernőné Friedmann Gizella	Moson, 1889.	Rosenberg Róza	Ipartelep 25.
83.	Friedmann Irén	Moson, 1891. 04. 20.	Rosenberg Róza	Ipartelep 25.
84.	Frischmann Oszkár	Sopron, 1898. 12. 28.	Frischmann Róza	Szent István kir. út 18.
85.	Frischmann Oszkárné	-	Feigelstock Sarolta	Szent István kir. út 18.
86.	Feldmár Izidor	Győrladamér, 1880. 05. 23.	Farkas Sára	Kápolna tér 8.
87.	Feldmár Izidorné Steiner Róza	Zseli, 1892. 04. 02.	Farkas Berta	Kápolna tér 8.
88.	Feldmár Jolán	Bácsa, 1913. 09. 02.	Steiner Róza	Kápolna tér 8.
89.	Feldmár Gizella	-	Steiner Róza	Kápolna tér 8.
90.	Freund Ottóné (Grün) Gárdos Mária	Moson 1912. 11, 10.	Szidon Aranka /Irma/	Frigyes kir. h. út 105.
91.	Freund András	1942.	Gárdos Márta	Frigyes kir. h. út 105.
92.	Galambos Elek	Győr, 1905. 06. 13.	Steiner Rozália	Szent István kir. út 78.
93.	Galambos Elekné Menczer Karolin	Moson, 1904. 05. 22.	Stern Magdolna	Szent István kir. út 78.
94.	Galambos Éva	Moson, 1931. 02. 09.	Menczer Karolin	Szent István kir. út 78.
95.	Galambos Sándor	Moson, 1934. 02. 08.	Menczer Karolin	Szent István kir. út 78.
96.	Galambos Ernő	Moson, 1932. 08. 01.	Menczer Karolin	Szent István kir. út 78.

97.	Gerstl Gyula	Nagycenk, 1897. 08. 12.	Schmiedl Teréz	Szent István kir. út 78.
98.	Gerstl Gyuláné Fischer Gizella	Moson, 1900. 09. 04.	Löwin Johanna	Szent István kir. út 78.
99.	Gerstl Tibor	Moson, 1928. 01. 15.	Fischer Gizella	Szent István kir. út 78.
100.	Gerstl Jutka	Moson, 1932. 09. 15.	Fischer Gizella	Szent István kir. út 78.
101.	Gerstl Vilmos	Nezsider, 1884. 09. 04.	Blumenscheic Fáni	Horthy Miklós út 38.
102.	Gerstl Vilmosné Rech Katalin	Győr, 1891. 09. 27.	Krausz Hani	Horthy Miklós út 38.
103.	Gerstl Pál	Magyarvár, 1923. 07. 31.	Reich Gizella	Horthy Miklós u. 38.
104.	Gerstmann Károly	Moson, 1897. 01. 10.	Deutsch Laura	Szent István kir. út 37.
105.	Gerstmann Károlyné Sági Lili	Székesfehérvár, 1906. 03. 09.	Deutsch Riza	Szent István kir. út 37.
106.	Gerstmann Péter	Moson, 1926. 09. 25.	Sági Lili	Szent István kir. út 37.
107.	Gerstmann Pál	Moson, 1935. 03. 17.	Sági Lili	Szent István kir. út 37.
108.	Kelen Lászlóné Bajor Anna	Berettyóújfalu, 1919. 06. 02.	Farkas Margit	Horthy Miklós út 20. + Stutt-hof KZ. (8)
109.	Dr. Klein Sándor	Budapest, 1909. 11. 07.	Ent Eleonóra	Ipartelep.
110.	Dr. Klein Béla	Miskolc, 1890. 06. 25.	Friedmann Regina	Vár út 4.
111.	Dr. Klein Béláné Ulmann Adél	Nagyvárad, 1898. 05. 05.	Rabinovits Eszter	Vár út 4.
112.	Kovács Lajos	Rábabogyoszló, 1892. 09. 07.	Pollák Karolin	Horthy Miklós út 7.
113.	Kovács Lajosné Grosz Erzsébet	Wien, 1897. 08. 14.	Steiner Sára	Horthy Miklós út 7. + Stutthof KZ. (8)

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

114.	Kovács György	Magyaróvár, 1920. 01. 21.	Grosz Erzsébet	Horthy Miklós út 7.
115.	Kovács András	Magyaróvár, 1924. 12. 27.	Grosz Erzsébet	Horthy Miklós út 7.
116.	Kornfeld Ferenc	Pozsony, 1882. 06. 17.	Unger Amália	Ostermayer út 2.
117.	Kurcz Antal	Bezenye, 1887. 04. 12.	Engel Regina	Szent István kir. Út 26.
118.	Kurcz Antalné Kohn Blanka	Bősárkány, 1908. 06. 05.	Wallenstein Zelma	Szent István kir. Út 26. + Stutthof KZ. 1944. 11, 15. (8)
119.	Kurcz László	Moson, 1926. 12. 02.	Kohn Laura	Szent István kir. út 26.
120.	Klinger Alfréd	Rajka, 1903. 01. 02.	Spuller Johanna	Kápolna tér 8.
121.	Klinger Alfrédné Steiner Ilona	Zseli, 1909. 04. 02.	Farkas Berta	Kápolna tér 8.
122.	Klinger Zsuzsa Edith	Moson, 1933. 12. 18.	Steiner Ilona	Kápolna tér 8.
123.	Kurcz Jenő (József)	Moson 1895 (1893) 03. 10.	Epstein Sarolta	Szent István kir. Út 63. + Mühldorf KZ. 1945. 02. 12. (8)
124.	Kurcz Jenőné (József- fné) Tellnich Róza	Wien 1899. 01. 17.	Reich Emília	Szent István kir. út 63.
125.	Kurcz Vera (Klára)	Wien 1926.11, 01.	Fischer Frida	Szent István kir út 63.
126.	Kurcz Pál	Wien, 1933. 11. 13.	Jelinek Róza	Szent István kir. út 63.
127.	Kurcz Ernő	Moson, 1899. 08. 02.	Epstein Sarolta	Ostermayer út 34.
128.	Kurcz Ernőné Steiner Etelka	Kuti, 1896. 12. 15.	Springer Amália	Ostermayer út 34.
129.	Kurcz Dóra	Bécs, 1923. 09. 19.	Steiner Etelka	Ostermayer út 34.
130.	Kurcz Ottó	Bécs, 1926. 02. 11.	Steiner Etelka	Ostermayer út 34.
131.	Kurcz Lajos	Moson, 1896. 12. 18.	Epstein Sarolta	Szent István kir. út 33.

132.	Kurcz Malvin	Moson, 1891. 04. 05.	Epstein Sarolta	Szent István kir. út 33.
133.	Gróf Izidor	Darnózseli, 1896. 05. 20.	Schlesinger Fáni	Szent István kir. út 26.
134.	Gróf Izidorné Steiner Gizella	Rábapüspöki, 1902. 05. 27.	Scheiber Róza	Szent István kir. út 26.
135.	Gróf Zoltán	Moson, 1930. 05. 27.	Steiner Gizella	Szent István kir. út 26.
136.	Gróf Salamon	Kisbodak, 1882. 08. 15.	Guttman Éva	Szent István kir. út 36.
137.	Gróf Salamonné Gróf Hermina	Szajón, 1886. 12. 19.	Rosenfeld Etel	Szent István kir. út 36.
138.	Geiger Károly	Boldogasszony, 1883. 10. 02.	Kohlmann Regina	Ostermayer utca 4.
139.	Geiger Károlyné Gróf Paula	Püski, 1888. 06. 05.	Berger Fáni	Ostermayer utca 4.
140.	Hechksch Adolf	Sótony, 1883. 04. 25.	Topf Antónia	Horthy Miklós u. 5.
141.	Hechksch Adolfné Jusztitz Riza	Lajtakáta, 1891. 07. 24.	Blau Regina	Horthy Miklós út 5.
142.	Hild Salamon	Magyarigen, 1891. 08. 01.	Löbl Debórah	Gróf Széchenyi út 3.
143.	Hild Salamonné Hercz Márta	Sajóhidvég, 1898. 03. 01.	Klein Emilia	Gróf Széchenyi út 3.
144.	Hild Judith	Győr, 1927. 09. 23.	Hercz Márta	Gróf Széchenyi út 3.
145.	Hirschfeld Mór	Trencsén, 1876. 03. 10.	Bauer Erna	Szent István kir. út 24.
146.	Hirschfeld Mórné Sommerfeld Valéria	Oston, 1888. 02. 21.	Mahler Sarolta	Szent István kir. út 24.
147.	Hirschfeld Ruth	Haifa, 1935. 09. 21.	Kahn Gertrud	Szent István kir. út 24.
148.	Hoffmann Ede	Horvátkimle, 1876. 03, 13,	Deutsch Róza	Templom utca 7.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

149.	Hoffmann Edéné Wallenstein Irma	Tárkány, 1885. 12. 25.	Kohn Róza	Templom utca 7.
150.	Hoffmann Ilona	Magyaróvár, 1907. 09. 08.	Wallenstein Irma	Templom utca 7.
151.	Dr. Hoffner Elekné Löwy Sára	Pápa, 1869. 08. 07.	Rechnitz Adél	Kápolna tér 16.
152.	Dr. Halász Györgyné Hoffner Klára	Moson, 1906. 06. 06.	Kende Sarolta	Kápolna tér 16.
153.	Hofstadter Ármin	Mezőkövesd, 1898. 12. 28.	Danzinger Róza	Fürdő utca 2.
154.	Hofstadter Árminné Altmann Szerén	Dombrád, 1898. 04. 21.	Danzinger Róza	Fürdő utca 2.
155.	Hofstadter Sándor	Dombrád, 1927. 10. 30.	Altmann Szerén	Fürdő utca 2.
156.	Hofstadter Vera	Dombrád, 1923. 11. 15.	Altmann Szerén	Fürdő utca 2.
157.	Dr.Hajnal István	Budapest 1895. 05. 11.	Mandel Malvin	Levente utca Mühlendorf 1944. 12. 10. (8)
158.	Dr. Hajnal Istvánné Kohn Irén	Moson 1908. 08. 02.	Schönfeld Hermin	Levente utca
159.	Hajnal Bözsi	Székesfehérvár, 1908. 03. 19.	Hajnal Teréz	Levente utca
160.	Hirschler Bernátné	Moson, 1870. 07. 03.	Sandl Júlia	Osztermayer utca 13.
161.	Illés Ernőné Singer Ilona	Mosonszolnok, 1895. 06. 18.	Widder Amália	Ostermayer utca 6.
162.	Illés Anna	Moson, 1933. 07. 19.	Singer Ilona	Ostermayer utca 6.
163.	Kelen Gábor (Kohn)	Galánta, 1877. 08. 24.	Brück Franciska	Horthy Miklós út 20.
164.	Kelen Gáborné Bloch Eszter	Moson, 1888. 04. 19.	Flaschner Johanna	Horthy Miklós út 20.
165.	Keszler Mórné Widder Sarolta	Kisbér, 1861. 12. 06.	Mandl Júlia	Cserkész utca 2. Vasúti ház.

166.	Weisz Lajos	Szarvas, 1897. 10. 15.	Weisz Minka	Cserkész utca 2. Vasúti ház.
167.	Weisz Lajosné Kesztler Etelka	Moson, 1899. 02. 09.	Widder Sarolta	Cserkész utca 2. Vasúti ház.
168.	Weisz Éva	Moson, 1928. 12. 04.	Kesztler Etelka	Cserkész utca 2. Vasúti ház.
169.	Kis Imre	Kápolnásnyék, 1895. 06. 06.	Fleischmann Róza	Soproni utca
170.	Kis Imréné Rőzich Erzsébet	Moson, 1903. 09. 06.	Michalek Mária	Soproni utca
171.	Knapp Albertné Borok Vilma	Budapest, 1904. 05. 26.	Kesztler Emma	Szent István kir. Utca 5.
172.	Knapp Zsuzsanna	Mosonmagyaróvár, 1941. 02. 28.	Borok Vilma	Szent István kir. Utca 5.
173.	Knapp Mór	Moson, 1892. 11. 27.	Fleischmann Irma	Vár utca 9.
174.	Knapp Mórné Gerstl Elza	Nezsider, 1893. 12. 25.	Blumenschei n Fáni	Vár utca 9.
175.	Knapp Jakab	Moson, 1878. 02. 28.	Weisz Betti	Ostermayer utca 42.
176.	Knapp Jakabné Löwin Sára	Moson, 1884. 04. 16.	Löwin Róza	Ostermayer utca 42.
177.	Löwin Aranka	Magyaróvár, 1898. 10. 27.	Schneider Regina	Horthy Miklós út 19.
178.	Löwin Frida	Magyaróvár, 1893. 03. 10.	Schneider Regina	Horthy Miklós út 19.
179.	Löwin Ilona	Moson, 1887. 08. 21.	Schneider Regina	Horthy Miklós út 19.
180.	Löwin Arthur	Moson, 1884. 05. 05.	Ungár Lina	Horthy Miklós út 23.
181.	Löwin Arthurné Ungár Emma	Moson, 1883. 08. 22.	Keszler Borbála	Horthy Miklós út 23.
182.	Löwin Gusztáv	Moson, 1878. 11. 14.	Löwin Róza	Ostermayer utca 28.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

183.	Löwin Gusztávné Kucsera Irén	Győr, 1895. 05. 18.	Kubicsek Sarolta	Ostermayer utca 28.
194.	Löwin Tibor	Moson, 1926. 10. 24.	Kucsera Irén	Ostermayer utca 28.
195.	Löwin Rózsi	Moson, 1928. 01. 08.	Kucsera Irén	Ostermayer utca 28.
196.	Dr. Löwin Jakab	Moson, 1885. 04. 16.	Löwin Róza	Szent István kir. Út 16.
197.	Dr. Löwin Jakabné Wellisch Janka	Moson, 1890. 10. 20.	Schneider Mária	Szent István kir. Út 16.
198.	Löwin Károly	Moson, 1886. 07. 19.	Unger Róza	Szent István kir. Út 16.
199.	Löwin Károlyné Deutsch Olga	Moson, 1912. 03. 31.	Fleischer Anna	Szent István kir. Út 16.
200.	Löwin János	Moson, 1925. 03. 30.	Deutsch Olga	Szent István kir. Út 16.
201.	Löwin Miklós	Moson, 1926. 04. 23.	Deutsch Olga	Szent István kir. Út 16.
202.	Löwin Samu (Artúr)	Magyaróvár, 1884. 05. 05.	Ungár Leonóra	Horthy Miklós út
203.	Löwin Samuné (Artúrné) Ungár Emma	Moson, 1883. 08. 22.	Kesztler Borbála	Horthy Miklós út
204.	Dr. Malcz Ármin	Budapest, VII. 1891. 01. 17.	Neumann Amália	Vár út 4. + Mauthausen 1944. 09. 09. (2)
205.	Dr. Malcz Árminné Fröcher Alice	Wien, 1895. 08. 30.	Pollák Hermin	Vár út 4.
206.	Miklós Ede	Budapest, 1900. 03. 19.	Rosengeld Lujza	Ipartelepek.
207.	Miklós Edéné Klein Rózsi	Budapest, 1893. 09. 22.	Schwarcz Betty	Ipartelepek.
208.	Menczer Karolin	-	Müller Ágnes	Szent István kir. utca 33.
209.	Menczer Lajos	Hegy, 1870. 01. 19.	Stern Lina	Aranyosziget út 9.

210.	Menczer Lajosné Stern Magda	Dióspatony, 1869 03. 24.	Blau Regina	Aranyossziget út 9.
211.	Masesz Sándor	Moson, 1907. 08. 17.	Weisz Berta	Soproni utca 24. + Mauthausen KZ. 1944. 12. 28. (2)
212.	Masesz Hedvig Adél	Moson, 1895. 07. 29.	Weisz Berta	Soproni út 24. + Stutthof KZ. 1944. 11. 02. (8)
213.	Neumann Mór	Nagytapolcsány, 1860. 08. 21.	Fleischer Júlia	Szent István kir. utca 23.
214.	Nemes Zsigmond	Gelb, Alsóbükk 1875. 07. 25.	Schlesinger Katalin	Horthy Miklós út 17.
215.	Nemes Zsigmondné Fuchs Sarolta	Albertírsa, 1878. 09. 29.	Bauer Lina	Horthy Miklós út 17.
216.	Orbán Mór (Österreicher)	Doborgaz, 1883. 06. 18.	Deutsch Józsa	Frigyes kir. h. út 85.
217.	Orbán Mórné Knapp Olga	Magyarkimle, 1890. 08. 18.	Kohn Janka	Frigyes kir. h. út 85.
218.	Dr. Orbán Józsefné	-	Friedmann Dóra	Frigyes kir. h. út 85.
219.	özv.Österreicherné	Mosonszentmiklós , 1853. 11. 18.	Österreicher Teréz	Frigyes kir. h. út 85.
220.	Pollák Sándor	Pozsony, 1892. 10. 18.	Neumann Betti	Boldogasszony út 3.
221.	Pollák Sándorné Weisz Edit	Magyaróvár, 1895. 10. 26.	Weisz Anna	Boldogasszony út 3.
222.	Pollák Éva	Pozsony, 1938. 04. 14.	Weisz Edit	Boldogasszony út 3.
223.	Pollák Gyuláné Schwartz Henrietta	Pozsony, 1873. 11. 16.	Berger Teréz	Ostermayer utca 4.
224.	Pollák Mór	Moson, 1908. 06. 26.	Schwartz Henriette	Ostermayer utca 4.
225.	Rákos Béla (Rosenberg)	Wien 1890.	Ungár Róza	Szent István kir. utca 63.
226.	Rákos Béláné Levi Elsa	Wien 1890.	Löwi Teréz	Szent István kir. Utca 63.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

227.	Rozenberg József	Moson, 1892. 03. 12.	Ungár Róza	Szent István kir. Utca 63.
228.	Rozenberg Józsefné Spierer Berta	Ravazd, 1902. 12. 15.	Kreppa Sarolta	Szent István kir. Utca 63.
229.	Rozenberg Gyula	Győr, 1924. 09. 07.	Spierer Berta	Szent István kir. Utca 63.
230.	Rozenberg Miklós	Moson, 1926. 07. 23.	Spierer Berta	Szent István kir. Utca 63.
231.	Rozenberg Klára	Moson, 1928. 09. 23.	Spierer Berta	Szent István kir. Utca 63.
232.	Özv.Rosenberg Samuné Topf Karolin	Mosonszolnok, 1878. 10. 15.	Stern Róza	Soproni utca 3.
233.	Özv.Rosenbaum Ignátné	-	Krausz Lili	Ostermayer utca 9.
234.	Rosenbaum Samu	Dunaszerdahely, 1898. 12. 15.	Lustig Johanna	Ostermayer utca 9.
235.	Rosenbaum Rózsi	Dunaszerdahely, 1910. 08. 30.	Lustig Johanna	Ostermayer utca 9. + Stutthof KZ. 1944. 12. 20. (8)
236.	Rosenbaum Jenő	Dunaszerdahely, 1906. 11. 30.	Lustig Johanna	Aranyosziget utca 9.
237.	Rosenbaum Jenőné Menczer Hilda	Moson, 1908. 06. 08.	Stern Lina	Aranyosziget utca 9.
238.	Rosenbaum Ferenc	Magyaróvár, 1939. 02. 23.	Menczer Hilda	Aranyosziget utca 9.
239.	Reichenberg Adolf	Nagyfödemes, 1890. 08. 28.	Fuchs Antónia	Szent István kir. utca 63. + Mühlendorf KZ. 1944. 12. 26. (8)
240.	Reichenberg Adolfné Kohn Margit	Ács, 1899. 08. 05.	Lustig Antónia	Szent István kir. utca 63.
241.	Reichenberg Éva	Moson, 1925. 04. 17.	Kohn Margit	Szent István kir. utca 63.
242.	Reichenberg György	Moson, 1920. 03. 18.	Kohn Margit	Szent István kir. utca 63.
243.	Özv.Rothauser Jenőné Vidder Ida	Moson, 1885. 01. 05.	Mandel Júlia	Szent István kir. utca 9.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

244.	Rothauser Gabriella	Moson, 1917. 07. 14.	Vidder Ida	Szent István kir. utca 9.
245.	Rehberger Lajos	Gálos, 1875. 06. 15.	Mauthner Veronika	Ostermayer utca 14.
246.	Rehberger Ferencné Wittmann Katalin	Szőny, 1910. 05. 06.	Lengyel Ida	Linhardt út 11.
247.	Scheiber Pál	Káld, 1889. 12. 12.	Krausz Fáni	Szent István kir. utca 16. + Mauthausen KZ. 1945. 04. 21. (2)
248.	Scheiber Pálné Löwin Margit	Moson, 1900. 11. 04.	Löwin Róza	Szent István kir. utca 16.
249.	Schneider Ernő	Moson, 1900. 11. 04.	Fischer Fáni	Szent István kir. utca 41.
250.	Schneider Salamon	Mosonszolnok, 1872. 10. 10.	Wellisch Teréz	Szent István kir. utca 41.
251.	Schneider Károly	Moson, 1890. 04. 03.	Fischer Fáni	Szent István kir. utca 5. + Mühlendorf KZ. 1945. 03. 01. (8)
252.	Schneider Károlyné Heves Ilona	-	Lichtmann Emma	Szent István kir. utca 5.
253.	Schneider György	-	Heves Ilona	Szent István kir. utca 5.
254.	Schuschnitzky Pál	Losonc, 1886. 07. 26.	Mandel Antónia	Szent István kir. utca 3.
255.	Schuschnitzky György	Moson, 1925. 04. 02.	Knapp Malvin	Szent István kir. utca 3. + Mauthausen KZ. 1944. 08. 27. (2)
256.	Steiner Miksa	Darnó, 1877. 10. 12.	Steininger Mária	Vár utca 6.
257.	Steiner Miksáné Klein Karolin	Bősárkány, 1884. 06. 05.	Stern Etelka	Vár utca 6.
258.	Steiner Ferencné	-	Szabó Szerén	Vár utca 6.
259.	Schwarz Lajos	Ugod, 1902. 10. 02.	Spiogl Johanna	Szent István kir. Utca 53.
260.	Schwarz Lajosné Robinsohn Ilse	Wien, 1902. 12. 11.	Ornstein Gizella	Szent István kir. Utca 53.
261.	Schwarz Mária Ilona	Kisbér, 1932. 07. 08.	Robinsohn Ilse	Szent István kir. Utca 53.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

262.	Silberberg Jenő	Moson, 1904. 04. 28.	Kesztler Irma	Ostermayer utca 8.
263.	Silberberg Jenőné Singer Anna	Moson, 1905. 02. 28.	Widder Amália	Ostermayer utca 8.
264.	Silberberg Sándor	Moson, 1934. 04. 19.	Singer Anna	Ostermayer utca 8.
265.	Silberberg Marika	Moson, 1937. 04. 09.	Singer Anna	Ostermayer utca 8.
266.	Sussmann Oszkár	Moson, 1889. 01. 17.	Joachim Franciska	Kereszt utca 13. + Mauthausen KZ. 1944. 08. 05. (2)
267.	Sussmann Oszkárné Weisz Irma	Moson, 1893. 05. 13.	Weisz Anna	Kereszt utca 13.
268.	Singer Adolfné Spitzer Eszter	Pócs, 1899. 01. 10.	Klein Fáni	Vár utca 5.
269.	Singer Zsuzsanna	Győr, 1937. 05. 05.	Spitzer Eszter	Vár utca 5.
270.	Singer Róbert	Mosonmagyaróvár 1942. 04. 08.	Spitzer Eszter	Vár utca 5.
271.	Singer Hermann	Szösz, 1876. 12. 30.	Breier Rozália	Vár utca 5.
272.	Singer Hermanné	-	Gubi Betti	Vár utca 5.
273.	özv. Singer Benjáminné Vidder Amália	Moson, 1869. 05. 26.	Mandel Júlia	Ostermayer utca 11.
274.	Singer Aranka	Moson, 1900. 01. 24.	Widder Amália	Ostermayer utca 11. + Stutthof KZ. (8)
275.	Singer Erzsébet	Moson, 1898. 09. 12.	Widder Amália	Ostermayer utca 11.
276.	Singer József	Felsőmesteri, 1903. 04. 07.	Steiner Gizella	Horthy Miklós út 16.
277.	Singer Józsefné Stadler Elza	Magyaróvár, 1901. 07. 07.	Langheim Laura	Horthy Miklós út 16.
278.	Singer Tamás	Magyaróvár, 1931. 02. 21.	Stadler Elza	Horthy Miklós út 16.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

279.	Singer György	Magyaróvár, 1938. 08. 21.	Stadler Elza	Horthy Miklós út 16.
280.	Singer Izidorné	-	Grünwald Hermin	Szent István kir. utca 63.
281.	Singer Ági	-	Frankl Margit	Szent István kir. utca 63.
282.	Dr. Sommer Adolfné	-	-	Szent István kir. utca 63.
283.	Spitzer Adolf	Vágfarkasd, 1876. 08. 15.	Schmürmach n R.	Szent István kir. utca 55.
284.	Spitzer Adolfné Fleischmann Helén	Gálos, 1883. 03. 17.	Fleischmann Helén	Szent István kir. utca 55.
285.	Dr. Stadler Károly	Moson, 1893. 09. 12.	Langheim Laura	Szent István kir. utca 24. + Mauthausen 1945. 03. 19. (2)
286.	Dr. Stadler Károlyné Keller Malvin	Újpest, 1893. 04, 05,	Blum Gizella	Szent István kir. utca 24.
287.	Stadler Péter	Budapest, 1932. 03. 08.	Keller Malvin	Szent István kir. utca 24.
288.	Dr. Stadler Miklós	Halászi, 1882. 03. 23.	Schlesinger Mina	Széchenyi I. út 16.
289.	Stadler Ottó	Moson, 1895. 09. 05.	Flesch Riza	Szent István kir. utca 15.
290.	Stadler Ottóné Knapp Janka	Budapest, 1898. 06. 21.	Kesztler Róza	Szent István kir. utca 15.
291.	Stadler Margit	Budapest, 1923. 08. 16.	Knapp Janka	Szent István kir. utca 15.
292.	Stadler Imre	Budapest, 1930. 10. 28.	Knapp Janka	Szent István kir. utca 15.
293.	Schlesinger Manó	Moson, 1896. 04. 16.	Lichtenstein Fáni	Duna utca 8.
294.	Schlesinger Manóné Pollák Róza	Budapest, 1896. 09. 04.	Pollák Róza	Duna utca 8.
295.	Schlesinger Livia	Moson, 1928. 08. 03.	Pollák Teréz	Duna utca 8 + Stutthof KZ. Stutthof KZ. (8)

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

296.	Schlesinger György	Moson, 1933. 03. 16.	Pollák Teréz	Duna utca 8.
297.	Schlesinger Dezső	Moson, 1896. 04. 17.	Lichtenstein Fanny	Duna utca 8.
298.	Springer Ferenc	Mosonszentpéter, 1880. 03. 09.	Weisz Netti	Horthy Miklós út 12.
299.	Steiner Ignátz	Gálos, 1878. 03. 31.	Kohn Júlia	Horthy Miklós út 28.
300.	Steiner Ignátné Kohn Malvin	Wien, 1883. 01. 07.	Lintner Katalin	Horthy Miklós út 28.
301.	Steiner Olga	Érsekújvár, 1888. 04. 28.	Kann Róza	Horthy Miklós út 15.
302.	Özv. Steiner Miksáné Klein Karolin	Bősárkány, 1884. 06. 05.	Stern Etelka	Duna utca
303.	Özv. Pollák N-né	-	-	Duna utca
304.	Özv. Steiner Oszkárné Polacsek Rozália	Vasvár, 1907. 02. 24.	Fellner Karolin	Szent István kir. utca 58.
305.	Steiner József	Győr, 1934. 08. 02.	Stern Sári	Szent István kir. utca 58.
306.	Steiner Sára	Győr, 1938. 04. 02.	Polacsek Rózsi	Szent István kir. utca 58.
307.	Steiner Zsigmond	Vajka, 1861. 05. 22.	Deutsch Adél	Kápolna tér 8.
308.	Stern Ernő	Moson, 1885. 09. 05.	Copf Borbála	Kápolna tér 8.
309.	Stern Hedvig	-	Copf Borbála	Kápolna tér 8.
310.	Sussmann Ferenc	Magyaróvár, 1893. 05. 10.	Dukesz Júlia	Lúcsony utca 6. + Mauthausen KZ. 1944. 08. 10. (2)
311.	Sussmann Ferencné Schlesinger Lenke	Teleki, 1893. 08. 20.	Fleischmann Lina	Lúcsony utca 6.
312.	Sussmann Rózsi	Magyaróvár, 1923. 10. 19.	Schlesinger Lenke	Lúcsony utca 6.
313.	Szász (Sussmann) Adolf	Magyaróvár, 1885. 02. 15.	Weisz Anna	Széchenyi utca 18. + Mühlldorf KZ. (8)

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

314.	Szász Adolfné Hoffmann Emma	Jóka, 1888. 02. 22.	Joachim Karolin	Széchenyi utca 18.
315.	Szász Anna	Magyaróvár, 1914. 03. 14.	Hoffmann Emma	Széchenyi utca 18.
316.	Szauer Emil	Moson, 1889. 02. 20.	Hahn Emma	Szent István kir. utca 24. +Mauthausen 1944. 12. 29.(2)
317.	Szauer Emilné Braun Berta	Moson, 1901. 09. 16.	Kvasztler Ernesztin	Szent István kir. utca 24.
318.	Szauer Éva Klára	Moson, 1926. 04. 28.	Braun Berta	Szent István kir. utca 24.
319.	Dr. Szidon Mór	Nagyszombat, 1875. 08. 07.	Schwarz Rózsi	Frigyes kir. h. út 87.
320.	Dr. Szidon Mórné Steiner Natália	Galánta, 1881. 03. 18.	Klein Mária	Frigyes kir. h. út 87.
321.	Szigeti Bernát (Knapp)	Moson, 1875. 04. 18.	Weisz Betti	Ostermayer utca 8.
322.	Szigeti Bernátné Steiner Berta	Gálos, 1879. 11. 28.	Fleischmann Helén	Ostermayer utca 8.
323.	Szigeti Béla	Somorja, 1902. 03. 09.	Steiner Berta	Szent István kir. Utca 63. + 1944. 05. 15. 35458. (1)
324.	Szigeti Béláné Fleischmann Teréz	Ravazd, 1906. 09. 25.	Krausz Berta	Szent István kir. utca 63.
325.	Szigeti István	Moson, 1931. 10. 29.	Fleischmann Teréz	Szent István kir. utca 63.
326.	Topf Hilda	Mosonszolnok, 1910. 06. 04.	Hirschler Fáni	Szent István kir. utca 20.
327.	Ungár Lipót	Moson, 1881. 01. 07.	Rechnitzer Zsófia	Duna utca 29.
328.	Ungár Lipótné Zollmann Paula	Németkeresztúr, 1883. 02. 29.	Frischmann Sarolta	Duna utca 29.
329.	Ungár Ella	Moson, 1911. 12. 03.	Zollmann Paula	Duna utca 29.
330.	Ungár Oszkár	Moson, 1919. 05. 07.	Zollmann Paula	Duna utca 29.

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

331.	Ungár Ottó	Moson, 1923. 03. 10.	Zollmann Paula	Duna utca 29.
332.	Dr. Vámos Albinné Krausz Szerén Mária	Kapolcs, 1892. 03. 28.	Popper Jozefin	Rózsa utca 4.
333.	Weltner Jakab	Lipót, 1895. 01. 11.	Epstein Júlia	Soproni utca 44.
334.	Weltner Jakabné Wellisch Teréz	Moson, 1894. 04. 14.	Schneider Mária	Soproni utca 44.
335.	Weiner Miksa	Rajka, 1891. 09. 18.	Berger Etelka	Vásártér 7. + Mauthausen KZ. 75389 (8)
336.	Weiner Miksáné Weiner Celestin	Rajka, 1879.	Bee Teréz	Vásártér 7.
337.	Weiner Rózsi	Moson, 1921. 04. 20.	Weiner Celesztin	Vásártér 7.
338.	Weiner Henrik	Rajka, 1880. 09. 22.	Bee Teréz	Szent István kir. utca 33.
339.	Weiner Berta	Moson, 1890. 09. 02.	Bee Teréz	Szent István kir. utca 33.
340.	Weiner Sándor	Moson, 1924. 05. 26.	Kurz Róza	Szent István kir. utca 33.
341.	Weiner Rezső	Moson, 1926. 11. 08.	Kurz Róza	Szent István kir. utca 33.
342.	Weiner Márkus	Miklóshalma, 1887. 05. 20.	Kohn Mari	Duna utca 13.
343.	Özv. Weinberger Samuné	Magyaróvár, 1879. 04. 04.	Hahn Mária	Honvéd u. 5.
344.	Özv. Wittmann Józsefné Bendl Karolin	Magyaróvár, 1879. 04. 04.	Österreicher Júlia	Vár utca 13.
345.	Wittmann Margit (Manci)	Moson, 1921. 06. 27.	Bozsoki Karolina	Vár utca 13.
346.	Weisz Adolf	Rajka, 1859. 03. 21.	Spuller Fáni	Szent István kir. utca 75.
347.	Weisz Adolfné Weisz Regina	Halászi, 1894. 01. 01.	Silberberg Katalin	Szent István kir. utca 75.

348.	Weisz Dezsőné	-	Feigelstock Malvin	Soproni utca 40.
349.	Weisz Éva	Mosonmagyaróvár , 1942. 11. 16.	Schwarz Ida	Soproni utca 40.
350.	Weisz Ignátné Schlesinger Eszter	Baka, 1869. 05. 04.	Kesztler Betti	Soproni utca 40.
351.	Weisz Ignácz	Moson, 1879. 09. 23.	Weisz Zseni	Duna utca 8.
352.	Weisz Dezső	Moson, 1923. 12. 09.	Sussmann Etel	Duna utca 8.
353.	Weisz Ignácz	Moson, 1883. 05. 18.	Löwin Johanna	Szent István kir. utca 33.
354.	Weisz Ignátné Fischer Irma	Tura, 1893. 11. 19.	Gerstmann Rozália	Szent István kir. utca 33.
355.	Weisz Magda	Moson, 1917. 09. 23.	Fischer Irma	Szent István kir. utca 33.
356.	Weisz Emil	Moson, 1888. 09. 24.	Weisz Anna	Timár utca 2.
357.	Weisz Emilné Kohn Gizella	Lébény, 1900. 04. 14.	Hirschl Ilona	Timár utca 2.
358.	Weisz Pál	Magyaróvár, 1926. 01. 29.	Kohn Gizella	Timár utca 2.
359.	Weisz Imre	Magyaróvár, 1928. 12. 21.	Kohn Gizella	Timár utca 2.
360.	Özv. Dr. Weisz Gyuláné Klein Jolán	Zalakoppány, 1895. 03. 05.	Heisner Berta	Horthy Miklós út 21.
361.	Weisz János	Magyaróvár, 1923. 05. 05.	Klein Jolán	Horthy Miklós út 21.
362.	Weisz Magda	Magyaróvár, 1924. 11. 21.	Klein Jolán	Horthy Miklós út 21.
363.	Dr. Weisz Lajos	Moson, 1882. 01. 01.	Löwin Johanna	Szent István kir. utca 33.
364.	Dr. Weisz Lajosné Wachsler Felice	Vukovár, 1891. 03. 11.	Schwarz Gizella	Szent István kir. utca 33.

365.	Weisz Gizella	Moson, 1921. 07. 01.	Wachsler Féliz	Szent István kir. utca 33.
366.	Weisz Ottó	Moson, 1927. 04. 16.	Wachsler Féliz	Szent István kir. utca 33.
367.	Özv. Weisz Jakabné Flesch Matild	Hort, 1863.	Guthertz Katalin	Szent István kir. Utca 85.
368.	Weisz Henrik	Moson, 1884. 08. 24.	Weisz Zseni	Duna utca 8.
369.	Weisz Henrikné Merson Ilona	Székesfehérvár, 1899. 02. 13.	Schlesinger Frida	Duna utca 8.
370.	Weisz Éva	Moson, 1929. 10. 12.	Merson Ilona	Duna utca 8.
371.	Weisz Lajos	Moson, 1887. 04. 12.	Weisz Anna	Szent István kir. Utca 37.
372.	Weisz Lajosné Singer Anna	Karmasó, 1892. 10. 19.	Berl Teréz	Szent István kir. Utca 37.
373.	Weisz Andor	Moson, 1924. 08. 28.	Singer Anna	Szent István kir. Utca 37.
374.	Weisz Miklós	Budapest, 1903. 01. 15.	Barok Mária	Ostermayer utca 30.
375.	Weisz Miklósné Faragó Margit	Győr, 1914. 05. 08.	Schneider Margit	Ostermayer utca 30.
376.	Seiden Lipót	Felsővisó, 1884. 12. 13.	Bass Sári	Vár utca 6.
377.	Seiden Lipótné Adler Ilona	Pozsony, 1898. 03. 04.	Gestettner Janka	Vár utca 6.
378.	Seiden Janka	Moson, 1923. 12. 14.	Adler Ilona	Vár utca 6. + StuttHof KZ. (8)
379.	Seiden Livia	Moson, 1929. 02. 01.	Adler Ilona	Vár utca 6.
380.	Cinheim Adolfné Tekes Szeréna	Mágocs, 1907. 08. 08.	Bergmann Róza	Vár utca 4.
381.	Tercs Olga	Mágocs, 1927. 06. 03.	Kohn Sarolta	Vár utca 4.

* Deutsch Péter a gettózás alatt született a helyi kórházban, ahonnan június 6-án az anyával együtt elszállították. Ekkor ürítették ki a mosoni gettót és szállították az embereket Győrbe.

Frischmann Oszkár által összeállított névjegyzék nem tartalmazta a születési adatokat, a név mellett csupán az anyja nevét és a lakhelyet jelölte. A hiányzó adatokat pótoltuk azoknál a személyeknél, akiket a születési, a házassági anyakönyvben, illetőleg az 1940-es népszámlálás adataiban megtaláltunk. Sajnos ez nem minden személynél járt eredménnyel. (A falvak jegyzősége által közölt adatok helyesbítéséhez ez a lehetőség nem állt rendelkezésünkre). Kibővítettük a névsort azon személyek elhalálozási helyével és idejével, akikre Dr. Gabriel Bar-Shaked: Nevek a munkásszázadok veszteségei a Keleti Magyar Hadművelési területen c. könyve (1), Szita Szabolcs: „Utak a pokolból” Magyar deportáltak az annekvált Ausztriában 1944-1945. c. könyve (2), a túlélők elbeszélése (3), Évkönyv 1981/82-ben szereplő adatok (4), személyes ismeretekből (5), a 6/1996. sz. Holocaust Füzetben (7) és a Yad Washem adatbázisban (8) utalást találtunk. A névjegyzékben nem szerepeltek azok, akik munkaszolgálatot teljesítettek.

A következőkben a külön jegyzéken jelentett kitértek névsorát közöljük.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. hely, év, hó, nap.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Ács Istvánné	-	-	-
2.	Feldmár Gizella	-	-	-
3.	Farkas család	-	-	-
4.	Győri Géza	1887.	-	-
5.	Dr. Halász György	Marosvásárhely, 1896. 09. 08.	Schweifer Irma	Kápolna tér.
6.	Kiss József	Nyitra, 1909. 11. 21.	Deutsch Malvin	-
7.	Lukács Leó	Magyaróvár, 1894. 12. 01.	Schneider Regina	Osztermayer utca 34. + 1944. december, Mosonmagyaróvár
8.	Menczer József	Moson, 1905. 03. 08.	Stern Magda	Gárdonyi utca 5.
9.	Rab György	1910. 03. 04.	-	-
10.	Rab Györgyné Dr. Stanberger Emilia	Miskolc, 1912. 10. 01.	Leitner Irén	+ Stutthof KZ. (8)
11.	Rábl Ferencné Scheiber Ella	Kisbodak, 1913. 01. 09.	Gellei Gizella	-
12.	Pető István	-	-	-
13.	Sussmann Kornél	Moson, 1921. 05. 29.	Weisz Irma	-
14.	Strasser Emil	Mándok, 1892. 11. 09.	Steiner Ilona	Ipartelep 64.
15.	Strasser Emilné Steiner Margit	Puhó, 1906. 06. 12.	Politzer Gizella	Ipartelep 64.

16.	Strasser Magdolna Éva	Magyaróvár, 1936. 04. 19.	Steiner Mar- git	Ipartelep 64.
17.	Dr. Szász Pál	Magyaróvár, 1916. 03. 25.	Hoffmann Emma	Széchenyi I. utca 18.
18.	Toldi Ödön	Dimajec, 1893. 06. 23.	-	Ipartelep.
19.	Wollák Béla	Budapest, 1900. 04. 07.	-	-
20.	Eichenwald Emanuel	1887.	-	-
21.	Eichenwald Emanuelné	-	-	-
22.	Kohn Miksa	-	-	-
23.	Bereczky Lászlóné Wieg Regina	Bácsszenttamás, 1894. 07. 28.	Epstein Ilona	Ipartelep.

Frischmann Oszkár s.k. mint a közösségi zsidó szervezet vezetője.”

A névsorban felsoroltakon felül, rövid idő múlva a gettó kiürítése után a helyi rendőrség összegyűjtötte és a rendőrségi fogdába zárta a többi kitértet, a vegyes-házásokat, és akiket még feljelentettek. A fogdából vonaton rendőri kísérettel néhány napra a győri szigeti zsinagógába, majd Székesfehérvárra, a “Lovas-gettóba” vitték őket, onnan Kecskemétre, a Téglagyárba és tovább, Auschwitzba szállították őket. Az elszállítottak közül a következő neveket ismerjük: Back Antal, Back László, Bozi Istvánné, Bozi Andrea, Kohn Frida, Kohn Zsuzsanna, Schusinczky Pál.

Mosonmagyaróvári járásban a falvak körjegyzőségei a 6136/1944. VII. Res. BM. sz. rendeletre hivatkozással készítették el a községben lakó zsidók névsorát, melyeket április 7 és 8.-i dátummal terjesztettek fel a Főszolgabíró úrnak. A M. kir. székesfehérvári II. Csendőrkerület kisbodaki gy. őrsé külön kimutatást küldött Kisbodak, Darnószeli, Lipót, Magyarakimle és Cikolasziget községekről május 15-én a mosonmagyaróvári rendőrkapitányság részére. A mosonszentjánosi főjegyző a névsor előterjesztésén közli, hogy a kimutatás egy példányát a BM. úrnak és a helybeli Csendőrparancsnokságnak is megküldte.

Nemleges jelentést küldtek: Bezenye, Dunacsun, Dunaremete, Feketeerdő, Horvátjárfalú, Mosonszolnok, Püski, Sérfenyősziget jegyzőségei. A névsort küldő falvak a következők.

Cikolasziget.

Sor- sz.	Név, leánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve	Lakás, utca.
1.	Steiner Béla	Darnó, 1902.	Frankl Berta	Munkaszolgálat.

2.	Steiner Béláné Lang Gizella	Bakonytamási, 1903.	Singer Katalin	
3.	Steiner Ferenc	Cikolasziget, 1933.	Lang Gizella	
4.	Steiner Endre	Cikolasziget, 1935.	Lang Gizella	

Darnózseli.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve:	Lakás, utca
1.	Özv.Hirschler Oszkárné Berger Gizella	Lipót, 1892.	Berger Hermina	
2.	Hirschler Ilona	Darnózseli, 1914.	Berger Gizella	+ Stutthof KZ. (8)
3.	Hirschler Rozália	Darnózseli, 1917.	Berger Gizella	+ Stutthof KZ. (8)
4.	Hirschler Géza	Darnózseli, 1916.	Berger Gizella	Munkaszolgálat. + 1945. 02. 15. Ágfalvai köz musz. (7)
5.	Hirschler László	Darnózseli, 1921.	Berger Gizella	Munkaszolgálat.
6.	Farkas László	Dunaszeg, 1903.	Spielmann Cecilia	Munkaszolgálat.
7.	Farkas Lászlóné Braun Lenke	Pazdits (Zemplén m.) 1906.	Moskovits Pepi	
8.	Özv.Farkas Lajosné Spielmann Cecilia	Ekel, 1876.	Reichenberg Rozália	
9.	Farkas Éva	Darnózseli, 1936.	Braun Lenke	

Lipót.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca
1.	Berger Béla	Lipót, 1893. 12. 18.	Berger Hermina	+ Mauthausen 1944. 12. 07. (2)
2.	Berger Béláné Deutsch Mária	Ráró, 1910.	Grotta Sarolta	
3.	Özv.Berger Gyuláné Berger Hermina	Lipót, 1872.	Berger Teréz	

4.	Berger Zsuzsanna	Lipót, 1934.	Deutsch Mária	
----	------------------	--------------	------------------	--

Kisbodak.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Kohn Miksáné Berger Irma	Lipót, 1875. 02. 13.	Berger Teréz	
2.	Ungár Dávid	Nagysimonyi, 1899. 07. 07.	Liebeman Teréz	
3.	Ungár Dávidné Gróf Elza	Kisbodak, 1902. 09. 03.	Berger Irma	
4.	Ungár Piroska	Nagysimonyi, 1924. 05. 02.	Gróf Elza	
5.	Ungár Károly	Kisbodak, 1933. 11. 16.	Gróf Elza	
6.	Gróf Árpád	Kisbodak, 1900. 04. 15.	Berger Irma	+ Mauzhausen KZ. 1945. 04. 05. (2)
7.	Gróf Árpádné Steiner Jolán	Uraiújfalu, 1904. 01. 08.	Schönberger Sarolta	
8.	Gróf István	Kisbodak, 1924. 02. 13.	Steiner Jolán	
9.	Scheiber Lipót	Kisbodak, 1881. 01. 09.	Scheiber Rozália	+ Mauthausen KZ. 1944. 07. 08. (2)
10.	Scheiber Olga	Kisbodak, 1920. 10. 09.	Gelley Gizella	+ Stutthof KZ. (8)

Magyarkimle.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Gróf Simonné Frankl Bella	Alistál, 1897.	Weiner Katalin	
2.	Gróf Irén	Kisbodak, 1913.	Frankl Bella	
3.	Gróf Jolán	Magyarkimle, 1919.	Frankl Bella	

4.	Gróf Klára	Magyarkimle, 1921.	Frankl Bella	
5.	Lunczer Ferdinánd	Magyarkimle, 1892.	Feldscharek Antónia	
6.	Lunczer Julianna	Magyarkimle, 1895.	Feldscharek Antónia	

Horvátkimle.

Sor- sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Lunczer Irma	Horvátkimle, 1873.	Löwi Zsófia	

Dunakiliti.

Sor- sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Weisz Rudolf	Dunakiliti, 1900. 06. 27.	Bruder Éva	Fő utca 26. + Mauthausen KZ. 1944. 12. 23. (2)
2.	Weisz Rudolfné Lang Józsa	Veszprémvarsány, 1904. 02. 27.	Krausz Róza	Fő utca 26.
3.	Weisz Miklós	Dunakiliti, 1931. 04. 13.	Lang Józsa	Fő utca 26.
4.	Weisz Róbert	Dunakiliti, 1936. 11. 24.	Lang Józsa	Fő utca 26.
5.	Weisz Éva	Dunakiliti, 1938. 07. 08.	Lang Józsa	Fő utca 26.

Halászi.

Sor- sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok	Anyja neve:	Lakás, utca
1.	Gelley Ernő	Halászi, 1901. 05. 28.	König Janka	96. + Mühldorf KZ. 1945. 03. 02. (8)
2.	Gelley Ernőné Farkas Berta	Dunaszeg, 1906. 07. 18.	Spilmann Cecilia	96.
3.	Gelley Tibor	Halászi, 1929. 02. 05.	Farkas Berta	96.

4.	Gelley Frigyes	Halászi, 1933. 08. 23.	Farkas Berta	96.
5.	Dr. Sugár László	Miskolc, 1896. 06. 16.	Gyulafalvai Anna	176. Kmusz körorvos h. + Sopronban eltemetve. (7)
6.	Strasszer Zsigmond	Arak, Inán pta. 1873. 10. 09.	Ney Lujza	Arak Inán pta. (áttért)

Máriakálnok.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Singer Géza	Vértesszőlős, 1893. 08. 17.	Hübs Karola	+ 75273. Mauthausen KZ. (8)
2.	Singer Gézáné Knapp Lenke	Magyarkimle, 1896. 04. 08.	Kohn Janka	
3.	Varga Ágostonné Weisz Regina	Dunakiliti, 1897. 09. 07.	Binder Éva	(áttért)
4.	Varga Rozália	Dunakiliti, 1926. 12. 28.	Weisz Regina	(r.kat. vall.)
5.	Varga Erzsébet	Dunakiliti, 1929. 01. 03.	Weisz Regina	(r.kat. vall.)

Hegyeshalom.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve	Lakás, utca.
1.	Neumann Miklós	1910.	Leitner Terézia	Fő utca 236. Jelenleg MUSZ.
2.	Neumann Miklósné Winterstein Emma	1912.	Fleischer Aranka	Fő utca 236.
3.	Neumann Aranka	1937.	Winterstein Emma	Fő utca 236.
4.	Neumann György	1943.	Winterstein Emma	Fő utca 236.
5.	Steiner Sándorné Rehberger Aranka	1908.	Weiner Laura	Petőfi Sándor út 9.
6.	Steiner Judit	1937.	Rehberger Aranka	Petőfi út 9.

7.	Steiner Mária	1942.	Rehberger Aranka	Petőfi út 9.
----	---------------	-------	------------------	--------------

Levél.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Spitzer Jenő	Bácsa, 1901. 08. 10.	Neubauer Janka	Alsófő 4.
2.	Spitzer Jenőné Löwin Regina	Rajka, 1894. 06. 11.	Weisz Regina	Alsófő 4.
3.	Spitzer János	Levél, 1928. 05. 05.	Löwin Regina	Alsófő 4.
4.	Spitzer Andor	Levél, 1930. 03. 05.	Löwin Regina	Alsófő 4.
5.	Löwin Hugó	Rajka, 1892. 03. 31.	Weisz Betti	Alsófő 4.
6.	Stern Irén	Győr, 1929. 08. 19.	Ormos Rozália	Kültelek. Félvér származás.
7.	Stern József	Győr, 1934. 10. 16.	Ormos Rozália	Kültelek.
8.	Stern Berta	Győr, 1936. 07. 18.	Ormos Rozália	Kültelek. Félvér, nemzsidó.

Lébény.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Goldstein Jakab	1894. 05. 02.	Weisz Josefin	+ Mauthausen KZ. 1944. 11. 28. (2)
2.	Goldstein Jakabné	1902.	Flesichman Etel	
3.	Goldstein Mórné	1866.	Weisz Róza	
4.	Goldstein Tibor	1933.	Kellner Margit	
5.	Goldstein Iván	1935.	Kellner Margit	

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

6.	Özv.Winkler Vilmosné	1894.	Deuts Janka	
7.	Slezinger Henrik	1864.	Kollmann Teréz	
8.	Slezinger Henrikné	1882.	Krauz Janka	
9.	Özv.Deuts Vilmosné	1870.	Fock Regina	
10.	Deuts Rózsi	1900.	Slezinger Katalin	
11.	Stadler Emilia	1861.	Deuts Mina	
12.	Deuts Katalin	1870.	Goldstein Magda	
13.	Deuts Etel	1874.	Goldstein Magda	
14.	Wittmann Simonné	1876.	Kovalek Regina	
15.	Wittmann Irma	1896.	Krauz Regina	
16.	Wittmann Rózsi	1906.	Krauz Regina	+ Stutthof KZ (8)
17.	Pollák Zsuzsi	1941.	Federer Ilonka	
18.	Pollák Róbert	1942.	Federer Ilona	
19.	Deutsch Alfréd	1888.	Fleischer Anna	Munkaszolg.
20.	Deutsch Alfrédné Bárány Edit	1896.	Bárány Malvin	
21.	Deutsch Anna	1926.	Bárány Edit	
22.	Deutsch István	1929.	Bárány Edit	
23.	Deutsch Zsuzsa	1931.	Bárány Edit	
24.	Deutsch Lajos	1935.	Bárány Edit	

Mecsér.

Sorsz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
--------	--------------------	---------------	-------------	--------------

1.	Grotta Jenő	Mecsér, 1877.	-	
2.	Grotta Jenőné Viener Gizella	Lébény, 1883.	-	

Mosonszentjános.

Sorsz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Dr.Bloch Manó	Wien, 1886. 07. 22.	Flaschner Johanna	Vasút u.
2.	Dr.Bloch Manóné Kleinberger Margit	Igló, 1898. 04. 10.	Stern Róza	Vasút u.
3.	Kelemen Benő	Győr, 1903. 01. 19.	Singer Janka	Óvoda u. 17.
4.	Kelemen Benóné Mautner Karolina	Győr, 1910. 02. 26.	Freund Ilona	Óvoda u. 17.
5.	Kelemen Veronika	Győr, 1938. 07. 08.	Mautner Karolina	Óvoda u. 17.
6.	Goldberger Bernát	Kabold Sopron vm. 1873. 05. 30.	Oesterreicher Janka	Iparos u.
7.	Goldberger Bernátné Schafer Janka	Mosonszentjános, 1876. 11. 22.	Hirschler Rozália	Iparos u.
8.	Schafer Emma	Mosonszentjános, 1881. 12. 17.	Hirschler Rozália	Iparos u.
9.	Bloch Henrik	Komárom, 1854. 05. 03.	Farbenheim Mária	Tarcsai u.
10.	Bloch Paula	Mosonszentjános, 1888. 06. 13.	Flaschner Johanna	Tarcsai u.
11.	Breuer Rezső	Boldogasszony, 1891. 10. 15.	Stern Rozália	Malom u.
12.	Breuer Rezsóné Szarvas Janka	Mosonszentjános, 1891. 09. 20.	Stern Matild	Malom u.
13.	Breuer Ella	Mosonszentjános, 1920. 03. 02.	Szarvas Janka	Malom u.
14.	Breuer Jenő	Mosonszentpéter, 1926. 09. 08.	Szarvas Janka	Malom u.

15.	Székely Arnold	Mosonszentjános, 1883. 03. 15.	Fleischmann Rozália	Fő u.
-----	----------------	-----------------------------------	------------------------	-------

Mosonszentpéter.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Szarvas Henrik	1890.	Stern Matild	Fő u. 104. + Mühldorf KZ. 1945. 04. 05. (8)
2.	Weisz Dezső	1923.	Sussmann Etel	Fő u. 104.
3.	Schay Mihály	1872.	Betti Antónia	Vasút u. 4.
4.	Schay Mihályé Simmel Franciska	1888.	Kurtz Róza	Vasút u. 4.
5.	Schwartz Salamon	1901.	Sekler Júlia	Fő u. 20.
6.	Schwartz Salamonné Jugber Jozefa	1902.	Salamon Róza	Fő u. 20.
7.	Schwartz Judit	1923.	Jugber Jozefa	Fő u. 20.
8.	Schwartz Róza	1925.	Jugber Jozefa	Fő u. 20.
9.	Schwartz Bernát	1927.	Jugber Jozefa	Fő u. 20.
10.	Schwartz Veronika	1930.	Jugber Jozefa	Fő u. 20.
11.	Schwartz Ilona	1931.	Jugber Jozefa	Fő u. 20.
12.	Schwartz Magdolna	1936.	Jugber Jozefa	Fő u. 20.

Mosonszentmiklós.

Sor-sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Krausz Sándor	-	Wittmann Róza	495.
2.	Krausz Sándor	-	Koralek Rozália	495.
3.	Krausz Julianna	-	Krausz Julianna	495.
4.	Szende Gyuláné özv. Lusztig Eszter	Dercsika, 1895.	Ganzl Berta	118.

5.	Szende László	Mosonszentmiklós 1928. 08. 01.	Lusztig Berta	Jelenleg Bánhidán munkaszolgálatos
6.	Özv.Krausz Gézáné Koralek Katalin	Mosonszentmiklós 1879.	Schreiner Julianna	295.
7.	Schwartz Adolfné Krausz Rózsi	Mosonszentmiklós 1912. 05. 22. (1908.)	Krausz Julianna	295.
8.	Schwartz Julianna	Mosonszentmiklós 1931. 12. 10.	Krausz Karolin	295.
9.	Krausz Irma	Mosonszentmiklós 1909. 10. 21.	Koralek Katalin	295.
10.	Schwartz Adolf	Mosonszentmiklós 1908.	Feldmann Hermina	Jelenleg B.137. táb. sz.alatt lakik.

Pusztasomorja.

Sor- sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve:	Lakás, utca.
1.	Krausz Zsigmond	Mosonszentmiklós 1894. 05. 09.	Koralek Rozália	Szent István utca 7/2.
2.	Krausz Zsigmondné Stern Sarolta	Pusztasomorja, 1898. 06. 23.	Goldschmidt Jozefa	Szent István utca 7/2.
3.	Krausz Éva	Pusztasomorja, 1928. 05. 09.	Stern Sarolta	Szent István utca 7/2.

Oroszvár.

Sor- sz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Özv.Epstein Mihályné Neumann Jozefine	Rajka, 1869. 08. 13.	Springer Betti	Fő u. 130.
2.	Epstein Berta	Oroszvár, 1896. 05. 04.	Neumann Jozefine	Fő u. 130.
3.	Dr. Farkas Ernő	Endrőd, 1903. 06. 19.	Wallfisch Etel	Békéscsaba. Oroszvár, Fő u.122.
4.	Özv.Dux Henrikné Strass Ilona	Pozsony, 1870. 10. 23.	Deutsch Teréz	Fő u. 130.

Rajka.

Sorsz.	Név, lánykori név.	Szül. adatok.	Anyja neve.	Lakás, utca.
1.	Adler Szigfrid	Rajka, 1887.	Stein Anna	
2.	Adler Szigfridné Weisz Paula	Rajka, 1898.	Weisz Mária	
3.	Adler Aliz	Rajka, 1928.	Weisz Paula	
4.	Adler János	Rajka, 1929.	Weisz Paula	
5.	Deutsch Hermann	Vármező, 1872.	Weisz Rozália	
6.	Deutsch Lászlóné Reisner Etel	Rajka, 1911.	Fleischmann Johanna	
7.	Deutsch Lajos	Rajka, 1931.	Reisner Etel	
8.	Deutsch Aladár	Rajka, 1932.	Reisner Etel	
9.	Deutsch Miklós	Rajka, 1933.	Reisner Etel	
10.	Deutsch Ibolya	Rajka, 1936.	Reisner Etel	
11.	Deutsch Sándor	Rajka, 1937.	Reisner Etel	
12.	Deutsch Ernő	Rajka, 1939.	Reisner Etel	
13.	Deutsch Ferenc	Rajka, 1941.	Reisner Etel	
14.	Gelerter József	Nagyberezve, 1881.	Gelerter Regina	
15.	Goldberger Sándor	Kiskőrös, 1901.	Jungreis Rozália	
16.	Goldberger Sándorné Löwin Teréz	Rajka, 1909.	Schwarz Irén	
17.	Goldberger Irén	Rajka, 1932.	Löwin Teréz	
18.	Özv.Jusztitz Simonné Silberberg Fani	Rajka, 1865.	Strahser Berta	
19.	Jusztitz Hugó	Rajka, 1904.	Silberberg Fani	
20.	Kurz Lipót	Rajka, 1875.	Zopf Mina	

21.	Kurz Lipótné Raáb Regina	Tiszanána, 1880.	Weisz Sarolta	
22.	Klein Sándorné Bucheister Frida	Rajka, 1905.	Kurz Karolina	
23.	Bucheister Salamon	Bécs, 1866.	Krieger Rozália	
24.	Klein Róza	Rajka, 1931.	Bucheister Frida	
25.	Klein Andor	Rajka, 1938.	Bucheister Frida	
26.	Krausz Mózes	Kovácsvágás, 1908. 02. 24.	Neugröschl Záli	+ Mauthausen KZ. 1944. 12. 05. (2)
27.	Krausz Mózesné Schlesinger Margit	Aranyosmarót, 1907.	Fridmann Berta	
28.	Krausz Ilona	Rajka, 1932.	Schlesinger Margit	
29.	Krausz Judit	Rajka, 1935.	Schlesinger Margit	
30.	Krausz József	Rajka, 1936.	Schlesinger Margit	
31.	Krausz Zelmira	Rajka, 1939.	Schlesinger Margit	
32.	Kurcz Ferenc	Bezenye, 1883.	Engel Regina	
33.	Kurcz Ferencné Kohlmann Berta	Magy. Diószeg, 1892.	Falk Cecilia	
34.	Kurcz Márta	Magy. Diószeg, 1920.	Kohlmann Berta	
35.	Kurcz Miklós	Rajka, 1924.	Kohlmann Berta	
36.	Klinger Miksa	Rajka, 1899.	Spuller Johanna	
37.	Klinger Miksáné Goldstein Malvin	Lébény, 1906.	Weisz Róza	
38.	Klinger Ede	Rajka, 1936.	Goldstein Malvin	

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

39.	Klinger Margit	Rajka, 1938.	Goldstein Malvin	
40.	Özv.Goldstein Gyuláné Weisz Rozália	Rajka, 1870.	Weisz Róza	
41.	Özv.Klinger Józsefné Spuller Johanna	Rajka, 1892.	Schwarcz Netti	
42.	Klinger Ignác	Rajka, 1905.	Spuller Johanna	munkaszolgálatos
43.	Klinger Gyula	Rajka, 1896. 04. 08.	Spuller Johanna	Budapesten tartózkodik + Mauthausen KZ. 1944. 07. 03. (2).
44.	Klinger Gyuláné Weisz Dóra	Rajka, 1903.	Weisz Mária	gyógykezelés alatt + Stutthof KZ. (8)
45.	Kurcz Anna	Bezenye, 1891.	Engel Regina	
46.	Hoff Lipót	Budapest, 1925.	Kurcz Karolin	
47.	Lang Jenő	Nagydem, 1890. 03. 07.	Krausz Mária	+ Mauthausen KZ. 1945. 01. 10. (2)
48.	Lang Jenóné Silberberg Hermina	Rajka, 1894.	Kurcz Johanna	
49.	Lang Margit	Rajka, 1925.	Silberberg Hermina	
50.	Lang Eszter	Rajka, 1925.	Silberberg Hermina	
51.	Lang Frida	Rajka, 1927. (1926. 06. 07.)	Silberberg Hermina	+ Stutthof KZ. (8)
52.	Lang Gyula	Rajka, 1929.	Silberberg Hermina	
53.	Lang Lajos	Rajka, 1930.	Silberberg Hermina	
54.	Lang Béla	Rajka, 1939.	Silberberg Hermina	
55.	Lang Miklós	Rajka, 1936.	Silberberg Hermina	
56.	Lang Róbert	Budapest, 1943.	Lang Eszter	

VÉSZKORSZAK A RENDELETEK TÜKRÉBEN.

57.	Löwin Mór	Rajka, 1899. 03. 12.	Schwarcz Irén	+ Mauthausen KZ. 1944. 07. 26. (2)
58.	Löwin Mórné Herczka Frida	Bécs, 1902.	Löwinheim Júlianna	
59.	Löwin Dorottya	Rajka, 1929.	Herczka Frida	
60.	Löwin Irén	Rajka, 1931.	Herczka Frida	
61.	Löwin Judit	Rajka, 1935.	Herczka Frida	
62.	Löwin Pál	Rajka, 1904.	Schwarcz Irén	
63.	Löwin Pálné Neumann Stefánia	Galánta, 1911.	Grósz Bella	
64.	Löwin Tibor	Rajka, 1936.	Neumann Stefánia	
65.	Löwin Éva, Irén	Győr, 1940.	Neumann Stefánia	
66.	Löwin Bernát	Rajka, 1902. 03. 15.	Schwarcz Irén	+ Mauthausen KZ. 1944. 07. 24. (2)
67.	Löwin Bernátné Hoffmann Irma	Csorna, 1905.	Gróf Gizella	
68.	Löwin Andor	Rajka, 1934.	Hoffmann Irma	
69.	Löwin Róbert	Rajka, 1938.	Hoffmann Irma	
70.	Löwin Sándor	Rajka, 1943.	Hoffmann Irma	
71.	Hoffmann Elvira	Marozaltó, 1922.	Hoffmann Szerén	
72.	Nádas Jenő	Miskolc, 1896.	Rosenfeld Eleonóra	
73.	Nádas Jenőné Márkus Erzsébet	-	-	

74.	Neuberger Hanni	Rajka, 1886.	Háberfeld Netti	
75.	Neuberger Gizella	Rajka, 1888.	Háberfeld Netti	
76.	Mautner Pál	Budapest, 1901.	Rubinstein Janka	
77.	Mautner Pálné Grószmann Kornélia	Vámosmikola, 1903.	Siller Etel	
78.	Mautner László	Rajka, 1937.	Grószmann Kornélia	
79.	Mautner Tibor Miklós	Rajka, 1940.	Grószmann Kornélia	
80.	Reisner Aladár	Rajka, 1909.	Fleischmann Johanna	
81.	Reisner Aladárné Weisz Riza	Élőpatony, 1923.	Fleismann Róza	
82.	Reisner Ernő	Rajka, 1943.	Weisz Riza	
83.	Reisner Ferenc	Rajka, 1905.	Fleismann Johanna	
84.	Reisner Ferencné Farkas Aranka	Vác, 1913.	Reisner Johanna	
85.	Reisner Áron	Rajka, 1935.	Silberberg Karolin	
86.	Reisner Zsuzsanna	Rajka, 1939.	Farkas Aranka	
87.	Reisner Évi	Rajka, 1942.	Farkas Aranka	
88.	Özv.Reisner Béláné Farkas Laura	Segesvár, 1907.	Reisner Johanna	
89.	Reisner Róbert	Vác, 1935.	Farkas Laura	
90.	Reisner Sándor	Rajka, 1937.	Farkas Laura	
91.	Reisner Tibor	Rajka, 1938.	Farkas Laura	
92.	Rozenberg Lajos	Érmihályfalva, 1905.	Weisz Róza	Budapesten tartózkodik.

93.	Rozenberg Lajosné Silberberg Róza	Rajka, 1907.	Kurcz Johanna	
94.	Rosenberg Ágota	Rajka, 1935.	Silberberg Berta	
95.	Silberberg Ábrahámné Kurcz Johanna	Oroszvár, 1867.	Epstein Netti	
96.	Silberberg Hermann	Rajka, 1897.	Kurcz Johanna	
97.	Silberberg Nándor	Rajka, 1903.	Kurcz Johanna	
98.	Silberberg Zsigmond	Rajka, 1905.	Kurcz Johanna	munkaszolgálatos.
99.	Silberberg Zsigmondné Bucheister Frida	Bécs, 1913.	Ulmann Emilia	
100.	Silberberg Judit	Rajka, 1934.	Bucheister Frida	
101.	Silberberg Adolf	Rajka, 1936.	Bucheister Frida	
102.	Silberberg Karola	Rajka, 1938.	Bucheister Frida	
103.	Spuller Zsigmond	Rajka, 1901. 02. 24.	Weisz Regina	+ Mauthausen KZ. 1944. 07. 08. (2)
104.	Spuller Zsigmondné Fleismann Rozália	Szap, 1908.	Ehrenthál Rozália	
105.	Spuller Miklós	Győr, 1935.	Fleischmann Rozália	
106.	Spuller György	Győr, 1942.	Fleischmann Rozália	
107.	Spuller Jenő	Rajka, 1903.	Weisz Regina	
108.	Spuller Jenőné Fleischmann Berta	Győr, 1912.	Éhrendthál Rozália	
109.	Spuller Judit	Győr, 1939.	Fleischmann Berta	

110.	Spuller József Rezső	Rajka, 1890.	Zopf Sarolta	
111.	Spuller József Rezsőné Körner Ilona	Majtény, 1899.	Rakovszky Berta	
112.	Spuller Miksa	Károlyháza, 1921.	Körner Ilona	
113.	Schwarcz Izidor	Ásvány, 1897.	Fleischmann Ida	
114.	Spuller Éva	Savanyukert, 1925.	Körner Ilona	
115.	Schwarcz Izidorné Schwarcz Emilia	Rajka, 1885.	Valter Júlia	
116.	Löwin Cecilia	Rajka, 1885.	Löwi Mina	
117.	Schik Ignác	Kemesőnyén, 1877.	Hoffmann Katalin	
118.	Schik Ignácné Kurcz Amália	Oroszvár, 1876.	Deutsch Antónia	
119.	Stern Bernát	Budaszentmihály, 1912.	Sprei Mini	
120.	Stern Bernátné Hecht Margit	Tizsakeszi, 1910.	Hernstein Lina	
121.	Stern Ernő	Sopron, 1926.	Hecht Margit	
122.	Stern László	Kapuvár, 1943.	Hecht Margit	
123.	Steirer Miksáné	Kisszabina, 1877.	Bauer Johanna	
124.	Tródl Gábor	Rajka, 1895.	Kurcz Magdolna	
125.	Tródl Gáborné Wilhelm Sarolta	Nyergesújfalú, 1899.	Kugler Fáni	
126.	Tródl Adél	Rajka, 1920.	Wilhelm Sarolta	
127.	Tródl Imre	Rajka, 1922.	Wilhelm Sarolta	
128.	Tródl Irma	Rajka, 1923.	Wilhelm Sarolta	

129.	Tródl Éva	Rajka, 1924.	Wilhelm Sarolta	
130.	Tródl Andor	Rajka, 1926.	Wilhelm Sarolta	
131.	Tródl Norbert	Rajka, 1931.	Wilhelm Sarolta	
132.	Özv.Szendrovich Mórné Bohn Klára	Bilke, 1882.	Herkovics Eszter	
133.	Mandel Dávidné Szendrovich Róza	Bilke, 1904.	Bohn Klára	
134.	Ungár Izidor	Rajka, 1881.	Schwarcz Amália	
135.	Ungár Izidorné Kurcz Johanna	Rajka, 1890.	Khon Teréz	
136.	Ungár Teréz	Rajka, 1928.	Kurcz Johanna	
137.	Ungár Edit	Rajka, 1930.	Kurcz Johanna	
138.	Ungár Miklós	Rajka, 1930.	Kurcz Johanna	
139.	Weisz József	Rajka, 1885.	Zopf Anna	
140.	Weisz Józsefné Klein Kornélia	Zsitvakenék, 1898.	Munk Zsófia	
141.	Weisz Miklós	Rajka, 1924.	Klein Kornélia	
142.	Weisz Zsuzsanna	Rajka, 1927.	Klein Kornélia	
143.	Weisz Anna	Rajka, 1931.	Klein Kornélia	
144.	Weisz Sándor	Rajka, 1894.	Zopf Anna	
145.	Weisz Sándorné Sternhardt Margit	Völgyfalú, 1904.	Kremsal Johanna	
146.	Weisz Róbert	Rajka, 1935.	Sternhardt Margit	

147.	Weisz Ottó	Rajka, 1937.	Sternhardt Margit	
148.	Weisz Ignác	Rajka, 1862.	Weisz Margit	
149.	Weisz Ignácné Weisz Mária	Moson, 1873.	-	
150.	Weisz Dezső	Rajka, 1906.	Weisz Mária	munkaszolgálatos.
151.	Weisz Vilmosné	Tótgurób, 1887.	Weiszfeiler Johanna	
152.	Weisz József	Rajka, 1914.	-	munkaszolgálatos.
153.	Weisz Miksa	Rajka, 1919. 09. 23.	Weisz Anna	Fronton van.
154.	Weisz Jakab	Rajka, 1900.	Kafka Jozefa	Fronton van, eltűnt
155.	Weisz Jakabné Szendrovich Etel	Csokva, 1908.	Böhm Klára	
156.	Weisz Éva	Rajka, 1942.	Szendrovich Etel	
157.	Lebovich Gabriella	Nagyszőlős, 1928.	Böhm Róza	
158.	Weisz Anna	Rajka, 1867. 04. 07.	Fischer Regina	
159.	Weisz Franciska	Rajka, 1872. 01. 26.	Fischer Regina	
160.	Weisz Erzsébet	Rajka, 1864. 09. 13.	Fischer Regina	
161.	Wolf Adolfné Weisz Johanna	Rajka, 1889.	Kaffka Jozefa	
162.	Özv. Weisz Ignácné Weisz Anna	Rajka, 1897.	Weisz Mária	
163.	Weisz György	Rajka, 1927. 07. 08.	Weisz Anna	
164.	Weisz Zoltán	Rajka, 1929. 03. 22.	Weisz Anna	
165.	Klein Sándor	Maronháza, 1909.	Klein Szerén	

166.	Klein Rudolf	1936. 03. 16.	Körner Róza	
------	--------------	---------------	-------------	--

A névjegyzékeket több helyen hiányosan és hibásan készítették el, néhány értelemzavaró hiányosságot kijavítottunk. A mosonmagyaróvári névjegyzéknél csak az anya neve szerepelt, további adatok hiányoztak.

A hosszadalmas felsorolások után visszatérünk a rendeletek és rendelkezések ismertetésére.

“Győr, Moson és Pozsony k.e.e. várm. alispánjától. 6347/1944 alp. Tárgy: A zsidófajú egyének sárga csillag viselésének hatékonyabb ellenőrzése. Valamennyi Járás Főszolgabírájának, Valamennyi Községi Elöljáróságának, M.Ki. Csendőrszárnyparancsnokságnak Székhelyeiken! A zsidófajú egyének hatékonyabb ellenőrzése céljából elrendelem, hogy a községi előljáróságok minden hatodik életévét betöltött zsidófajú egyént írjanak össze nemre való tekintet nélkül, és a főszolgabírákhoz terjesszék be. (Sz. megj: ennek az összeírásnak a névjegyzékét nem sikerült megszerezni.)

A főszolgabírákat pedig nyomatékosan utasítom, hogy a járásuk területén lakó zsidókat az összeírás alapján hatékonyan ellenőrizzék, megküldve a zsidók névjegyzékét a m. kir. csendőrszárnyparancsnokságoknak, egyrészt a csillag viselése, másrészt a lakóhely elhagyásának megakadályozása szempontjából.

Gondoskodjanak továbbá az idegen városok községekből beszivárgott zsidók kiutasítása, súlyos megbüntetése, illetőleg internálása iránt azzal, hogy az idegen községből beszivárgott zsidónak szállást adót is vonják bünrészesség címén kihágásilag felelősségre. Győr, 1944. április 19. Dr. Telbisz Miklós sk. alispán. A kiadmány hitelül: vm. irodaigazgató olvashatatlan aláírás. P.H.”

“Győr, Moson és Pozsony k.e.e. vármegyék alispánjától. 6447/1944. alp. Soron kívül! Tárgy: Zsidók elszegődése mezőgazdasági munkára. M. Kir. Győri Csendőrszárnyparancsnokságnak, Valamennyi járás Főszolgabírájának, Mosonmagyaróvár m. város Polgármesterének, Valamennyi Község Elöljáróságának, Vármegyei m. kir. Munkaügyi Felügyelőnek Székhelyén.

. Mosonmagyaróvár, 1944. évi április 21-én. M. kir. rendőrkapitányság r.b. bíró sk. P.H.” (sz. Tudomásomra jutott, hogy egyes községek területén a zsidók mezőgazdasági munkára jelentkeztek, és mezőgazdasági munkaszerződést kötnek. A zsidók egyénenkénti elhelyezkedését a falvakra rendkívül károsnak és veszélyesnek tartom, miért is utasítom Címet, hogy ezt akadályozza meg.

A zsidók mezőgazdasági munkavállalása csak nagyobb csoportban és megbízható felügyelet mellett engedélyezhető, mikor is esetleges káros hírverésük megakadályozható. Erre vonatkozó, a munkaszolgálatra való összeírásukat már most elrendelem azzal, hogy a névszerinti és községenkénti kimutatásokat a községi jegyzők hozzám soron kívül terjesszék be. (sz.megj. ezt a névjegyzéket sem tudtuk megszerezni).

Utasítom a Községi Elöljáróságokat, hogy a zsidók munkavállalási szerződéseit akadályozzák meg. Főszolgabíró Urakat felhívom ezen rendeletem végrehajtásának ellenőrzésére. Ezen rendeletem egy példányát a győri csendőrszárnyparancsnokság 130/kt-1944. sz. megkeresésére annak elintézésékeppen szintén megküldöm. Győr, 1944. április 20. Dr. Telbisz Miklós sk. alispán. A kiadmány hitelül: vm. irodatiszt. Olvashatatlan aláírás.”

“M. Kir. rendőrség Mosonmagyaróvári Kapitánysága. 664/1944. kih. szám. Tárgy: Back Antal hatósági vagyoni bizonyítványának beszerzése. Polgármester Úrnak!

Back Antal vegyeskereskedő Mosonmagyaróvár, Szent István király utca 91. sz. alatti lakós kihágási ügyében való felhasználás végett tisztelettel kérem 4. 961/1927. BM. eln. rend. 1. §-hoz mellékelt mintán hatósági vagyoni bizonyítványát kiállítani, és hivatalomhoz sürgősen megküldeni szíveskedjék. Mosonmagyaróvár, 1944. évi április 21-én. M. kir. rendőrkapitányság r.b. bíró sk. P.H. (sz. megj. S. csillagviselés elmulasztása miatti szabálysértés elbírálásához volt szükség a vagyoni bizonyítványra. A mulasztásért 200.- Pengő pénzbüntetést szabtak ki.)

“M. Kir. Közellátásügyi Miniszter. M. Kir. Közellátási Hivatal XIV. Ellenőrzési főosztály Értékcikk-kezelőség. 803. 962/1944. A thj. és megyei város Polgármesterének, Községi Elöljáróságnak, Székhelyén.

Felhívom, hogy jelen rendeletemre való hivatkozással 48 órán belül jelentse, hogy az 1941. évi XV. törvénycikk értelmében hány zsidónak tekintendő személy tartózkodik a község (város) területén. Felterjesztésén külön jelölje meg, hogy a bejelentés zsidó személyek számára vonatkozik. Budapest, 1944. április 21. A miniszter rendeletéből Dr. Hoszpotzky Ernő s. k. miniszteri osztálytanácsos. A kiadmány hitelül: Farkas sk. min. kezelő.”

3091/IV. 22. M. kir. BM. 172. 068/44. VII. sz. Tárgy: Zsidó fajúakat megkülönböztető jellel, sárga csillag viselésének ellenőrzése. A kötelezettségeket megszegőket a büntetőeljárással kell felelősségrevonni. Telbisz Miklós alispán sk.”

“Sérfenyősziget körjegyzőségtől: Zsidófajú egyének sárga csillag viselésének ellenőrzése. Hivatkozva a vm. Alispán úrnak 6347/44. alp. számú rendeletére, amely elrendeli a zsidó egyének összeírását és Főszolgabíró úrhoz való felterjesztését jelentem, hogy ilyen kimutatást már a főszolgabíró úrnak a Csendőrőrsparancsnokság felhívására 711/44. ikt. szám alatt f. hó 8-án beterveztettem. 1944. április 25. körjegyző.”

“Mosonmagyaróvár m. város polgármesterétől. 2777/1944. sz. Tárgy: Zsidó személyek számának bejelentése. M. Kir. Közellátási Hivatal Értékcikk Kezelősége, Budapest, V., Szt.István tér.

Hivatkozással április 21-én 803. 962/1944. szám alatt kiadott rendeletére jelentem, hogy az 1941. évi XV. t. c. értelmében 428 zsidónak tekintendő személy tartózkodik a város területén. Mosonmagyaróvár, 1944. április 26. polgármester h. olvashatatlán aláírás sk.”

“Rajka Nagyközség Elöljárósága. Ad. 810/1944. szám. Tárgy: Rajka községben zsidó személyek összeírása. Hiv.szám: 2558/1944. Főszolgabíró Úrnak Mosonmagyaróvár.

Fenti tárgyban jelentem, hogy a 2. fsz. alatt szereplő Adler Sigfriedné szül. Weisz Paula, továbbá 3. és 4. fsz. alatt szereplő Aliz és János nevű gyermekei zsidónak tekintendő személyek. Ennek öccse, Adler József rajkai lakos kikeresztelkedett zsidó. A 43. fsz. alatt szereplő özv. Goldstein Gyuláné sz. Weisz Rozália Lébényi községi illetőségű 1935. év óta tartózkodik Rajkán, a 49. fsz. alatt szereplő Hoff Lipót mint cipész tanonc van alkalmazásban Lang Jenő cipésznél 1941. év óta, az 50. fsz. alatt szereplő Lang Jenő mint cipész iparos lakik Rajkán 1923. év óta, a 79. és 80. fsz. alatt szereplő Mautner Pál és neje mint szatócs tartózkodik Rajkán 1930 óta- a 122. fsz. alatt szereplő Stern Bernát és családja- mint metsző áll alkalmazásban az izr. hitközségnél 1930 év óta- a 126. fsz. alatt szereplő Steirer Miksáné mint takarítónő áll alkalmazásban az izr. hitközségnél 1925. óta- a 125. fsz. alatt szereplő

Szendrovits Mórné 1925. év óta tartózkodik Rajkán- a 136. fsz. alatt szereplő Mandel Dávidné szül. Szendrovits Róza, mint varrónő lakik Rajkán 1925. év óta- a 148. fsz. alatt szereplő Weisz Sándorné szül. Steinhardt Margit és gyermekei, mint itteni születésű és illetőségű mézáros iparos családtagja tartózkodnak Rajkán 1895 év óta- a 160. fsz. alatt szereplő Lebovics Gabriella csak, mint háztartási kisegítő volt itt Rajkán Weisz Jakabnéval, de nevezett már eltávozott Budapestre. Rajka, 1944. évi április hó 29-én. Vezetőjegyző, olvashatatlan aláírás.”

“Hivatalos feljegyzés, 1944. május 4. Alispáni hivatalból telefonrendelet. Horváth László irodafőtiszt telefonon bemondja: Táviratilag jelentse hatósága területén élő 1941. XV. tc. alapján zsidónak minősülő személyek számát és azt, hogy ebből mennyi a városban és mennyi a községekben lévő zsidó lakos. Felvette: 1944. V. 4. főjegyző olvashatatlan aláírás.

Távirat. Alispán Úrnak, Győr. Mosonmagyaróvár város területén zsidónak minősülő személyek száma négyszázhuszonnyolc. V. 4. Polgármester. olvashatatlan aláírás. 2777/1944.”

“Magyaróvári járás főszolgabírájától. 3075/1944. Tárgy: zsidónak minősülő személyek számának bejelentése. Alispán Úrnak Győr. A mai napon fenti tárgyban távbeszélőn kapott rendeletére tisztelettel jelentem, hogy a magyaróvári járás területén 297 zsidónak minősülő személy tartózkodik a községekben. A járáshoz város nem tartozik. Mosonmagyaróvár, 1944. V. 4. főszolgabíró sk.”

“3426/44. Zs. vagyonok bejelentése és zár alá vétele. Körrendelet.”

“M. kir. Pénzügyigazgatóság Győr. 16263/1944. II. T: Zsidó vagyonok bejelentése és zár alá vétele. Hi. 3 nap. Polgármesteri Hivatal. A körrendeletet azzal a meghagyással küldi meg a kir. pénzügyőrség, hogy az abban foglaltakra vonatkozólag a szükséges adatokat fenti határidő alatt okvetlen közölni szíveskedjék. Győr, 1944. május 4. Dr.Lapacher sk. miniszteri tanácsos pénzügyigazgató.”

“Mosonmagyaróvár megyei város polgármesterétől. 3426/44. T: Zsidó vagyonok bejelentése és zár alá vétele. M. Kir. Pénzügyőrigazgatóság Győr. Hivatkozással a 16263/II/44. sz. megkeresésére a zsidó kereskedelmi vállalatok (üzletek) névsorait mellékelten megküldöm azzal, hogy a zsidók által benyújtott személyi vallomásokhoz a leltárt már csatolták. Amennyiben minden leltár még nem jutott volna el t. Címhez, az illető zsidó kereskedelmi vállalat tulajdonosát a mulasztása pótlására felhívom. Mosonmagyaróvár, 1944. V. 6. Polgármester sk. Mell. 1 db.”

“Polgármestertől, 3514/44. Tárgy: Zsidók által lakott lakások és mellékhelyiségek bejelentése. Hiv. sz. 7426/44. Hivatkozással fenti számú rendeletben foglaltakra tisztelettel bejelentem, hogy f. é. V. 9-én, ugyanezen szám alatt jelentett adatot utólag revídiáltam, és ennek eredményeként a pontos adatok a következők: Mosonmagyaróvár megyei városban jelenleg 335 zsidó személy lakik és ezek 247 lakószobát, 122 konyhát, 118 kamrát és 36 egyéb helyiséget lagnak, illetve használnak. Mosonmagyaróvár, 1944. V. 11. polgármester sk.”

“Másolat. M. kir. Belügyminiszter. 38. 223/1944/III. sz. Tárgy: zsidók lakóhelyének kijelölése, stb. tárgyában kiadott 1610/1944. M. E. sz. rendelet végrehajtásával kapcsolatos egyes költségek viselése. “Bizalmas”.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének, a Közigazgatási kirendeltségek vezetőinek (Budapest székesfőváros polgármesterének kivételével)

A zsidók lakásával és lakóhelyének kijelölésével kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kiadott 1610/1944. M. E. számú rendelet (kihirdetve a Budapesti Közlöny 1944. évi április hó 28. napján megjelent 95. számában) 9. §-a értelmében a törvényhatóság első tisztviselője, a városokra és a tízezernél nagyobb lélekszámú községekre vonatkozóan akként rendelkezhetik, hogy a zsidók a városnak (községnek) csak meghatározott részében lakhatnak

Az említett rendelet 10. §-a értelmében pedig a törvényhatóság első tisztviselője azt is elrendelheti, hogy – bizonyos esetekben – nem-zsidó személyek a zsidók részére kijelölt város – illetve községrészből kiköltözzenek. Az idézett rendelkezésekkel kapcsolatban Címmel az alábbiakat közlöm.

A rendelkezések végrehajtása során költségek merültek, illetve merülnek fel: 1./ a zsidók átköltözködésével. 2./ a zsidók részére kijelölt város –községrészből a nem-zsidók átköltöztetésével kapcsolatban.

Az 1./ pont alatt említett összes költségek az érdekelt zsidókat terhelik. Ha tehát ezzel kapcsolatban valamelyik önkormányzati testület költségeket előlegezett, azokat az érdekelt zsidók megtéríteni kötelesek. A 2./ pont alatt említett költségekkel (nem zsidók átköltöztetésével) kapcsolatban különbséget kell tenni. 1./ a nem zsidók ingóságainak elszállításával kapcsolatos, 2./ egyéb költségek között.

1./ az ingóságok elszállításával kapcsolatban közlöm, egyidejűleg megkerestem a m. kir. honvédelmi miniszter urat, hogy az említett munkálatokra az 1939: II. t. c. 82., 83., 87., és 97. §-ainak rendelkezései alapján a honvédelmi munka igénybevételét rendelje el. Ehhez képest az említett szállítások esetében további különbséget kell tenni. a./ a már megtörtént szállítások, illetve az olyan szállítások között, amelyek szükségessége a honvédelmi munkakötelezettség igénybevétele elrendelése időpontja előtt állott elő, b./ a honvédelmi munkakötelezettség igénybevételének elrendelése esetén e rendelkezés kiadása után történt szállítások között.

Az 1./ a./ pont esetében a hatóságilag megállapított helyi árakat, az 1./ b./ pont esetében pedig az 1939: II. tc. 93. és 96. §-ai alapján megállapított térítést kell fizetni.

Az 1./ a./ és 1./ b./, továbbá a 2./ pontban említett költségek viselése kérdésénél az alábbi szempontokra kell figyelemmel lenni. I. Ha az érdekelt nem zsidó személy anyagi teherbíró képességére való tekintettel a szóban lévő költségekkel kapcsolatosan segélyezésre nem szorul, a költségeket az érdekelt személy viseli. II. Ha az érdekelt személy segélyezésre való reászorultsága megállapítható ugyan, új elhelyezése azonban a korábbihoz viszonyítva annyival kedvezőbb, hogy a kedvezőbb elhelyezés ténye a szóban lévő költség összegével felérő anyagi jelentőséggel bír, a költségeket szintén az érdekelt viseli. III. Egyéb esetben, az érdekelt nem zsidó személyeket – legfeljebb a valóban felmerült indokolt és igazolt költségek erejéig – segélyben lehet részesíteni, a segélyt az illetékes város (község) köteles előlegezni, az előleget az államkincstár azonban megtéríti.

Ehhez képest, a város (község) által folyósított segélyekről elkülönített, okmányolt számadást kell vezetni. Az okmányolt számadást az előleg megtérítése céljából hozzám kell felterjeszteni. A közöltekkel kapcsolatban külön felhívom Cím figyelmét arra, hogy eme rendelkezéseim – önként értetődően – nem vonatkoznak azokra a költségekre, amelyek az

ország egyes részein felállított, illetve a jövőben külön rendelkezés alapján felállítandó különálló zsidó táborok létesítésével és fenntartásával kapcsolatban merültek, illetve merülnek fel. Ez utóbb említett költségekről az egyidejűen kiadott 38. 222/1944. B.M. számú körrendeletben rendelkeztem. Budapest, 1944. évi május hó 13-án. vitéz Jaross Andor s. k. A kiadmány hitelül: olvashatatlan aláírás. irodavezető. A másolat hiteles: Erős Izabella s. k. várm. díjnak.”

“Magyaróvári járás Főszolgabírájától. 2506/944. Tárgy: Halászi és Máriakálnok községekben lakó és zsidónak tekintendő személyekről kimutatás. Hiv.sz. 1020/944. számra. Jegyző Úrnak, Halászi. Máriakálnok községben lakó zsidók között a félvérek is szerepelnek, úgymint Varga Rozália és Varga Erzsébet, akik kereszténynek születtek és az apai ágon valószínűleg keresztények, de ezért felhívom, miszerint jelentse, hogy nevezettek mi alapon vétettek fel a jegyékbe. Mosonmagyaróvár, 1944. IV. 15. Dr. Schmack Leó főszolgabíró sk.”

“Másolat. M. kir. Pénzügyminiszter. Szám: 147. 379/1944. VI. fő. Körrendelet a gyűjtőtáborokban elhelyezendő és elkülönítendő zsidók vagyonának biztosítása tárgyában. Valamennyi M. Kir. Pénzügyigazgatóság és Pénzügyigazgatósági Kirendeltség Főnökének, Székhelyeiken.

A közigazgatási hatóságok által zsidóktól őrizetbe vett ingóságok átvétele, illetőleg az elhagyott zsidó lakások, üzlethelyiségek, raktárhelyiségek, stb. leltározása tárgyában a 147. 310/1944. VI. számú körrendelettel intézkedtem. A szóban forgó vagyontárgyak leltározása és átvétele a hivatkozott körrendeletem szerint végzendő. Felkérem azonban a Belügyminiszter Urat, hogy körrendeletileg utasítsa az összes törvényhatóságokat, hogy amennyiben a törvényhatóság területén a zsidók gyűjtőtáborba való elhelyezése, vagy elkülönítése határozatát el, a törvényhatóság első tisztviselője erről a végrehajtás időpontjának és a lebonyolítás tervének megjelölésével értesítse a területileg illetékes pénzügyigazgatót.

Az ezzel kapcsolatos eljárás tekintetében a következőket rendelem: Az 1. 600/1944. M. E. számú rendelet 12. §-ának /1/ bekezdése értelmében a kereskedelmi, vagy ipari vállalatok nyersanyag és árukészletétől, üzleti, vagy üzemi berendezésétől eltekintve, a zsidók vagyontárgyainak megóvása végett a szoros zár alá vételt a pénzügyigazgató fogantatosítja. A gyűjtőtáborokban elhelyezendő, vagy elkülönítendő zsidók minden olyan vagyona, amelyet a táborba, illetőleg a zsidók elkülönített lakóhelyére magukkal nem vihetnek, 4 példányú leltár készítése mellett szoros zár alá helyezendő. A szoros zár alá helyezés lehetőleg az eltávolított zsidó lakásából egy helyiségnek erre a célra való felhasználásával történik úgy, hogy a visszamaradó vagyontárgyak a készpénz, értékpapírok, nemesfémek és nemes fémtárgyak kivételével, ebben a helyiségben raktározandók el. A helyiség lezárandó, lepecsételendő, és a következő felirattal látandó el: “Az 1600/1944. M. E. sz. rendelet 12. §-a értelmében szoros zár alá helyezett zsidó vagyon.”

Amennyiben a zsidó vagyon megóvása végett elkerülhetetlenül szükséges, a vagyontárgyak az elhagyott zsidó lakásból eltávolítandók és a közigazgatási hatóság által rendelkezésre bocsátandó helyiségben helyezendők el. A helyiség az előzőekben ismertetett módon lezárandó, lepecsételendő és felirattal látandó el.

A lezárt helyiségek szükséges biztonságba helyezése, indokolt esetben őrizetére a közigazgatási hatóságot kell felkérni. A záruk és pecsétetek sértetlenségéről a pénzügyőri közegek rendes hivatali kiszállásaik során tartoznak meggyőződni. A készpénzzel, értékpapírokkal és értéktárgyakkal a 147310/1944. VI. sz. körrendeletben foglaltak szerint kell eljárni. Azokban az esetekben, ha a szoros zár alá helyezést a közigazgatási hatóság

foganatosítja, a közigazgatási hatóságtól a készpénzt, értékpapírokat és értéktárgyakat nyugta és ellen nyugta mellett vegye át, s ugyancsak a fentiek szerint járjon el.

Az eljárásban a pénzügyigazgatóság és az alárendelt /hivatalok, adófelügyelőségek/ személyzetén kívül a pénzügyőrség személyzete is igénybe vehető addig a mértékig, hogy az igénybevétel a pénzügyőrséget halaszthatatlan, folyó feladatainak ellátásában ne akadályozza. Ha személyzet így sem volna elegendő arra, hogy a pénzügyigazgatóság közigazgatási hatóságokkal lépést tartva végezze el a zsidók vagyonának szoros zár alá helyezését, akkor a törvényhatóság első tisztviselője értesítésének vétele után azonnal lépjen érintkezésbe a törvényhatóság első tisztviselőjével és vele egyetértőleg állapítsa meg azokat a vagyoni szempontból fontos helyeket, vagy azokat a személyeket, épületeket, birtokokat, stb., amelyek esetében a pénzügyigazgatóság kiküldöttjének részvétele a szoros zár alá helyezésben elkerülhetetlenül szükséges. Az egyéb esetekben a szoros zár alá helyezéssel a helyi közigazgatási hatóságot bízva meg azzal, hogy a zár alá helyezett vagyonról leltár készítenő és az öt példányban haladéktalanul a pénzügyigazgatónak megküldendő. A megküldött leltár alapján gondoskodjék a községenként (városonként) egyszeri kiküldetéssel a leltárak kémpróbaszerű felülvizsgálatáról, a záruk, pecsétek és feliratok ellenőrzéséről és arról, hogy kiküldöttje meggyőződést szerezzen a lezárt helyiségek szükséges őrizetéről.

A belügyminiszter urat felkértem, hogy utasítsa a közigazgatási hatóságokat arra, hogy a zsidó vagyonok szoros zár alá helyezésére igénybevett helyiségeket más célokra ne vegyék igénybe.

A szoros zár alá helyezett ingóságokat külön rendeletem nélkül kiszolgáltatni nem szabad. Kizárólag a közigazgatási hatóság megkeresésére és csakis bombatámadás folytán hajléktalanná vált, vagy a zsidók elkülönítésével kapcsolatban lakásukból eltávolított személyek elhelyezésével kapcsolatban bocsáthat külön rendeletem nélkül a közigazgatási hatóság rendelkezésére bútorokat, lakásberendezési és háztartási eszközöket, a törvényes rendelkezések értelmében fizetendő használati díj ellenében. Az így átadott ingóságokat leltár és nyugta, valamint ellen nyugta mellett kell a közigazgatási hatóság részére átadni és az átadást a zsidó vagyon szoros zár alá vétele alkalmából készült leltáron is fel kell tüntetni. Budapest, 1944. május 15. Reményi-Schneller s. k. A másolat hiteles: olvashatatlan aláírás, várm. díjnak.”

“Darnózseli ad. 1307/44. K. sz. Főszolgabíró Úr! Fenti számú rendeletre hivatkozással jelentem, hogy a körjegyzőségünk községeiben a zsidó üzletek bezártak az 50. 500/44. K. K. M. sz. rendelet értelmében, s bejelentésüket az előírt határidőre a győri m. kir. Pénzügyigazgatósághoz megtették, ugyancsak csatolták az üzleti leltárokat is. Darnózseli, 1944. V. 15. Takács Sándor s. k. körjegyző.”

“Hegyeshalom község előjáróságától. 1040/44. Zsidó árukészletek bejelentése. Hiv.sz. 3136/44. Főszolgabíró Úr! Mosonmagyaróvár. Fenti számra jelentem, hogy Hegyeshalomban a zsidók árukészletének bejelentése megtörtént. Hegyeshalom, 1944. V. 15. Főjegyző sk. olvashatatlan aláírás.”

“Magyaróvári járás Főszolgabírájától. 2506/944. Tárgy: A zsidók összeírása. Hiv. sz. 6136/944. VII. Res. BM. sz-ra. M. Kir. Csendőrörsparancsnokságnak, Székhely. 2506.

Alispán Úr rendelkezéséhez képest a járás területén lakó és zsidó megkülönböztető jelzés viselésére kötelezett zsidók folyó hó 15-e és 17-e közötti időben Mosonmagyaróvár m. városba átköltözni kötelezettek. Felhívom, miszerint jelentse, hogy örskörlete területén lakó összes zsidók átköltöztetése megtörtént-e, ha nem, mi annak az oka, és ez eddig hozzám miért

nem lett jelentve. Mosonmagyaróvár, 1944. V. 19. Főszolgabíró Schmack s. k. Exp. 1944. máj. 20.”

“Győr, Moson és Pozsony k.e. e. vármegyék alispánjától. Győr. 2. Postafiók R. 8 8/1944. biz. alp. szám. Igen sürgős. Tárgy: Zsidóknak gyűjtő- és elkülönítő táborokba való elhelyezésével kapcsolatban visszamaradt ingóságok stb. átvétele. Valamennyi járás Főszolgabírájának, Mosonmagyaróvár m. város Polgármesterének, Valamennyi Községi- és Körjegyzőnek Székhelyükön.

A 31,100/1944. XXI. Res. B.M. sz. rendelet folytán közlöm, hogy: a minisztertanács felhatalmazta a pénzügyminiszter urat, hogy a zsidóknak gyűjtő- és elkülönítő táborokba való elhelyezésével kapcsolatban visszamaradt ingóságok és értéktárgyak átvételét, elszállítását, illetőleg megfelelő raktározását a m. kir. pénzügyőrség útján foganatosítsa.

Ennek alapján a m. kir. P.M. úr 147, 310/1944. VI. fő. szám alatt rendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz és a püöri biztosi kerületek vezetőihez, amelyben megállapítja a pénzügyi szervek feladatkörét és eljárásának szabályait.

Ennek a rendeletnek a rendelkezései – mindenkor külön kiadott intézkedés alapján – megfelelően alkalmazást nyernek majd a jövőben foganatosítandó gyűjtőtáborba szállításoknál is. A pénzügyminiszter úr az előbb említett körrendeletében akként rendelkezik, hogy a pénzügyőrség a/ a községi előjáróságok, a főszolgabírák és a polgármesterek által már őrizetbe vett értéktárgyakat és ingóságokat külön meghatározandó csoportosítás mellett vegye át, az átvételnél alkalmazandó csoportosításra vonatkozó szabályokat az eljáró pénzügyőri szerv a helyszínen közli az átadó hatósággal; b./ a zsidók elhagyott lakásában és üzlethelyiségében lévő lakásberendezési, ruházati és egyéb értéktárgyakat, valamint árukat leltározza; c./ az a./ pont szerint átvett, illetőleg a b./ pont szerint leltározott tárgyakat a kapott utasításnak megfelelően Budapestre, illetőleg egyes, a pénzügyigazgatóság által meghatározandó városokba, községekbe, mint gyűjtőhelyekre szállítsa be; d./ azoknak az ingóságoknak, amelyeket sem Budapestre, sem az előbbi pontban említett gyűjtőhelyekre nem szállítottak be, az illető községben vagy városban való megfelelő megőrzéséről gondoskodik.

A P.M. úrnak a fentiekben ismertetett rendeletével kapcsolatban a m. kir. Belügyminiszter Úr a következőket rendelte el: 1./ A községi előjáróság, a főszolgabíró, illetőleg a polgármester, ha gyűjtő- vagy elkülönítő táborba szállított zsidóktól átvett vagyontárgyak vannak őrizetében, köteles erről a területileg illetékes pénzügyigazgatóságot haladéktalanul értesíteni; továbbá arról is, hogy a község, illetőleg a város területén olyan zsidó lakások, illetőleg üzlethelyiségek, raktárak stb. vannak, amelyekből az ingóságok összegyűjtéséről gondoskodni kell.

A bejelentést mindkét esetre vonatkozóan, ha a zsidónak táborba szállítása már megtörtént, ennek a rendeletnek kézhezvételét követő 24 óra alatt meg kell tenni. Ezt a határidőt feltétlenül be kell tartani, mert az egész leltározási és beszállítási munkát a bejelentés alapján indul meg. A bejelentésben jelezni kell, hogy körülbelül hány zsidó lakást, üzlethelyiséget stb. kell leltározni.

2./ A községi előjáróság, a főszolgabíró, illetőleg a polgármester az őrizetében lévő, zsidóktól eredő vagyontárgyakat köteles a m.kir. pénzügyőrség – megfelelő pénzügyigazgatósági írásbeli rendelkezéssel ellátott – tagjainak nyugta- és ellennyugta ellenében átadni.

3./ Az elhagyott zsidó lakásokban, üzlethelyiségekben, raktárakban stb. lévő ingóságoknak a kiküldött pénzügyőrök által foganatosítandó leltározáshoz a községi elöljáróság egy-egy tagját ki kell rendelni. Városokban a polgármester egy-egy városi tisztviselőt küld ki a leltározáshoz. Ezek a leltározásnál, mint hatósági tanú vannak jelen, és mint ilyen a felvett leltárt aláírják.

4./ Az összegyűjtött ingóságok tárolására kijelölt városokban, illetőleg községekben a tárolás céljára alkalmas, - biztosan lezárható – helyiségeket kell a pénzügyigazgatóságok rendelkezésére bocsátani. A helyiségeket a lakásügyek intézésére hivatott hatóság a lakások igénybevételére vonatkozó jogszabályok, különösen az 1610/1944. M. E. sz. rendelet rendelkezéseinek alkalmazásával zsidók használatában volt, már lakatlanul álló helyiségek (lakás, raktár, stb.) igénybevételével biztosítsa.

Nem lehet igénybe venni a tárolás céljára olyan helyiséget, amely fontos kiürítési feladat megoldására van kijelölve. A tárolás céljára igénybe vett helyiségeket egyéb igénybevételtől mentesíteni kell.

5./ Az összegyűjtött ingóságok szállításához szükséges járóműveknek honvédelmi szolgáltatásként való igénybevételével kell gondoskodni. Az erre vonatkozóan kiadott 38. 809/1944. eln. 18. H. M. sz. rendelet rendelkezéseit a Főszolgabírákkal és a m. város Polgármesterével az egyidejűleg kiadott 87/1944. biz. alp. sz. rendeletben közöltem.

6./ Az összes közigazgatási hatóságok az előbbi pontokban megjelölt feladatokon túlmenően is adjanak meg minden hatáskörükben álló támogatást a fentiekben eljáró pénzügyőri szerveknek, különösen pedig szállítóeszközök, valamint megfelelő rakodómunkások biztosítására.

A hatóságokhoz a szükséges intézkedések iránt a pénzügyőri biztosi kerület vezetője intéz megkeresést. Győr, 1944. évi május hó 20. dr. Telbisz Miklós s.k. alispán. A kiadmány hitelül: Olvashatatlan aláírás sk. vármegyei irodafőtiszt.”

“Győr, Moson és Pozsony k.e.e. vármegyék alispánja, Győr 2. Postafiók R. 93/1944. biz. alp. Igen sürgős! Tárgy: Gyűjtőtáborba elhelyezendő és elkülönítendő zsidók vagyonának őrizetbe vétele. Melléklet: 2 drb. Valamennyi Járás Főszolgabírájának, Mosonmagyaróvár Megyei Város Polgármesterének, Valamennyi Községi és Körjegyzőnek Székhelyükön.

A m. kir. Belügyminiszter Úrnak f. évi május hó 20-án kelt 31, 180/1944. XXI. res. számú rendeletét és az abban hivatkozott 14379/1944. VI. fő. számú pénzügyminiszteri körrendeletet másolatban tudomás és alkalmazkodás végett közlöm.

Megjegyzem, hogy a vármegyém területéről a zsidók az 1610/1944. M. E. sz. rendelet alapján, az általam kijelölt Mosonmagyaróvár m. városba, a fenti B.M. rendelet kiadása előtt már elköltöztettek, így tehát a hatóságoknak ezúttal a 31180/1944. XXI. res. B.M. sz. rendelet 2./ bekezdésében rendeltek szerint kell eljárni.- Itt utalok a 88/1944. biz. alp. szám alatt kiadott rendelkezésekre. Győr, 1944. május hó 22. dr. Telbisz Miklós s.k. alispán. A kiadmány hitelül) Erős Izabella s. k. várm. díjnok.”

“Győr, Moson és Pozsony k.e.e. vármegyék alispánja, Győr 2. Postafiók R. 91/1944. biz. alp. Bizalmas! Tárgy: Zsidók lakóhelyének kijelölése stb. tárgyában kiadott 1610/1944. M. E. sz. rendelet végrehajtásával kapcsolatos egyes költségek viselése. Melléklet: 1 drb. Valamennyi Járás Főszolgabírájának, Mosonmagyaróvár Megyei Város Polgármesterének, Valamennyi Községi és Körjegyzőnek, Vármegyei Számvevőségnek, Székhelyükön.

A m. kir. Belügyminiszter Úrnak fenti tárgyú 38, 223/1944. III. sz. bizalmas körrendeletét tudomás, alkalmazkodás és további eljárás végett másolatban csatoltan közlöm.

Megjegyzem, hogy a vármegyében a községekből a zsidókat az 1610/1944. M. E. sz. rendelet értelmében, f. évi május hó 15-17-ik közötti napokban Mosonmagyaróvár megyei városba már átköltöttem. Győr, 1944. május hó 22. dr. Telbisz Miklós s. k. alispán. A kiadmány hitelül: Erős Izabella sk. om. díjnak.”

1944. május 22-i dátummal a községekben lévő őrök – hivatkozva a 19-én kelt 2506/1944. számú felhívásra – jelentették, hogy az őrskörületben lakó összes zsidók átköltöztetése május 15-16-án Mosonmagyaróvárra megtörtént. Mosonszentjánosi őr ezen kívül jelentette, hogy a főhercegi uradalmak hanságújmajori gazdaságában van Grün Zoltán sommás munkás zsidó, akiről már f. hó 20-án kelt 280/bün/1944. számon jelentés készült. Lébényi őr jelentette, hogy “Deutsch Alfréd és Goldstein Jakab zsidók hátrahagyva, mivel MUSZ. honvédelmi munkaszolgálatra vannak beosztva.

“B.21/1944. szám. M. kir. Pénzügyigazgatóságnak Győr. A zsidó ingóságok leltározása tárgyában kiadott alispáni rendeletre jelentem, hogy Hegyeshalom községben a következő zsidólakások, illetve üzlethelyiségben kell leltározni, u.m.

1./ Bak Antal 1 üzlethelyiség (rőfös, áru, üveg, vegyeskereskedés) 2./ Singer Dávid: 1 üzlethelyiség (rőfös és bazárárú) 3./ Neumann Miklós 1 lakás (és a lakásban levő fogászati eszközök), 4./ Steiner Sándorné 1 lakás és 1 mézszárszék. Hegyeshalom, 1944. évi május hó 23. Olvashatatlan aláírás.”

“M. kir. Székesfehérvári II. Csendőrkerület. Rajkai gy. őr. 114/kt. 1944. Zsidók összeírása. Szolgabírói Kirendeltségnek, Rajka. 1944. V. 19-én kelt 2506/1944. számú felhívásra: Rajka és Dunakiliti községekből a mosonmagyaróvári gettóba beszállított, valamint be nem szállított zsidókról megszerkesztett névjegyzékeket csatoltan előterjesztem. Rajka, 1944. május 24. Csizmazia törm. sk. 2 melléklet.

Névjegyzék a mosonmagyaróvári gettóba be nem szállított rajkai zsidókról: 1./ Deutsch László (1908. III. 18. a: Spitzer Regina: orosz hadműveleti területen eltűnt); 2./ Gelerter Aladár (1920. V. 30. a: Oszreicher Julianna, orosz hadműveleti területen eltűnt.); 3./ Klein Sándor (1909. VII. 5. a. Klein Szerén, Győrben munkaszolgálatos); 4./ Kurz Ferenc (1883. III. 22. a: Engel Regina, Győrben munkaszolgálatos); 5./ Kurz Miklós (1924. VIII. 20. Kohlmann Berta, munkaszolgálatra bevonult); 6./ Klinger Ignác (1905. IX. 8. a. Spuller Johanna, munkaszolgálatra bevonult.); 7./ Klinger Gyula (1903. IV. 7. a. Spuller Johanna, munkaszolgálatra bevonult); 8./ Lang Margit (1925. I. 16. a: Silberberg Hermina, Budapesten hadiüzemi munkás); 9./ Lang Gyula (1929. I. 16. a: Silberberg Hermina, munkaszolgálatra bevonult); 10./ Löwin Mór (1899. III. 12. a: Schwarz Irén, Győrben munkaszolgálatos); 11./ Löwin Pál (1904. XI. 6. a. Schwarz Irén, munkaszolgálatra bevonult); 12./ Löwin Bernát (1902. III. 15. a. Schwarz Irén Győrben munkaszolgálatos); 13./ Nádas Jenő (1896. IX. 29. a: Rosenfeld Eleonóra, Győrben kórházban); 14./ Nádas Jenőné (Márkus Erzsébet, 1900., Győrben kórházban); 15./ Mautner Pál (1901. IX. 2. a: Rubinstein Janka, internálva); 16./ Reisner Aladár (1909. IV. 9. a: Fleischmann Johanna, munkaszolgálatra bevonult); 17./ Reisner Ferenc (1905.V. 6. a: Fleischmann Johanna, munkaszolgálatra bevonult); 18./ Rosenberg Lajos (1905. II. 13. a: Weisz Róza, internálva); 19./ Silberberg Nándor (1903. III. 26. a: Kurz Johanna, Győrben munkaszolgálatos); 20./ Silberberg Zsigmond (1905. XII. 1. a: Kurz Johanna, munkaszolgálatra bevonult); 21./ Spuller Zsigmond (1901. XI. 24. a: Weisz Regina, Győrben munkaszolgálatos); 22./ Spuller Jenő, (1903. V. 10. a: Weisz Regina, Győrben munkaszolgálatos); 23./ Spuller József Rezső (1890. II. 1. a: Zopf Sarolta, Győrben

munkaszolgálaton); 24. Schwarz Izidor (1897. II. 7. a: Fleischmann Ida, Győrbe bevonult); 25./ Tródl Gábor (1895. VII. 16. a: Kurz Magdolna, Győrben munkaszolgálaton); 26./ Tródl Adél (1920. XII. 20. a: Wilhelm Sarolta, Győrben lakik); 27./ Tródl Éva (1924. IX. 20. a: Wilhelm Sarolta, Budapesten lakik); 28./ Weisz Miklós (1924. IX. 20. a: Klein Kornélia, munkaszolgálatra bevonult); 29./ Weisz Dezső (1906. II. 23. a: Weisz Mária, munkaszolgálatra bevonult); 30./ Weisz József (1911. IX. 23. a: Weiszfeiler Johanna, munkaszolgálatra bevonult); 31./ Weisz Miksa (1919. IX. 25. a: Weiszfeiler Johanna, munkaszolgálatra bevonult); 32./ Weisz Jakab (1900. XII. 8. a: Kaffka Jozefa, orosz hadműveleti területen eltűnt); 33./ Kohlmann Teodóra (1936. III. 16. hozzátartozói a KEOKH-hoz vitték.) Rajka, 1944. május 23. Csizmazia törm. sk.”

“255/1944. Zs. Tekintetes Főszolgabíró Urak! Hivatkozással a Belügyminiszter Úr 6136/1944. VII. Res. számú április 4-én kelt, 3 napi határidőt engedélyezett bizalmas rendeletére, felhívom Főszolgabíró Urat, hogy a vezetése alatt álló járás alább felsorolt községeiben lakó, illetve tartózkodó összes zsidóról készítendő kimutatás (név, születési hely, idő, anyja neve, foglalkozás, pontos lakhely) haladéktalanul küldesse meg április 4-i állapot szerint (nemleges választ is kérem). Budapest, 1944. május 26. Bosnyák Zoltán s. k.” (sz.megj. Még a Zsidókutató Intézet vezetője is kért névjegyzéket. Természetesnek vesszük, hogy ezt sem kaphattuk meg.)

“3933/1944. M.Kir. Székesfehérvár II. Csendőrkerület Győri osztály. 212/44. Zsidók által beszolgáltatott kutyák átvétele a csendőrség részére. Győr, 1944. V. 27. Polgármester, Mosonmagyaróvár. A M. kir. BM. 1944. V. 23-án kelt 504. 815/XX. 1944. számú r. szerint a zsidóktól beszolgáltatandó kutyák közül a csendőrség részére többet át kell venni. Főleg farkas, dobbermann, nagytestű pulikra, nagyobb terrierekre van szükség. Az ilyen kutyákra vonatkozó igényt a csendőrség részéről tisztelettel bejelentem. Részletes intézkedést a BM úr később fog kiadni. 1944. V. 27. olvashatatlan aláírás.”

“M. Kir. Rendőrség Mosonmagyaróvári Kapitanyságának Detektívcsoportja. Jelentés, Mosonmagyaróvár, 1944. május hó 30. Jelentjük, hogy a mai napon felsőbb utasításra gethóba szállított alábbi zsidók lakásaiban találtunk baromfi és egyéb háziállatot. 1./ Szuszmán Ferenc Lúcsy u. 6. sz. alatti házában kb. 35 drb tyúkot, 10 drb angóra nyulat, 5 drb kacsát és kecskét. 2./ Weisz Emil Timár u. 2. sz. alatti házában 4 drb borjút (ebből 3 drb a legelőn), 1 drb anyadisznót, 5 drb süldővel, 2 drb bárányt, amit Seithauer Gyula Fecske utcai gazdálkodónak adtak át gondozás végett. 3./ Gerstl Vilmos Horthy Miklós u. 30. sz. házában 20 drb tyúkot és 10 drb csirkét találtunk. 4./ Orbán Móríc Frigyes kir. herceg u. 85. sz. alatti házában 29 drb tyúkot, 2 drb libát és 1 drb kecskét találtunk. 5./ Strasser Emil Frigyes kir. herceg u. 81. sz. alatti házában 6 drb tyúkot találtunk.

Minden esetben az állatok tulajdonosait figyelmeztettük, hogy a hátra maradt állatokat kellő élelemmel és vízzel legalább egy 24 órára lássák el, amíg a városi gazdasági hivatal azok ellátásáról nem gondoskodik. K.m.f.t. Olvashatatlan aláírás sk. detektív, Fekete István sk. r. tiszthelyettes.” – A jelentés alatt kéziratos feljegyzés található: Sussmann gondnokául Prikler Pál rendeltetett ki, Weisz Emil gondnokául Molnár Lajos. Orbán Móríc házában talált kecskét Kaisch János vm. altisztnek adtam át gondozásra, fejés ellenében. A sintér Dr. Vámostól a kutyát elvitte.

“Mosonszolnok, Rajka, Bezenye Szolgabírói Kirendeltség. Mosonmagyaróvári járás Főszolgabírájától. Tárgy: Mosonszolnok, Bezenye község zsidai névsorának megküldése. Hiv. sz. 255/944. Zs. szám. M.Kir. Belügyminisztériumnak Budapest. Tisztelettel jelentem, hogy sem Mosonszolnokon, sem Bezenyén zsidó megkülönböztető jelzés viselésére kötelezett zsidó nem lakott és így a vonatkozó névjegyzéket sem áll módomban megküldeni.

Ugyanekkor jelentem azt is, hogy a Magyaróvári Járáshoz tartozó Horvátjářfalú, Püski, Dunaremete és Feketeerdő községekben sem lakott, illetve tartózkodik zsidó. Mosonmagyaróvár, 1944. május 30. Főszolgabíró sk.

“Mosonmagyaróvári járás Főszolgabírája. 3701/1944. Tárgy: Klinger Gyuláné s 17 társa volt járásbeli zsidók ingóságai elszállításának engedélyezése iránti kérelme. Mell. 19 db. M. Kir. Pénzügyigazgatásának Győr. Klinger Gyuláné, Weisz Jakabné, Kurcz Ferencné, Spuller Rudolfné, Adler Siegfridné, Steiner Sándorné, Lang Jenő, Steiner Béláné, Silberberg Zsigmondné, Goldberger Bernát, Weisz Sándor, Löwin Pálné, Löwin Bernátné, Goldberger Sándor, Wolf Adolfné, Klinger Miksa, Weisz Anna és id. Weisz Ignác rajkai jelenleg mosonmagyaróvári lakos átszállítása engedélyezése iránti kérelmét a 147. 310/ ill. 147. 379/944. VI. Fő. P.M. számú körrendelet értelmében megfelelő további eljárás végett csatoltan áteszem, mert nevezettek holmija az érdekelt községek által már leltározott és így a kérés elbírálására a kir. Pénzügyi Igazgatóság illetékes. Mosonmagyaróvár, 1944. V. 31. Főszolgabíró sk. Exp. VI. 2. mell. nélk.”

“3989/944. Igen sürgős! A Tekintetes főszolgabírói Hivatalnak, Mosonmagyaróvár. 7. 406/1944. Kérjük tek. Cím működési területén fennálló és a zsidó tulajdonban vagy birtokban levő gyárszerű üzemek, valamint szabadipart önállóan űző zsidók kimutatásának községenként részletezve gyors megküldését.

A kimutatásban 1./ az iparúzó neve vagy cége, 2./ az iparág megnevezése, 3./ az üzem vagy telep helye, 4./ az alkalmazottak száma feltüntetésére fektet súlyt a m. kir. iparügyi miniszter úr, aki 5 nap alatt kíván ez adatok birtokába jutni.

Zsidónak az tekintendő, akit az 1600/1944. M. E. sz. rendelet 14. §-a annak minősít. Sopron, 1944. évi június hó 9.-én. A kerületi kereskedelmi és iparkamara: Olvashatatlan aláírás sk. főtitkár, miniszteri biztos.”

“Franck Kávészter Művek R.T. Budapest, XI. Mosonszentjános. 1944. VI. 10. Főszolgabírói Hivatal, Mosonmagyaróvár. Tisztelettel közöljük, hogy Dr. Bloch Manó volt helybeli zsidó orvost az újabb rendelkezések értelmében további orvosi szolgáltra Újfehértóra áthelyezték. Mosonszentjánoson saját háza van, s lakásának egy részét most egyik budapesti tisztviselőnk lakja.

Nevezett zsidó orvos levelezőlapot írt cégünkhöz, hogy a lakbér járadékot azzal a megokolással, hogy neki most jövedelme nincs, küldjük meg neki. Ebben az ügyben Alispáni Hivatalhoz fordultunk, ahonnan azt az utasítást kaptuk, hogy a t. Hivatalhoz forduljunk rendelkezésért, s ezért kérjük a t. Hivatal, hogy szíveskedjenek felvilágosítást adni, küldjük-e a lakbért Dr Bloch-nak, vagy azt az itteni Előjárásának szolgáltatassuk be? Várjuk b. értesítésüket és vagyunk teljes tisztelettel: Frank Kávészter Művek RT. meghatalmazott: olvashatatlan aláírás.”

“Mosonmagyaróvári Főszolgabírói Hivatal. 4074/1944. Tárgy: Dr. Bloch Manó részére esedékes házbér fizetése. Mell. 1 db. Jegyző Úrnak, Mosonszentjános. A Franck Gyár beadványát csatolva felhívom, jelentse, hogy van-e Dr. Bloch Manónak házadó tartozása. Ide kell ugyanis a lakbért elsősorban fizetni. Mosonmagyaróvár, 1944. VII. 12. Dr. Schmack s.k. főszolbabíró, olvashatatlan aláírás. Kiadmány hitelül: vm. irodatiszt, olvashatatlan aláírás. P.H.””(sz.megj: a gettózásakor dr. Bloch Manót is összeírták és a mosoni gettóba beszállították. Június 6-án a Győri gettóba lett átszállítva.)

“3816/944. Kimutatás! Mosonmagyaróvárott szabadipart önállóan üzőtt zsidó iparosokról. 1. Weisz Emil hentes és mészáros, Horthy M. u. 18. 2 alk. ; 2. Nemes Zsigmond szűcsiparos, Horthy M. u. 17. sz. alk. -; 3. Schusiczky Pál villanyszerelő, Frigyes kir. hg. 10. alk. 3; 4. Gerstl Vilmos kefekötő, Szent László tér 4. alk. 1; 5. Springer Ferenc hentes és mészáros, Horthy M. u. 12. alk. 1; 6. Fischer Erzsébet női szabó Ipartelepek 76. alk. -; 7. Fischer Imre műszerész, Ipartelepek 76. alk. -; 8. Krausz Szerén női kalapkészítő, Rózsa u. 3.; 9. Deutsch Ignác cipész, Tölténygyári barakk; 10. Löwin Ilona és Frida női fehérnemű és fűzőkészítők Horthy Miklós u. 19. alk. 3; 11. Rehberger Ferenc hentes és mészáros Jókai Mór u. 1.; 12. Sugár Árpád győri bej.cég, üzletvezető Schwartz L. villanyszerelő, Szent István kir. u. 59. alk. 3; 13. Farkas Árpád építőmester Gyári út 18. sz.; 14. Rehberger Lajos cipész, Ostermayer u. 14; 15. Weisz Lajos órás és ékszerész, Szent István kir. u. 37, alk. 2; 16. Knapp Jakab lakatos, Szent István kir. u. 57. alk. 1; 17. x/ Knapp Mór lakatos, Kovács Mosonvár u. 7. alk. 1; 18. Feigelstock József cipész Szent István u. 31.; 19. Gróf Izidor bádogos, Szent István u. 26; 20. Fischer Márton szitakészítő Mosonvár u. 2.; 21. Klinger Alfrédné sz. Steiner Ilona női kalapkészítő, Kápolna tér 8.; 22. Flesch Blanka női szabó, Szent István 83. sz.; 23. Weisz Dezső kárpitos, Soproni u. 40. sz.; Braun Mór férfiszabó, Szent István 81. sz.; 25. Gerstl Gyuláné sz. Fischer Gizella női kalapkészítő, Szent István u. 55.; 26. Hajnal Mária fényképész Szent István u. 39. sz. 27. xx/ Schneider és Neuwirth cég üzletvez: Schneider Károly közkereseti társaság, építési vállalkozók és fakereskedők. Szent István u. 5. sz.; 28. Özv. Berger Frigyesné sz. Frankl Erzsébet kézimunka és pliszérozó, gombkészítő Szent István u. 12.; 29. Kiss Imréné sz. Rösich Erzsébet kézimunka előnyomda Soproni u. 32.; 30. xxx/ Schneider Ernő sertéshizlaló és szállítmányozó, Szent István 41.; 31. Stadler Ottó fogtechnikus, Szent István 15.; 32. Weiner Miksa bérkocsis állati erővel, Vásártér 7. sz.; 33. Gróf Salamon asztalos és kárp. Szent István kir. 36.; 34. Frischmann Oszkár rádió és kerékpárjavítás, Szent István kir. 18. x: ... Keresztény vállalatvezető Gerványi István.- xx: ... fakereskedésre van már üzletvezető: Horváth Károly.- xxx: ... vállalatvezető: Kozlik Ottó.- Mosonmagyaróvár, 1944. június 12. P.H. Olvashatatlan aláírás, tanácsnok.”

“Kimutatás, Mosonmagyaróvár m. városban bejelentett megszüntethető zsidó ipartelepekről. (cég, telephely, foglakozás) 1. Fischer Márton, Vár u. 2. sodronykészítő. 2. Springer Ferenc, Horthy M. út 12. hentes. 3. Weisz Emil Timár u. 2. hentes. 4. Rehberger Ferenc, Jókai Mór u. 2. mészáros. 5. Farkas Árpád, Gyári út 18. építőmester. 6. Gerstl Gyuláné Szent István kir út 55. női kalapos. 7. Klinger Alfrédné Steiner Ilona Kápolna tér 8. női kalapos. 8. Gróf Izidor, Szent István kir. út 26/a. bádogos. 9. Knapp Mór, Gyári út, Kovács. 10. Knapp Jakab, Szent István kir út 57. lakatos. 11. Braun Mór Szent István kir. út 87. szabó. 12. Gerstl Vilmos Szent László tér 2. kefekötő. 13. Weisz Dezső, Soproni u. 40. kárpitos. 14. Nemes Zsigmond, Horthy Miklós út 17. szűcs. 15. Feigelstock József, Szent István kir. út 31. cipész. 16. Rehberger Lajos Ostermayer u. 14. cipész, 17. Fischer Erzsébet, Ipartelepek 47. női szabó. 18. Krausz Szerén, Rózsa u. 4. női kalapos. 19. Silberberg Jenőné szül. Singer Anna Oszttermayer u. 8. női szabó. 20. Berger Frigyesné Frankl Erzsébet, Szent István kir. út 1. kézimunkázónő. 21. Fischer Imre, Ipartelepek 47. műszerész. 22. Löwin Ilona Horthy M. út 19. fehérneműkészítő. 23. Schusiczky Pál Régi Vámház tér 1. villanyszerelő. 24. Weisz Lajos Szent István kir út 37. órás. 25. Sugár Árpád Szent István kir. út 53. villanyszerelő. 26. Stadler Ottó Szent István kir. út 15. fogtechnikus. 27. Gróf Salamon Szent István kir út 36. kárpitosmester. 28. Löwin Manóné Steiner Margit Szent István kir. út 31. művirágkészítő. 29. “Glóbus” selyem és textilip. selyem és mős. gyárt.”

“A magyaróvári járás főszolgabírájától. 122/1944. eln. Szigorúan bizalmas! Jegyző Úrnak! Értesítem, hogy a m. kir. Belügyminiszter Úr rendelete szerint zsidóknak a törvényhatóság területén lévő zár alá vett ingó és ingatlan vagyonával kapcsolatban kizáróan a Pénzügyminiszter Úr rendelkezik. Minden teendőre utasítás fog menni. Kérem, hogy e téren egyéni kedvezményeket mellőzni szíveskedjék.

Feladata egyelőre csupán annyi, hogy a zár alá vett vagyontárgyak illetéktelen kézre jutását megakadályozza. Mosonmagyaróvár, 1944. június 23. Schmack s. k. főszolgabíró.”

“Mosonmagyaróvár megyei város. 3086/1944. Kimutatás, az 50. 500/1944. K.K.M. számú rendelet alapján eszközölt zsidó üzletek zár alá vételéről tett bejelentésekről. 1. Löwin Artur bőrkereskedő. 2. Weisz Emil mészáros (kézirásos bejegyzés: Antóni). 3. Kelen Gábor és fiai divatáru keresk.(kézi bejegyz: Szalay – Balassa). 4. Steiner Ignác, 5. Szigeti Béla virágkereskedő, 6. Springer Ferenc mészáros. 7. Gerstl Vilmos kefekötő, 8. Singer József rőföskereskedő, 9. Kovács Lajos papírkereskedő. 10. Löwin Ilona és Frida női fehérnemű- és divatáru keresk. 11. Löwin Aranka játékarú kereskedő. 12. Hecksch Adolf divatáru kereskedő, 13. Singer Adolf és Izidor textilkereskedő. 14. Rehberger Ferenc mészáros. 15. Eichenwald Emánuel szatócs. 16. Sussmann Ferenc szatócs. 17. Hoffmann Ilona rőföskereskedő. 18. Schuschitzky Pál villanyfelszerelés-rádióalkatrész kereskedő. 19. Scheiber Pál vegyeskereskedő. 20. Weisz Lajos órás és ékszerész. 21. Steiner Miksa vegyeskereskedő. 22. Schneider Károly épület- és tűzifa-kereskedő. 23. Bass Rafael divatáru kereskedő. 24. Weisz Dezső kárpitos. 25. Hirschler Béláné bazárarú kereskedő. 26. Kiss Imre vegyeskereskedő (kézirással megjegyzés: felesége nem zsidó!) 27. Gróf Salamon bútorkereskedő. 28. Back Erzsébet vegyeskereskedő. 29. Kurz Antal kefe- és kötélárú kereskedő. 30. Feigelstock Zsigmond vaskereskedő. 31. Frischmann Oszkár rádió-kerékpár és gépkereskedő. 32. Fischer Ignác könyv-írószerkereskedő. 33. Schlesinger Manó mészáros. 34. Topf Lipót rőföskereskedő. 35. Özv. Berger Frigyesné kézimunka ip. és kereskedő. 36. Braun Mórné szatócskereskedő. 37. Szauer Emil szatócs és rövidárú ker. 38. Reichenberg Adolf bőrkereskedő. 39. Gróf Izidorné tej- és tejtermék ker. 40. Löwin Manóné művirág és kézimunka-kereskedő. 41. Dr. Löwin Jakabné divatkereskedő. 42. Dániel Béla szatócs. 43. Neumann Mór terménykereskedő. 44. Ungár Ella rőföskereskedő. 45. Knapp Mór ócskavas-kereskedő. 46. Schneider Ernő szállítmányozó és bérgazdaság. 47. Löwin Károly liszt-termény és vegyeskereskedő. 48. Stern Ernő és Alfréd gabonakereskedő. 49. Weltner Jakabné szatócs. 50. Berl Mór szatócs. 51. Freund Mór szénakereskedő. 52. Löwin Gusztáv vegyeskereskedő. 53. Singer Aranka szatócs, 54. Sugár Árpád rádióalkatrész és villany-felszerelési cikkek ker.”

“Mosonmagyaróvár megyei város polgármesterétől. Melléklet: Jegyzék mindazon üzletekről, amelyek vállalati vezetővel nyitattak, és amelyeknek áru és anyagkészlete, valamint felszerelési és berendezési tárgyai nem kerülnek értékesítés alá:

1/Löwin Ilona és Frida női fehérnemű és fűzőkészítő, valamint női árú kereskedése, Horthy M. u. 19. sz.; 2. Schusitzky Pál villanyszerelő és villany-felszerelési cikkek, rádió-alkatrész kereskedő üzlete, Régi Vámháztér 5.sz.; 3. Bass Rafael rőfös és rövidárú, valamint úri és női divatáru kereskedő Szent István kir. u. 61. sz. (kézirással bejegyezve: Alföldi Vilmos); 4. Knapp Mór ócskavas kereskedés és lakatos üzeme, Mosonvár u. 9. sz.; 5. Dr. Löwin Jakabné divatárúkereskedés, Szent István kir. u. 69.; 6. Scheiber Pál vegyeskereskedő, Szent István kir. u. 16. sz.; 7. Sugár Árpád rádió alkatrész és villany-felszerelési cikkek kereskedése, valamint villanyszerelő üzeme, Szent István kir. u. 53.; 8. Weisz Lajos órás és ékszerkereskedő, Szent István kir. u. 37. sz.; 9. Sussmann Ferenc szatócs, Lúcsony u. 6. sz.

Azon textil üzletek, melyeknek árukészlete nem szakmabeli kereskedőknek, hanem kijelölt hadiüzemeknek lesz átadandó: 1/ Heksch Adolf, 2/ Hoffmann, 3/ Singer Adolf és Izidor, 4/ Singer József, 5/ Braun Mórné, 6/ Topf Lipót. Olvashatatlan aláírás”

“Kimutatás, a magyaróvári járás területén lévő, zsidó tulajdonban, vagy birtokban lévő szabadipart önállóan űző zsidókról. (Sorsz. Név, A gyakorolt ipar megnevezése, iparlajstrom száma, jegyzet):

Darnózseli község: 1. özv.Farkas Lajosné szatócs, D. 19-1913.; Lipót község: 1. Berger Béla szatócs, D. 10/1937. Kisbodak község: 1. Kóhn Miksáné szatócs, D. 20/1901. Hegyeshalom község. 1. Back Antal I. rőfös II. vegyeskereskedő, D. 25/1932. D. 35/1938. 2. Szarvas Aranka takarmányker. D. 49/1935. 3. Singer Adolf, Dávid és Izidor közker. társ. rövidárúkereskedők D. 16/1935. Levél község: 1. Spitzer Jenő gabonakereskedő, D. 40/1937. Lébény község: 1. Deutsch Alfréd állat és gabona B. 16/1927. 2. Deutsch Etel szatócs, D.10/1912. 3. Deutsch Janka tojásker. D. 5/1934. 4. Goldstein Jakab állatkereskedő D. 19/1920. 5. Schlésinger Henrik tojáskereskedő D. 34/1934. 6. Wittmann Irma szatócs D. 25/1931. Magyarkimle község: 1. özv.Gróf Simonné szatócs, D. 14/1914. 2. Knapp Lipót szatócs D. 26/1888. 3. Lunczer Ferdinánd szatócs, D. 10/1930. 4. Lunczer Júlia szatócs, D. 10/1933. Mecsér község: 1. Grotta Jenő szatócs, D. 6/1928. Mosonszentjános község: 1. Bloch Paula divatáru keresk. D. 40/1925. 2. Goldberger Bernát rőfös, vegyeskeresk. D. 69/1923. 3. Jónás Ignác építési anyag és fakereskedő D. 1/1912. 4. Jónás Ignác fakereskedő, D. 4/1920. (a 3. és 4. számokhoz kézírásos bejegyzés: meghalt). 5. Székely Arnold rőfös és divatáru kereskedő, cipőkereskedő, D. 28/1902. D. 14/1910. 7. Benedik Jenő és Szántó Jenő kender és kenderkóc kereskedő D. 20/1940. 8. Strauber Miklós bőrkereskedő D. 17/1933. Mosonszentmiklós község: 1. Özv. Krausz Gézáné Koralek Katalin vegyeskeresk. D. 45/1931. 2. Krausz Sándor lókereskedő, D. 17/1919. 3. Özv. Szende Gyuláné Lusztig Eszter vegyesker. rövid és divatáru ker. D. 47/1924. Mosonszentpéter község: 1. Schay Mihályné Schimmel Fáni szatócs és rövidárú keresk. D. 23/1934. 2. Szarvas Henrik vegyesker. és dohány kisárus D. 23/1919. Pusztasomorja község: 1. Krausz Zsigmondné Stern Sarolta szatócs D. 13/1932. Mosonmagyaróvár, 1944. VI. 12.-én. főszolgabíró.”

“Tudnivalók a zsidó üzlethelyiségek és lakások leltározásáról. A zsidó üzlethelyiségek és lakások már folyamatban lévő leltározása előreláthatólag folyó évi július hó 8-ig befejezést nyer, miért is a hatóságok felhívják mindazokat, akiknek őrizetében, vagy birtokában olyan zsidó tárgyak vannak, amelyeket eddig még nem jelentettek be, hogy azokat pótlólag folyó évi július hó 5-ig, mint utolsó határidőig feltétlenül jelentsék be a Pénzügyőri Biztosi kerület Vezető Úrnál (Horthy M. u. 2. I. em.), mert különben ellenük bünvádi eljárás meg fog indíttatni.

Egyúttal felhívják a hatóságok mindazokat, akiknek bármiféle ingóságok megőrzésre, javításra, átalakításra, stb. zsidó üzletben, műhelyben, vagy lakásban maradt, hogy ezen ingóságuk kiadására vonatkozó igényüket folyó évi július hó 8-ig bezárólag szintén jelentsék be a fent megadott címre, a rendelkezésükre álló igazolásokkal együtt, mert az ezután bejelentett igények már figyelembe vehetők nem lesznek.

Itt adják újból tudomásra a hatóságok mindazon albérlőknek, akik még zsidó lakásokban tartózkodnak, hogy ezen jogviszonyuk megszűnván mielőbb igyekezzenek más albérelti lakásba átköltözni, mert az eddigi lakásokat a leltározások befejezése után el kell hagyniok.

Végül felkéri a város polgármestere mindazokat, akik a zsidók vagyonának a leltározására önként jelentkeznek, hogy felvilágosításért forduljanak közvetlenül a város polgármesteri hivatalának 9. sz. alatti hivatalos helyiségébe legkésőbb hétfőn déli 12. óráig. – Kézírással bejegyezve: 5 bizottság! 2 Óvár, 3 Moson.” (sz.megj: a neveket nem közöljük).

“A Magyar Nemzetiszocialista Párt mosonmagyaróvári szervezetétől a gettóban f. hó 6-8-ig bizalmiakként működött tagok névsora:

6 és 7-én: Nagy Sándorné, Bárdics Lajosné, Fazekas Ferencné, Vidra Jakabné, Vámos Istvánné, Herceg Lászlóné, Plebza Lajosné, Farkas Károlyné, Szakál Zsigmondné, Néher Ferencné.

6 és 7-én egész nap, 8-án fél napig: Bárdics Lajos (kézírással: Diófa u. 3.) Fazekas Ferenc (Gyári út 19. sz.), Vidra Jakab, Vámos István (Ipartelep 55), Árvay János, Alapi Ferenc, Néher Ferenc, Plebza Lajos, Nusser Ernő, Gassler József, Benczur Lajos, Varga István, Klauda Adolf, Köves István (Kühne gyár), Surányi Lajos, Benczur János, Zalecker János, Kovács Gyula, Smeringa Oszkár. (Kézírással: 182 fő.) Mosonmagyaróvár, 1944. VI. 14. P.H. Magyar Nemzeti Szocialista Párt Mosonmagyaróvári Szervezete.”

“4637/1944. Országmozgósítási Kormánybiztos a m. kir. II. Honvéd Hadtest területén. Szám: 605/1944. OM. biz. II. hadt. Tárgy: Zsidó egyének nyilvántartási ügyeinek rendezése. Valamennyi Alispán és thj. v. Polgármester úrnak a m. kir. II. honvéd hadtest területén.

A II. honv. hdt. pság 7627/el. III. nyt. 1944. számú átiratában közli, hogy a Németországba munkára kiszállításra kerülő, valamint Magyarországon gyűjtés alatt álló zsidó személyek nyilvántartási módozatait a honvédelmi miniszter úr az alábbiakban szabályozta:

I Kiszállítandó zsidók: Ez a létszám adódik: a/ az internáló táborokban levő összes zsidókból, valamint b/ a gyűjtő táborokban összegyűjtött és elsősorban magyar állampolgársággal nem rendelkező, beszivárgott (hontalan) zsidókból. 1. Az internáló, illetve gyűjtőtábor parancsnokságok (vezetőségek) a Németországba munkára kiszállításra kerülő minden zsidó személyt (korra és nemre való tekintet nélkül) névjegyzékbe veszik fel, és e névjegyzékeket az elszállítás után haladéktalanul megküldik az elszállított zsidó személyek volt lakóhelye szerint illetékes népmozgalmi nyilvántartónak. A névjegyzékeket az internáló táborparancsnokságok “Névjegyzék a Németországba munkára kiszállított zsidókról” megjelöléssel, míg a gyűjtőtábor parancsnokságok “Névjegyzék a Németországba munkára kiszállított beszivárgott hontalan és egyéb zsidókról” megjelöléssel a volt állandó lakóhelyük (város, község) szerint külön-külön az alábbi rovatokkal szerkesztik: 1. Folyószám, 2. Név, 3. születési év és hely, 4. Szülőanyja leánykori neve, 5. Volt állandó lakóhelye, 6. Megjegyzés.

Az internáló, illetve gyűjtőtábor parancsnokságok a kiszállításra kerülő zsidók valamennyi katonai, illetve népmozgalmi személyi okmányát (kat. ig. lap. kat. elbocsátó levél, alkalmatlansági igazolvány, polgári személyi lap, stb.) elveszik, azokat a névjegyzékek vonatkozó folyószámával ellátva a névjegyzékhez csatolják.

A népmozgalmi nyilvántartóknak a névjegyzékeket az alábbiak szerint kell feldolgozni: 2./ A népmozgalmi nyilvántartók (e munkálatokat végzők) a névjegyzékekben felvett és a nyilvántartásukban is szereplő zsidó egyének nyilvántartólapján 31. rovatába grafit írónnal írják be “Németországba munkára kiszállítva”, valamint az előjegyzés keltét a lakásváltozás időpontja alá. Ugyancsak fel kell ezt jegyezni grafit írónnal a “Névmutatólap” 14. és 15. illetőleg a “Névmutató” 16. és 17. rovata alá. A népmozgalmi nyilvántartó lapokat ezután a C/IV. csoport a./ alcsoportba külön kell kezelni.

A névjegyzékkel együtt érkezett személyi okmányok közül a polgári személyi lapokat, katonai elbocsátó levelet, alkalmatlansági igazolványt a nyilvántartó lapok, mellé kell csatolni.

A nyilvántartók a névjegyzékbe felvett azon katonaviseltekről, akik a nyilvántartásukban szerepelnek, a nyilvántartólapok 20. rovata szerinti állománytestek szerint

csoportosítva készítsenek az 1. pontban szabályozott meghatározással és rovatokkal ellátott névjegyzékeket és azokat az illetékes állománytesteknek mielőbb küldjék meg.

Az internáló, illetve gyűjtőtábor parancsnokságoktól érkezett katonai ig. lapokat pedig csatolják a megfelelő névjegyzékhez. A nyilvántartók a névjegyzékekbe felvett és a nyilvántartásban szereplő besorozott, de katonai szolgálatot még nem teljesített férfiak nyilvántartólapja 17. rovata alapján a "ka" "ks" "MK" és "Mn" osztályozásúakról készítsenek hasonlóan névjegyzékeket és azokat a 16. rovatban feltüntetett sorozási hely szerint illetékes kiegészítő parancsnokságnak küldjék meg. A városi, illetve rendőri bejelentő hivatalhoz tartozó községi népmozgalmi nyilvántartók kötelesek ezután az internáló (gyűjtő) táborparancsnokságoktól beérkezett névjegyzékeket az illetékes bejelentőhivatalhoz bemutatásra átküldeni.

A rendőri bejelentő hivataloktól visszaérkezett, illetőleg a rendőri bejelentő hivatalokhoz nem tartozó községekhez érkezett névjegyzékeket ezek után a nyilvántartók kötelesek irattáraikban megőrizni a további rendelkezésig. A nyilvántartók az internáló, illetve gyűjtőtábor parancsnokságoktól beérkezett névjegyzékekbe felvett, de nyilvántartásaikban nem szereplőknél a megjegyzés rovatában a körülményt ("ismeretlen") jelölik meg. Az ily ismeretlen személyek számát megállapítva "Gy. 1944. VIII.1." jelzéssel ellátva, a II. hadtestparancsnokság 7627/el.n.III.nyt.-1944. számra való hivatkozással, a II. hadtestparancsnokságnak Székesfehérvár, 1944. VIII. 1-ig jelentsék be.- Azon népmozgalmi nyilvántartók, akiknél "Ismeretlen" zsidó nincs, jelentést nem küldenek.

II. Visszatartott zsidók: A gyűjtőtábor parancsnokságok az I. alatti kiszállítások után a gyűjtőtáborokban visszamaradt, illetve oda a későbbi időben összegyűjtött zsidó személyről – volt állandó lakóhelyük szerint csoportosítva – külön-külön névjegyzékeket szerkesztenek és az azokat a volt állandó lakóhelyük szerint illetékes népmozgalmi nyilvántartóknak megküldik az alábbi meghatározással: "Névjegyzék a gyűjtőtáborban visszamaradt, oda újonnan beérkezett zsidókról."

A Névjegyzékek rovatái az I. alattival azonosak. E névjegyzékekbe valamennyi visszamaradt, később beérkezett zsidókat a gyűjtőtábor parancsnokságok felvesznek korra és nemre való tekintet nélkül. Személyi okmányokat nem csatolnak a névjegyzékekhez.

A városi és községi népmozgalmi nyilvántartók a beérkező névjegyzékek adatait hasonlítsák össze a nyilvántartási adatokkal és azoknál, akik nyilvántartásban szerepelnek, a nyilvántartólap 31. rovatába grafit írónnal jegyezzék fel az illető gyűjtőtábort és annak helyét. Ugyancsak fel kell jegyezni ezt a "Névmutatólap" 14. és 15. illetőleg a Névmutatólap 16. és 17. rovatába is.

A népmozgalmi nyilvántartólapot ezután helyezték vissza eredeti csoportjába. A nyilvántartásban nem szereplő 12-70 éves férfiak folyószámaikat a névjegyzékben karikázzák be és ennek alapján a nyilvántartásban nem álló nyilvántartásra kötelezett férfiak számát "Gy. 1944. VIII. 1." jelzéssel ellátva az I/2. pontban előírtak szerint 1944. VIII. 1-ig kell a II. hadtestparancsnokságnak bejelenteni. (Nemleges jelentést nem kell küldeni.)

A nyilvántartók a nyilvántartólapok 20 rovata alapján a katonaviselt (kisegítő szolg.) zsidókról a fenti megnevezésű és rovatú névjegyzékkel az illetékes állománytestet értesítik. A városi és rendőri bejelentő hivatalhoz tartozó községi nyilvántartók ezután a gyűjtőtábor parancsnokságoktól érkezett névjegyzékeket a rendőri bejelentőhivatalnál mutassák be. A névjegyzékeket azután a nyilvántartók helyezték el a saját irattáraikban a további rendeletig.

III Elbocsátott zsidók. Tájékoztatásul közlöm, hogy a gyűjtőtábor parancsnokságok központi rendelkezés alapján egyes zsidó személyeket a gyűjtő táborokból előreláthatóan elbocsátanak. A gyűjtőtábor parancsnokságok a zsidókról "Névjegyzék a gyűjtőtáborból elbocsátott zsidókról" megjelölésű és az I. alatt meghatározott rovatú névjegyzéket küldenek az elbocsátott zsidók volt állandó lakóhelye szerint illetékes népmozgalmi nyilvántartóknak.

Személyi okmányokat nem csatolnak. A névjegyzékek "Megjegyzés" rovatába feltüntetik: a/ az elbocsátás okát, b/ az új tartózkodási (lakó) helyet azoknál, akik nem mennek vissza volt állandó lakóhelyükre.

Az állandó lakóhelyükre visszatérő zsidók kötelezve vannak a népmozgalmi nyilvántartónál személyesen jelentkezni, a b/ pont alattiak pedig, hogy új lakóhelyükön azonnal állandó bejelentést, volt lakóhelyükre egyidejűleg állandó kijelentést kötelesek megtenni. Erre a gyűjtőtábor parancsnokságok útján utasítva lesznek.

A népmozgalmi nyilvántartók a beérkező névjegyzékek adatait a nyilvántartási adatokkal hasonlítsák össze. A névjegyzékekben szereplő, s a népmozgalmi nyilvántartónál személyesen megjelenő és nyilvántartásban is álló zsidók adatait ellenőrizték és ezt a névjegyzék megjegyzés rovatába, jegyezzék fel. A névjegyzékben szereplő személyesen is megjelenő, de nyilvántartásban nem lévő zsidókra a szükséges megállapításokat és nyomozást ejtsék meg, a szükséghez képest a nyilvántartásba vételt hajtsák végre. A bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt ellenük a megtorló eljárást folyamatba kell tenni.

Azoknál a zsidóknál, akik a névjegyzékben szerepelnek, de nyilvántartásban nincsenek és nem is jelentkeznek, egyben a megjegyzés rovatban nincs más város (község), mint új lakóhely beírva, a nyilvántartók a nyilvántartási szabályok szerint a szükséges nyomozást hajtsák végre, és a megjegyzésként beírt elbocsátás oka alapján az illetők tartózkodási helyét állapítsák meg, és velük szemben járjanak el.

A népmozgalmi nyilvántartók ezek után a beérkezett névjegyzékeket helyezték el az irattáraikban. Ha valamely zsidónál a nyilvántartólapja 31. rovatába a gyűjtőtábor a II. alattiak értelmében korábban bejegyeztetett volna, azt törlőgumival el kell távolítani.

Felkérem Alispán urat, hogy a vármegye területén működő népmozgalmi nyilvántartókat fentiek végrehajtására utasítani szíveskedjék. Székesfehérvár, 1944. június 23. Dr. Toldi s. k. OM. kormánybiztos."

"Győr, Moson és Pozsony k.e.e. vármegyék alispánjától. 10046/1944. alp. Valamennyi járás főszolgabírájának, Mosonmagyaróvár m. város polgármesterének, Valamennyi községi és körjegyzőnek, mint népmozgalmi nyilvántartónak Székhelyeiken.

Az Országmozgósítási Kormánybiztos úrnak fenti rendeletét másolatban kiadom azzal, hogy az abban foglaltakat maradék nélkül hajtsák végre, amelynek megtörténtét személyesen is ellenőrizni fogom a községi hivatalvizsgálat során. Győr, 1944. július 1. Dr. Telbisz Miklós s.k. alispán. A kiadmány hitelül: vm. irodaigazgató olvashatatlan aláírás." (Sz. megj. A rendeletet elolvasva, még inkább nem értjük, miért nem tudtunk teljes és hiteles névsorokhoz hozzájutni? Valóban megsemmisültek ezek az iratok? Talán ismeretlen helyen rejtőznek? Vagy magasabb érdekek miatt még ma is titkosak és ezért nem kaphattuk kézbe? Mindenesetre akár így, akár úgy van, ezt nem lehet elfogadni, ebbe nem lehet belenyugodni és nem is szabad!)

“Mosonmagyaróvár M.város népmozgalmi nyilvántartója. Felhívás. Alant felsorolt gimnáziumi tanulókat rövid ideig tartó honvédelmi munkára behívom. Folyó hó 3-án délelőtt 11 órakor dr. Perjámosy Elemér városi tanácsnok úrnál jelentkezni tartoznak. (II. em. 8.) A hadiüzemekben esetleg alkalmazottak kötelesek erről szóló igazolványt 48 órán belül a népmozgalmi nyilvántartó hivatalba eljuttatni. Léggóltalmi beosztás nem jelent akadályt, mivel nevezettek olyan könnyű munkát fognak teljesíteni, ahonnan riadó esetén beosztási helyüket rövid idő alatt elérhetik. Mosonmagyaróvár, 1944. július 1. P.H. Népmozgalmi nyilvántartó.

Névjegyzék: 1. Allersdorfer Károly, 1927. Szt. István kir. u. 57. 2. Antoni Gusztáv, 1929. Horthy M. u. 4. 3. Degovits László, 1928. Vámház tér 4. 4. Félix Béla, 1930. Horthy M. u. 23. 5. Gampl Ferenc 1930. Csillag u. 5. 6. Gurdon János, 1929. Horthy M. u. 23. 7. Hortobágyi Ferenc 1927. Vasúti út 36. 8. Marquetant Alfréd, 1929. Pozsonyi út 6. 9. Pusztér János 1927. Horthy Miklós út 2. 10. Schredl Ferenc 1928. Ostermayer út 54. 11. Schredl József 1927. Ostermayer út 54. 12. Vajda György 1928. Horthy M. ú. 34. 13. Wenczl Ernő 1927. Horthy M. ú. 14. 14. Zdánszky Kálmán 1928. Széchenyi ú. 1.” (Sz. megj. A névjegyzéken sok kézi javítás szerepel. Áthúzva az 1. 4. 5. 7. 9. 11. 12. 14. Úgy látszik, sokan kimentették magukat, és maguk helyett mások neveit mondták be. Kézi beírással olvasható nevek: Wallisch Miklós, Vida Ödön, Uzonyi, Kovács Sándor Kórház ú. 20. Zwickl Ottó Bástya ú. 30.(A jegyzéken szereplőket a zsidó lakosok lakhelyen való tartózkodásának az ellenőrzésével bízták meg.)

“Mosonmagyaróvár m. város polgármesterétől. Kimutatás, Mosonmagyaróvár m. város közigazgatási és közellátási hivatala részére, a zsidók által visszahagyott ingóságokból, hivatali helyiségek berendezése céljára, használatra átengedni kért irodai berendezési tárgyakról. Irodai íróasztal 5 db. Könyvszekrény 2 db. Irodai iratszekrény 5 db. Vas pénzszekrény 2 db. Iratállvány 6 db. Szőnyeg 2.20x 3 m. nagyságú 4 db. Írógépasztal 1 db. Ruhafogas 4 db. Mosdó felszereléssel 2 db. Szék 20 db. 4 irodai fogadó berendezés, amely álljon egyenkint legalább a következő bútordarabból: egy asztalterítővel, egy pamlag, 4 fotel vagy párnázott szék. Mosonmagyaróvár, 1944. július 5. P.H. Polgármester h. Olvashatatlan aláírás.”

“Mosonmagyaróvár megyei város polgármesterétől. 2816/1944.szám. Tárgy: Az elhagyott zsidó lakások kiürítése, az ingóságok leltározása és raktározása. Határozat. Az elhagyott zsidó lakások kiürítése csak az ott hátrahagyott ingóságoknak raktárakba vitele és leltározása útján történhetik meg. Tekintettel arra, hogy igen fontos állami és nemzeti érdeket jelent ezen ingóságoknak mielőbbi számbavétele és tartós megóvása, illetőleg megőrzése, azonkívül az elhagyott zsidó lakások iránt benyújtott lakás igények elbírálása is nagyrészt már megtörténvén, az új lakásbérlők kijelölésével fontos érdekek fűződnek ahhoz, hogy a lakás nélkül lévő köz és hadiüzemi alkalmazottak a részükre kijelölt zsidó lakásokba mielőbb beköltözhesse, mindennek érdekében a győri m.kir. pénzügyigazgatóság illetékes szerveivel történt megállapodás alapján a következőket rendelem:

A zsidó lakások kiürítését, valamint az ingóságoknak elszállításra és elraktározásra való előkészítését a pénzügyőrség kezegeinek jelenlétében és közreműködése mellett általam kirendelt következő hatósági biztosok, ellenőrzők és kíséző kezegekből álló bizottságok végzik:

a./ Az óvári városrészben: 1. Almási Sándor ny. csendőr tiszthelyettes, hatósági biztos, ellenőrzőhelyettese Alapi Ferenc szabómester-helybeli lakos. Kiséző szolgálatra beosztva: Ehrenberger Lajos városi végrehajtó és Erdelits István díjnok – azon kívül 4 – 5 gimnázista tanuló, illetve levante.

2. Wimmer Géza nyug. vm. iroda igazgató-hatósági biztos, ellenőrző helyettese: Bárdics Lajos hadiüzemi alkalmazott, Diófa ú. 3. sz. alatti helybeli lakos. Kisegítő szolgálatra beosztva: Magyar Ferenc és Szalay Béla városi tisztviselők, azon kívül 4 – 5 gimnazista-levente.

b/ A mosoni városrészben: 3. Alföldy Vilmos kereskedő, Szent István kir. ú. 49. sz. alatti lakos hatósági biztos, ellenőrző helyettese: Benzur Lajos hentes mester helybeli lakos. Kisegítő szolgálatra beosztva: Christián Mátyás és Socher Károly városi tisztviselők és 4 – 5 gimnázista-levente.

4. Selmeczi János ny. csendőr tiszthelyettes, Rév ú. 4. sz. alatti lakos, ellenőrző helyettese: Gaszler József helybeli lakos. Kisegítő szolgálatra beosztva Takács Gyula és Molnár István városi tisztviselők, azon kívül 4 – 5 gimnázista-levente.

5. Szép János nyug. csendőr tiszthelyettes – hatósági biztos ellenőrző helyettese: Vámos István- Ipartelepek 55. sz. alatti lakos. Kisegítő szolgálatra beosztva: Wimmer Géza és Wutsch Ferenc városi tisztviselők, azon kívül 4 – 5 gimnázista-levente.

A hatósági biztosok, ellenőrök és kisegítő szolgálatosok részére – amennyiben erre igényt tartanak – javadalmazás jár, amelyet a végzett munkanapok arányában a pénzügyigazgatóság utalványoz. – A raktárakba az átvétel munkáját a leltárba vétellel egyidejűleg a pénzügyőrség közegeik teljesítik, akik a napi munka befejeztével azt lezárják és lepecsételik.

Minden hatósági biztos kézhez kapja a kiürítendő zsidó lakások jegyzékét, valamint a munkálatok megkezdésének sorrendjét és időpontját. A hatósági biztosok legfőbb feladatává teszem annak ellenőrzését, hogy a kiürítés során jogtalan eltulajdonítás senki részéről se történjen, azon kívül a csomagolás és szállítás gondosan, az értékek legnagyobb megóvása mellett – rendben történjék. Minden legcsekélyebb szabálytalanságot, valamint a munkálatok gyors menetét megakadályozó bármely körülményt, a munkálatokat vezető Pénzügyőri Biztosi Kerület Vezető Úrnak azonnal jelenteni kötelesek.

Az ezen feladatkörükben helyetteseik az ellenőrök, akik működésük megkezdése előtt – amennyiben még esküt nem tettek – az előírt eskü letétele végett haladéktalanul jelentkezzenek Dr. Perjámosy Elemér városi tanácsnok hivatali helyiségében. A kisegítő szolgálatra kirendelt városi tisztviselők és alkalmazottak, esküt nem tesznek, ellenben kötelesek egymást felváltva a hivatali rendes teendőikön felül a hatósági biztosoknak rendelkezésére állani.

A szállítóeszközök, ígás fogatok és az ezekhez szükséges kocsisok, napszámosok, rakodó munkások igénybevételével a honvédelmi törvényben szabályozott eljárás alkalmazásainak megfelelően, Szücs Antal aljegyzőt bízom meg, azzal, hogy mindenegyes bizottsághoz 2-2, tehát összesen 10 ígásfogat és az ezekhez szükséges rakodó emberek, kocsisok, kocsikísérők, összesen tehát 10 kocsis és 10 napszámos igénybevételéről gondoskodják. – Hatáskörébe tartozik ezen kívül a térítési összegek és díjazások megállapítása.-

A kisegítő szolgálatra rendelt gimnazista-leventék kijelölése, berendelése és igénybevétele Kapp Olivér népmozgalmi nyilvántartó feladata.-

A zsidó lakásokban talált ingóságok a következő csoportokban, külön-külön kijelölt raktárakban lesznek szállítandók: a/ bútorok (ideértve az összes szobaberendezést, konyha,

kamra bútorzatot, előszoba bútorokat, festmények kivételével az összes képeket, zongorákat) stb. b/ háztartási eszközök: (ideértve az összes fém, zománc, fa és fém, üveg és porcellán edényeket, étkező és ivókészleteket, üvegpoharakat, stb.)- c/ ruhaneműek: (összes férfi és női ruhák /alsó és felső/, fehérneműek, azon kívül ágyneműek, asztalterítők, vánkások, törülközők, cipők, csizmák, kalapok, sapkák, harisnyák, stb. /ideértve még a szőnyeget, olaj és vízfeseményeket).-

A raktárak kijelölésével Dr. Perjámosy Elemér városi tanácsnokot bízom meg, aki a raktárak igénybevételéről gondoskodik és a bérét megállapítani köteles. Minden egyes bizottság vezetője a kijelölt raktárakról a kiürítendő lakások pontos jegyzékének kézbevételével egyidejűleg tőle közvetlenül szerez majd tudomást.

A zsidó lakásokban található étel és ital-neműek, fa és tüzelőanyagok tekintetében Jenny Imre közellátási előadót, míg az iparban és kereskedelemben felhasználható esetleges romlás veszélyének kitett ipari cikkek, nyers anyagok és egyéb ingóságok tekintetében Dr. Simon József aljegyzőt, azon kívül az értékes műtárgyak (u.m. képek, szobrok, iparművészeti tárgyak, értékes szőnyegek, faliórák, könyvek, stb.) elkülönítésével és megfelelő értékesítésével Dr. Fábrián Lajos városi tanácsnokot bízom meg, akik az erre kirendelt kormánybiztostól szerzendő megbízás és felhatalmazás, valamint a romlandó dolgok értékesítése tárgyában megjelent kormányrendeleteknek megfelelően kötelesek eljárni.-

A városi közigazgatásra háruló feladatok irányításával és felügyeletével Dr. Perjámosy Elemér tanácsnokot bízom meg. Külön is feladatává teszem a pénzügyi hatóságokkal való zavartalan együttműködésnek biztosítását.-

Az ezen munkálatok folyamán felmerülő összes kiadásokat a kir.pénzügyigazgatóság viseli a rendelkezésére álló ellátmányból. Előfordulhat azonban, hogy nem állván elegendő ellátmány a rendelkezésre, viszont a munkálatok zavartalan menetét mindenképpen biztosítani kell, ezért úgy rendelkezem, hogy a felmerült költségeket a város pénztára előlegezze, miért is a számvevőséget utasítom, hogy a kiadásokat utólagos megtérítésre, átfutón elszámolva tartsa nyilván.-

Erről tudomásul vétel végett az összes előadókat, kirendelt hatósági biztosokat, ellenőröket és a számvevőséget, valamint a Pénzügyőri Biztosi Kerület Vezető Urat- Helyben külön határozattal értesíteni rendelem.- Mosonmagyaróvár, 1944. július 14. P.H. Szattler s.k. polgármester.”

“Kiürítendő zsidó lakások jegyzéke: I. bizottság. Hatósági biztos: Almási Sándor. (S.sz. utca, hsz. A háztulajdonos neve, A kiürítendő lakás volt zsidó lakójának neve) 1. Templom u. 7. Vihart Ignác, Hoffmann Ede. 2. Honvéd u. 5. sz. Kolbai Károlyné, özv. Weinberger Samu. 3. Horthy M.u. 15. Steiner Miksa, Steiner Olga. 4. Horthy M.u. 16. Csatáry Elek, Sussmann Oszkár. 5. Horthy M. u. 17. Meidlinger Anna, Nemes Zsigmond. 6. Horthy M. u. 20. Kelen Gábor, Kelen Gábor. 7. Horthy M. u. 19. Dr. Weisz Gyula, Löwin Ilona. 8. Horthy M. u. 23. özv. Tomacsek Istvánné, Löwin Arthur. 9. Horthy M. u. 38. Gerstl Vilmos, Gerstl Vilmos. 10. Kereszt u. 12. sz. Wein Mária (Berkes), Weisz Mária. 11. Linhardt Gy. u. 11. Rehberger Ferenc, Rehberger Ferenc. 12. Horthy M. u. 7. sz. Geiszbühl Mihály, Kovács Lajos.”

“Raktárak: I. bizottság részére- (vez. Almásy József). a/ bútorok: S.S. gyártelep. b/ edények: Gerstl Kefekötő üzlete és Löwin Arthur Horthy M.u. raktár-műhely, Szent László tér 23. sz. c/ ruhaneműek: 1. Hoffmann Ede üzlete, Horthy M. u. 9. 2. Singer József üzlete, Horthy M. u. 16. 3. Kelen Gábor üzlete, Horthy M. u. 20. sz.”

“Kiürítendő zsidó lakások jegyzéke. II. bizottság. Hatósági biztos: Wimmer Géza. (S.sz. Utca, hsz. A háztulajdonos neve: A kiürítendő lakás volt zsidó lakójának neve): 1. Boldogasszonyi út 3. Feszler Antal, Pollák Sándor. 2. Frigyes kir. hg. 81. Özv.Binder Tivadarné, Strasser Emil. 3. Frigyes kir. hg. 85. Orbán Mór, Orbán Mór. 4. Frigyes kir. hg. 87. Szidon Mór, Szidon Mór. 5. Frigyes kir. hg. 105. Gárdos Ede, Freund Ottóné 6. Gyári út 18. Schmuck József, Farkas Árpád. 7. Lúcsony ú. 6. Sussmann Ferenc, Sussmann Ferenc. 8. Rózsa ú. 4. Özv. Dr. Vámos Albinné, özv. dr. Vámos Albinné. 9. gr. Széchenyi u. 3. Grábner Emil, Hild Salamon. 10. gr. Széchenyi u. 16. Hansik Józsefné, Dr. Stadler I. Miklós. 11. gr. Széchenyi u. 18. Dr. Huber József, Szász Adolf. 12. gr. Széchenyi u. 21. Selmei János, Vas Márta.”

“Raktárak: II. bizottság részére- (vez. Wimmer Géza). a/ bútorok: SS. gyártelep. b/ edények: Serényi udvari raktára. c/ ruhaneműek: 1. Steiner Ignác üzlete Horthy M. u. 28. sz. 2. Eichenwald Emanuel üzlete és raktára, Királyhidai u. 3. 3. Singer Testvérek, Horthy M. u. üzlete 27. sz.”

“Jegyzék. Zárt zsidó üzletek: 1. Löwin Károly, szent István ú. 2. Scheiber Pál. 3. Szauer Emil. 4. Weltner Jakab, Soproni utca. 5. Berl Mór. 6. Singer Aranka. 7. Dániel Béla. 8. Back Erzsébet. 9. Kiss Imre. 10. Löwin Gusztáv.

Dénes Sándor 1 q, Móvári Hangya 2 q, Szarka József 16 q, Nuzny Mihály 3 q.” (sz.megj. különböző mennyiségű konyhasó felsorolva, kézírással feljegyezve a lapon.)

“5002/1944. sz. Tárgy: zsidók tejjelátásáról adatszolgáltatás. Tej- és tejtermékforgalom Központ Budapest, IV. A fenti tárgyban július 7-én 20.137/44. szám alatt kelt megkeresésére a kért adatokat mellékelve közlöm. 1/ Város lakosai közül zsidónak tekintendő személyek száma 427. 2/ Ezek közül f. é. V. 1-ig havi fogyasztói tejutalvány alapján tejjelátásra igényelték részére 53 liter tej adattatott ki.

Ez idő szerint a város területén zsidónak tekintendő személy nincsen, mert az összes zsidót hatósági intézkedésre a város területéről elköltöztették. Mosonmagyaróvár, 1944. július 18. Polgármester, olvashatatlan aláírás. P.H.”

“Szám. 9375/1944. (5068/944). Tekintetes Főszolgabíró Hivatal, Mosonmagyaróvár. A m. kir. Kereskedelmi és Közlekedésügyi Minisztériumtól f. hó 17-én rövid úton azt az utasítást kaptuk, hogy az 1600/1944. M. E. sz. r. alapján a zsidó kereskedők által készített bejelentések, illetőleg leltárak kamaránknál lévő példányaikat soron kívül küldjük meg az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjének, azokat a leltárakat pedig, melyek 10 000 lélekszámánál kisebb községektől származnak, az illetékes főszolgabírónak.

Erre az utasításra való hivatkozással van szerencsénk a tekintetes Főszolgabírói Hivatal hatásköri területéről származó bejelentéseket és leltárakat összefoglaló kimutatás kíséretében./ azt idezárva tisztelettel átszármaztatom.

A 10 000-nél nagyobb lélekszámú községből származó bejelentését és leltárakat egyidejűleg a vm. alispáni hivatalnak küldtük meg. Ha a csatolt leltárakból egyes zsidó kereskedések leltárai hiányoznak, annak az a magyarázata, hogy az illetékes m. kir. Pénzügyigazgatóságtól a hiányzó leltárakat nem kaptuk meg. Sopron, 1944. évi július hó 20-án. A kerületi Kereskedelmi és Iparkamara, főtitkár, miniszteri biztos, olvashatatlan aláírás. P.H.”

“Mosonmagyaróvári járás. 1. Özv. Farkas Lajosné Darnózseli. 2. Weisz Rudolfné Dunakiliti. 3. néhai Özv. Gellei Ignác Halászi. 4. Gróf Árpád Kisbodak. 5. Deutsch Etel Lébény, 6. özv. Müller Vilmosné Lébény. 7. Wittmann Irma Lébény. 8. Berger Béla Lipót. 9. özv. Gróf Simonné Magyarokimle. 10. Lunczer Ferdinánd Magyarokimle. 11. Grotta Jenő Mecsér. 12. Bloch Paula Mosonszentjános. 13. Goldberger Bernát Mosonszentjános. 14. Székely Arnold Mosonszentjános. 15. Özv. Krausz Gézáne Mosonszentmiklós. 16. Özv. Szende Gyuláné Mosonszentmiklós. 17. Schay Mihály Mosonszentpéter. 18. Szarvas Henrik Mosonszentpéter. 19. Krausz Zsigmondné Pusztasomorja. 20. Gelerther József Rajka. 21. Özv. Jusztitz Simonné Rajka. 22. Klinger Gyula Rajka. 23. Kurcz Ferenc Rajka. 24. Kurcz Lipót Rajka. 25. Löwin Béla Rajka. 26. Löwin Mór Rajka. 27. Löwin Pál Rajka. 28. Magyar Szalagipar, Rajka. 29. Mautner Pál Rajka. 30. Tródl Gábor Rajka. 31. Ungár Izidor Rajka. 32. Weisz Jakab Rajka. 33. Özv. Weisz Vilmosné Rajka.”

“Bejelentés az 1600/44. M.E. sz. rendeletre a zsidó vagyronról. Gelerter József vegyeskereskedő, Jusztitz Simonné szatócs, Krausz Gézáne kereskedő, Krausz Zsigmondné szatócs, rőföskereskedő, Klinger Gyula nyersbőrkereskedő, Kurcz Ferenc fa-építési anyagkereskedő, Kurcz Lipót kereskedő, Löwin Béla vegyeskereskedő, Löwin Mór terménykereskedő, Löwin Pál kereskedő, Mautner Pál vegyeskereskedő, cukrászkészítmények és fagyalt, Magyar Szalagipar (Nádas-Hackenberger), Ungár Izidor nyersbőrkereskedő, Tródl Gábor halkereskedő, Weisz Jakabné rőföskereskedő, Weisz Vilmosné sz. Weisz Irma vegyeskereskedő, - rajkai lakosok.”

A rajkai visszaemlékezők elbeszélése alapján – mivel a teljes hivatalos bejelentésről szóló jegyzéket nem sikerült megtalálni – a következő nevekkkel egészítjük ki a névsort: Adler Szigfrid kereskedő, Goldberger Sándor benzinkút tulajdonos, Deutsch László baromfikereskedő, Klein Sándor cipész, Lang Jenő cipész, Löwin Cecilia vegyeskereskedő, Löwin Bernát kocsmáros, Reisner Aladár baromfikereskedő, Reisner Ferenc szódás, Rosenberg Lajos állatkereskedő, Spuller Zsigmond és Jenő szódások, Weisz Sándor és József hentes-és mészárosok, rajkai lakosok. (sz. megj.)

“A győri m. kir. pénzügyigazgatóságtól, Győr. 20058/II. 1944. Tárgy: Zsidók lezárt üzleteiben lévő áru- és anyagkészleteknek, valamint berendezési és felszerelési tárgyakkal értékesítése.

Körrendelet. Valamennyi községi előljáróság és Magyaróvár városi adóhivatala részére – Székhelyeiken; A zsidók anyagi és vagyoni kérdéseinek megoldására kinevezett kormánybiztos 1500/1944. számú utasítása alapján a Győr vármegye egész területén lévő és lezárt zsidóüzletekben lévő áru és anyagkészletek – kivéve a textilárakat, - továbbá a berendezési és felszerelési tárgyak értékesítése lett elrendelve. Az értékesítésnek 1944. évi szeptember hó folyamán meg kell történnie. Az értékesítésnél csak szakmabeli kereskedők jöhetnek számításba. Utasítja tehát Címet a kir. pénzügyigazgatóság, hogy a területén lévő és lezárt zsidó üzletek értékesítése céljából tegye közzé a következőket:

Azon szakmabeli kereskedők, akik venni szándékoznak, igényüket legkésőbb 1944. szeptember hó 9-éig a győri kir. pénzügyigazgatóságnak írásban tartoznak bejelenteni. Az igénybejelentések címénél nyújtandók be és azok Cím által összegyűjtve, s üzletenként elkülönítve lesz felterjesztendő.

Az érdekeltek figyelmét fel kell hívni arra, hogy az üzlet összes áru és anyagkészlete egyszerre kerül eladásra. Ha tehát csak egy vevő jelentkezik, annak mindent át kell vennie, ha pedig több vevő van, a vevők egymás között egyezzenek meg, hogy közülük ki veszi meg az üzlet áru- és anyagkészletét, és azt egymás között hogyan osztják el.

Közhírré teendő az is, hogy ha az értékesítésre kerülő üzletben nem zsidó személy tulajdonát képező ingóságok vannak, úgy azt 1944. szeptember hó 9-éig ugyancsak címnél írásban be kell jelenteni. A beadvány a kir. pénzügyigazgatósághoz címzendő és csatolni kell hozzá azokat a bizonyítékokat, amelyek az illetők tulajdonjogát igazolják. Csak azok az igények lesznek kielégíthetők, ahol a tulajdonjog teljes mértékben igazolást nyer.

Utasítja Címet a kir. pénzügyigazgatóság, hogy az igénybejelentések beérkezte után azokat – külön- külön csoportosítva soron kívül terjessze fel, ne hogy késedelem esetén a rendelet végrehajtása határidőre elmaradjon. Győr, 1944. szeptember hó 1. dr. Virág s.k. pénzügyi főtanácsos, pénzügyigazgató h. P.H. A kiadmány hitelül: o. kezelő, Olvashatatlan aláírás.”

“Mosonmagyaróvár megyei város polgármesterétől. 6120/1944.szám. Tárgy: A zsidók lezárt üzleteiben lévő áru és anyagkészleteknek, valamint berendezési és felszerelési tárgyakkal értékesítése.-

Hirdetmény! A zsidók anyagi és vagyoni kérdéseinek megoldására kinevezett kormánybiztos 1500/1944. sz. Utasítása és a győri m. kir. pénzügyigazgatóság 20.058/II.1944. sz. körrendelete alapján közhírré teszem, hogy a hatóságom területén lezárt zsidó üzletekben lévő áru- és anyagkészletek, - a textilárak kivételével – valamint a berendezési és felszerelési tárgyak 1944. évi szeptember hó folyamán értékesítésre kerülnek.-

Felhívom tehát azon helybeli szakmabeli kereskedőket, akik lezárt zsidó üzletekben lévő áru és anyagkészletekből, valamint berendezési és felszerelési tárgyakkal venni szándékoznak, igényüket legkésőbb 1944. évi szeptember hó 9-én (szombat déli 12 óráig írásban jelentsék be a polgármesteri hivatalnál benyújtandó és a győri m. kir. pénzügyigazgatósághoz címzett űrlapokon.- A bejelentésben fel kell tüntetni, hogy a bejelentő kinek az üzletében lévő ingóságokat szándékozik megvenni.

Textilüzletek nem kerülnek értékesítésre, hanem azok árukészlete a hadiüzemeknek adandó át. Textilüzleteknél csupán a berendezési és a felszerelési tárgyak igényelhetők! Nem kerül értékesítésre továbbá az olyan üzlet és üzem, amelyet vállalat vezetővel tovább folytatnak!

Felhívom az érdekelteket, hogy egy zsidó üzlet összes áru és anyagkészlete egyszerre kerül eladásra. Ha tehát csak egy vevő jelentkezik, annak mindent át kell vennie, ha pedig több vevő van, a vevők egymás között egyezzenek meg, hogy közülük az üzlet összes áru és anyagkészletét, esetleg berendezési és felszerelési tárgyait is ki veszi meg és azt egymás között hogyan osztják el.-

Hatóságok az értékesítés lebonyolításáról (u.m. fizetési módozatok, leltár, stb.) az érdekelteknek közvetlenül adnak részletes felvilágosításokat. Alapelv, hogy az átvétel készpénzfizetés mellett történik! – Méltánylást érdemlő esetekben az alább felsorolt igényjogosultak – feltéve, hogy szakmabeli kereskedők – engedélyt nyerhetnek arra, hogy készpénzfizetés helyett, az áru és anyagkészletet, vagy annak egy részét készpénzfizetés helyett bizományi értékesítésre vehessék át. Ilyen igényjogosultak a következők: a/ a jelenlegi háborúban hősi halált halt személyek családtagjai, b/ a jelenlegi háború hadirokkantjai, valamint az 1914-18. évi háború legalább 50 %-os régi hadirokkantjai, c/a jelenlegi háborúban arcvonalbeli szolgálatot teljesítő, vagy teljesített személyek, d/ az esetleg légitámadást szenvedett személyek, akiknek áru és anyagkészlete megsemmisült.-

Az ilyen irányú kérvényben az igényjogosultságot igazoló iratokat is csatolni kell! Felhívtnak végül azon nem zsidó személyek, akiknek az értékesítésre kerülő üzletekben még jogos tulajdonukat képező ingóságaik vannak, hogy ezen körülményt legkésőbb szintén 1944. évi szept. hó 9-én (szombat) déli 12 óráig jelentsék be ugyancsak a győri m.kir. pénzügyőrigazgatóságához címzendő írásbeli ide benyújtandó beadványban, melyhez csatolni kell a tulajdonjogot igazoló összes bizonyítékokat (számla-jegyzéket, átvételi elismervényt, stb.), mert csak azon igények lesznek kielégíthetők, ahol a tulajdonjog teljes mértékben igazolást nyer! Mosonmagyaróvár, 1944. szeptember 5. Dr. Szattler s.k. polgármester.”

“Mosonmagyaróvár megyei város polgármesterétől. ad-6120/1944.szám. Tárgy: Lezárt zsidó üzletek értékesítése. Hiv.szám: 20058/II.1944. M.Kir. Pénzügyigazgatóságnak, Győr.

Hivatkozással Dr. Virág Aladár pü. főtanácsos úrral mai napon a fenti tárgyban folytatott megbeszélésünkre, az alábbiakban közlöm azon hatóságom területén lévő lezárt üzletek névsorát, amelyekben lévő áru és anyagkészlet, valamint berendezési és felszerelési tárgyak eladásra kerülnek: 1/ Löwin Artur bórkereskedő, I. ker. Horthy M. u. 23. 2/ Kelen Gábor és fia óvári és mosoni Horthy M. u. 20. és II. ker. Szent István kir. u. 36. 3/ Steiner Ignác divatáru ker. I. ker. Horthy M. u. 28. 4/ Szigeti Béla virágüzlete I. ker. Horthy M. u. 21. (Schneider M. I. 3329/944.), 5. Gerstl Vilmos kefeárú ker. I. ker. Szt. László tér 5. 6/ Kovács Lajos papírkeresk. I. ker. Horthy M. u. 7. 7/ Löwin Aranka bazárkeresk. I. ker. Horthy M. u. 19. 8/ Eichenwald Emánuel szatócs I. ker. Királyhidai u. 3. 9/ Hirschler Béláné sz. Hajnal Mária bazáráru kereskedés II ker. Szent István kir. út 39. 10/ Kiss Imre vegyeskereskedés II. ker. Soproni u. 32. 11/ Gróf Salamon bútorkeresk. II. ker. Szent István út 36. 12/ Back Erzsébet vegyeskeresk. II. ker. Szent István út 37. 13/ Kurcz Antal kefe és kötélérú keresk. Szent István út 26/b. 14/ Feigelstock Zsigmond vaskeresk. Szent István út 32. 15/ Frischmann Oszkár rádió, kerékpár ker. Szent István út 18. 16/ Fischer Ignác könyv és írószer ker. Szent István út 55. 17/ Özv. Berger Frigyesné kézimunka ker. Szent Itván út 12. 18/ Szauer Emil szatócs és vegyesker. Szent István út 24. 19/ Reichenberg Adolf bórkereskedő, Szent István út 63. 20/ Dániel Béla szatócs II. Osztermayer u. 22. 21/ Löwin Károly szatócs és terménykereskedő II. Szent István kir út 43. 22./ Weltner Jakabné vegyeskeresk. II. Soproni u. 44. 23./ Berl Mór szatócs és bazárker. II. Szent István út 63. 24/ Löwin Gusztáv szatócs és vegyesker. II. Ostermayer u. 28. 25/ Singer Aranka szatócs és vegyesker. II. Szt. István u. 39.

Tehát szakma szerint csoportosítva összesen 10 szatócs és vegyeskereskedés, 3 divatáru üzlet, 2 bórkereskedő, 2 papírárú kereskedő, 2 bazáráru kereskedő, 1 bútorkereskedő, 1 vasárú-kereskedő, 1 rádió és villanyfelszerelési cikkek keresk., 1 kézimunka üzlet, 1 virágüzlet és 1 kefeárú üzlet.-

Közlöm egyúttal azon üzletek jegyzékét, amelyeket vállalati vezetővel szándékozunk tovább folytatni.- Ezen üzletek a következők: 1/ Löwin Ilona és Frida női fehérmű és kézimunka üzlet, I. ker. Horthy M. u. 19. 2/ Schusiczky Pál villanyszerelő szaküzlet I. Vámhátér 3. 3/Bass Rafael divatáru üzlet II. Szent István u. 61. 4/ Dr. Löwin Jakabné divatáru üzlet II. Szent István u. 69. 5/ Knapp Mór ócskavaskereskedő II. Mosonvár út 9. 6/ Scheiber Pál vegyeskereskedés csak kicsinyben II. Szent István kir út 16. 7/ Sussmann Ferenc vegyeskereskedés I. Lúcsony u. 9. 8/ Sugár Árpád rádió, kerékpár és villanyszerelő üzlet II. Szent István kir út 53. 9/ Weisz Lajos órás és ékszerész II. Szent István kir. ú 37.

Végül közlöm azon textilüzletek névsorát, amelyekben lévő áru-készlet a hadiüzemeknek lesz átadandó: 1/ Heksch Adolf, 2/ Hoffmann Ilona, 3/ Singer Adolf és Izidor, 4/ Singer József, 5/ Braun Mór és 6/ Topf Lipót.-

Megjegyezni kívánom, hogy szakértőknek Antoni Gusztáv, Strasser János és Szarka József helybeli vegyeskereskedőket kérem fel, ellenben sem textil, sem pedig divatáru felbecslésére alkalmas szakértő itt helyben nincsen.- Mosonmagyaróvár, 1944. szeptember 7. Dr. Szattler s.k. polgármester. P.H.”

“Mosonmagyaróvár megyei város polgármesterétől. Felhívás. Felhívom alulírottakat, hogy a zsidó lakások kiürítése céljából f. hó 5-én délelőtt 8 órakor a pénzügyőrség Vasúti út 12. sz. alatti laktanyájában jelenjenek meg, mikor is közelebbi felvilágosításokat a végzendő munkák tekintetében megkapják. Mosonmagyaróvár, 1944. évi okt. hó 4-én. P.H. Dr. Perjámosy s.k. tanácsnok. Wimmer Géza Vitéz u. 25., Almási Sádor Majoroki u. 7. sz., Selmeczi János II. Rév u. 4. Szép János Horthy M. u. 42.”

“Mosonmagyaróvár m. város polgármesterétől. ad 3816/1944. Tárgy: Zsidó lakások kiürítése. Felkérés! Felkérem az alant nevezetteket, hogy a még f. évi július hóban megbeszéltek értelmében a zsidó lakások most sorra kerülő kiürítésénél, bizalmi egyénként közreműködni szíveskedjenek és evégből 1944. okt. hó 7.-én, tehát ma d.u. 2 órakor, a pénzügyőrségnek Vasúti út 12. számú helyiségében jelenjenek meg, míg a mosoniak egyenesen az Osztermayer u. 3. szám alatti u.n. Deutsch-féle ház előtt ugyancsak ma d.u. 2 órára kötelesek megjelenni. Mosonmagyaróvár, 1944. okt. 7. P.h. Polgármester megb.-ból: Dr. Perjámosy s.k. tanácsnok. Bárdits Lajos, Diófa u. 3., Vámos István Ipartelepek 55. Gassler József, Gabonarakpart, Benzur Lajos hentes, II. ker. Szent István u. Alapi Ferenc gr. Szapáry u. 9. szám.”

“7144/944. Tárgy: Zsidó-szállítmányokból megszökött, elszéledt zsidók felkutatása. Községi (Kör) Jegyző Uraknak Székhelyeiken.

A járás területén átvonuló zsidószállítmányokból egyes személyek elszéledtek. Ezek felkutatása folyamatban van, de a győri m. kir. Csendőrsztályparancsnokság értesítése szerint azért ütközik nehézségbe, mert az elszéledtek közül egyeseknek a lakosság szállást ad. Az alispán úr rendelete alapján felhívom ezért, azonnal tegye közhírré a helyben szokásos módon, hogy mindazok, akik zsidóknak szállást adnak, internáltatni fognak.

(Ha valamelyik nem tud bizonyos okból továbbmenni, azt az illetékes) (Sz.megj. a zárójel után egy olyan jelzés rajzolata látható, amiből arra lehet következtetni, hogy a mozgásképteleneket végleges elbánásban kell részesíteni.) M. 1944. XI. 24. Kitartás! Éljen Szálasi! Olvashatatlan aláírás – Exp. 1944. nov. 24.”

Ugyancsak e lapon: “Mosonmagyaróvári járás Főszolgabírája” érkeztető bélyegzője: “Érkezett: 1944. Nov. 24. sz. 7144. Ma telefon útján is leadandó a községeknek (Rajka, Bezenye, Dunakiliti, Mosonszolnok, Halászi, Levél, Hegyeshalom, Magyarakimle, Mosonszentjános és ezek telefonkörzetei már értesítettek). Olvashatatlan aláírás.”

“Nagyságos Polgármester úrnak, mint első-fokú iparhatóságnak, Mosonmagyaróvár. Alulírott Susitzky Pálné szül. Tercs Erzsébet mosonmagyaróvári (II., Szent István kir.-út 3. szám alatti) lakos, a késedelmesen tudomásomra jutott 6120/1944. számú hirdetményben foglalt felhívásra való hivatkozással egyidejűleg külön beadványban bejelentettem a győri m. kir. pénzügyigazgatóságnak igényemet, mint tiszta keresztény származású és zsidónak-nem tekintendő személy, férjemnek: zsidó gyűjtőtábor útján elszállított és a rendelkezések szerint zsidónak tekintendő Susitzky Pálnak a Mosonmagyaróvárrott, I. Régi vámház-tér 1. szám alatti házban lévő üzletére és közszerzemény címén engem illető minden vagyonára.

Nagyságodnak, mint első fokú iparhatóságnak tisztelettel bejelentem, hogy férjem üzletét (kereskedelmét) és iparát: villanyszerelő és villanyszerelési cikk kereskedésére szóló iparjogosítványát saját jogon és saját nevemben újabb iparigazolvány nélkül kívánom folytatni ugyanúgy, mint amely jogon azt az iparos özvegye is folytathatja.

Férjem véglegesen 1944. június 18-án került zsidó gyűjtőtáborba és onnan elszállításra, így tehát az üzlet-átvétel bejelentésére megszabott három havi bejelentési időnek is eleget tettem.

Jogaim elismerését az egyidejűleg benyújtott beadványomban a győri m. kir. pénzügyigazgatóságtól kértem, ennél fogva mindaddig, amíg ez ügyben határozat nem lesz, tisztelettel azt kérem, hogy férjem üzletére vállalatvezetőként engem méltóztassék kijelölni.

Törvényes jogaimat egyébként minden tekintetben fenntartom és a vállalatvezetőként való kijelölésemet is csupán jogfenntartás céljából, az ügyemben való döntés jogerőre való emelkedésig, tehát ideiglenesen kérem. Mosonmagyaróvár, 1944. szeptember 11. Teljes tisztelettel: Susitzky Pálné sz. Tercs Erzsébet s.k. “

A beadvány hátlapján kézírással a következők olvashatók: “Mosonmagyaróvár megyei város 1944. szept. 12. (érkeztető bélyegző) 5422. sz. T: Susitzky Pálné kérelme férje: rádió szaküzletéhez vállalatvezetőként való kijelölésére. H. Beadványára értesítem, hogy Susitzky Pál rádió szaküzletéhez vállalatvezetőként való kijelölése ügyében csak akkor határozhatok, ha képesítését és az ipartörvényben előírt egyéb feltételeket igazolja.- Egyébként is Susitzky Pál rádió szaküzletét közérdekből fenntartani kívánom, üzletnek, illetve iparnak minősítettem, s a m.kir. pénzügyigazgatósághoz javaslatot tettem az üzletnek vállalatvezető kijelölésével való továbbvitelére. Erről Susitzky Pálné sz. TercsErzsébet mosonmagyaróvári lakost értesítem. Móvár, 1944. IX. 13. Olvashatatlan aláírás. Lk! 1 pld. I.”

“Győr, Moson és Pozsony k.e.e. vármegyék méltóságos Alispán Urának, Győr. Méltóságos Alispán Úr! Alulírott Susitzky Pálné szül. Tercs Erzsébet mosonmagyaróvári (II., Szent István-kir.-út 3. szám alatti) lakos, Mosonmagyaróvár megyei város Polgármesterének 1944. szeptember 13-án kelt és nekem f. hó 22-én kézbesített 5422/1944. számú határozata ellen tisztelettel felfolyamodással élek és kérem, méltóztassék a Polgármester úr határozatának megváltoztatásával vállalatvezetővé kijelölni, ha pedig ez bármi okból lehetséges nem volna, úgy engem az üzlet és ipar továbbvitelével üzletvezető alkalmazása mellett megbízni.

Indokaim. A Polgármester úr férjem: Susitzky Pál zsidó rádió szaküzletét és villanyszerelő iparát közérdekből fenntartani kívánt üzletnek, illetve iparnak minősítette. Abbeli kérelmemre, hogy ezen üzlet továbbvezetésére engem, mint közszerzeményre is jogosított feleséget bízson meg vállalatvezetőként, oly értelmű határozatot hozott, hogy kijelölésem ügyében csak akkor határozhat, ha képesitésemet és az ipartörvényben előírt egyéb feltételeket igazolom.

Szerény nézetem szerint téves a Polgármester úr álláspontja, amikor vállalat-vezetői kijelölésemet képesítéshez és illetve az ipartörvényben megszabott egyéb feltételek igazolásához köti. Vállalatvezetővé való kijelölésem a rendelkezések szerint a Polgármester úr egyéni belátására van bízva, akinek a fennforgó körülmények mérlegelésével és a méltányosság figyelembevételével kell határoznia.

Nekem a megélhetésemet kizárólag a kérdéses üzlet és ipar jövedelme biztosíthatja, a legméltányosabb megoldás tehát csakis az lehet, ha férjem vállalatának vezetője én vagyok.

Egyébként is azzal, hogy zsidónak tekintendő férjemet meg nem mondott okokból kényszerintézkedéssel nyilván hosszabb időre, esetleg talán véglegesen is elvitték, az ipartörvény rendelkezései velem szemben akként alkalmazandók, mint egy özvegygel szemben. Ennek annál kevésbé lehet akadálya, mert én tiszta keresztény származású vagyok. (sz. megj. a második oldalon, az első sorokon égés nyomai láthatók, ezért olvashatatlanok) ... -kereskedéséhez képesítésre törvény szerint sincs egyébként e téren igen nagy gyakorlatom van, mert üzletben már 23. év óta működöm, férjhez menésem előtt, mint férjem alkalmazottja. – A villanyszerelési ipar továbbviteléhez pedig képesített üzletvezető beállítása szükséges a törvény szerint, amelyet alkalmazni is szándékozom, ámbar én magam is szakértő vagyok e téren, csupán ez ideig nem szereztem meg az ezt igazoló segédlevelet.

A legnagyobb méltánytalanság érne, ha a közszerzemény címén engem illető üzletbe rajtam kívülálló személyt állítana be a Polgármester úr vállalatvezetőként, mert a fentiek szerint megvan elsősorban is a jogi lehetősége a saját személyem kijelölésének, de másodsorban nem csorbíthatók a jogaim a jövedelem mikénti megoszlása tekintetében sem.

Mindezek alapján tisztelettel kérem méltóságodat, hogy jelen felfolyamodásomnak az előlmondottak értelmében helyt adni méltóztassék. Mosonmagyaróvár, 1944. szeptember 28. Teljes tisztelettel Susitzky Pálné s.k. Mosonmagyaróvár megyei város érkeztető bélyegzője: 1944. szept. 29. 6701- előszám: 5422/1944.”

“Mosonmagyaróvár megyei város polgármesterétől. 6704/1944. szám. Tárgy: Susitzky Pálné sz. Tercs Erzsébet iparügye. Kereskedelmi és Iparkamara Sopron. A vármegye alispánjának rendeletére a fenti tárgyban hozandó II. fokú döntés előtt t. Címednek véleményével egészítendő ki a csatolt ügyiratok, miért is azokat visszakérőleg megküldöm.

Egyben tisztelettel értesítem, hogy Susiczky Pál zsidó egyén villanyszerelő vállalatának keresztény vállalatvezetővel való továbbvitele szerfelett kívánatos, mert hatóságom területén ez idő szerint 2 villanyszerelő működik, s azok közül is egy állandóan katonai szolgálatot teljesít. Susiczky Pál felesége szül. Tercs Erzsébet keresztény, ellenben képesítéssel nem rendelkezik. Ugyanezen üzletre pályázó Füzik István hadirokkanton kívül újabban Ott Ernő villanyszerelő segéd is adott be kérelmet, aki bár még nem tett mestervizsgát, de megfelelő szakértelemmel rendelkezik és szintén igazolt tűzharcos.

A szóban lévő üzletnek vállalatvezetővel való továbbfolytatására már tettem javaslatot, a győri m. kir. pénzügyigazgatósághoz, de személy szerint még nem teszek javaslatot addig, míg Ott Ernő a megfelelő szakvizsgát nem igazolja. Mosonmagyaróvár, 1944. november 3. P.H. Dr Sattler sk. polgármester. 6 drb. visszakérőleg.” A lap hátlapján a soproni Kereskedelmi és Iparkamara érkeztető P.H. 1944 nov. 10-i dátummal, 12819. számmal”.

“12.819/1944. Mosonmagyaróvár megyei város tek. polgármeteri Hivatalának Mosonmagyaróvár. F. hó 3-án 6704/1944. sz. a kelt b. megkeresére mellékletének./ alatt csatoltan való visszaszármaztatása mellett van szerencsénk közölni a következőket:

Susitzky Pálné mosonmagyaróvári lakos vállalatvezetői kirendelési kérelmének elbírálása tekintetében nem az iparjogi szabályok mérvadóak, jelesül nem alkalmazható a távollévő (ismeretlen helyen tartózkodó) férj üzletének továbbvitele tárgyában intézkedő 110.476/1929. K.M. sz. elvi határozat, mert zsidó iparos üzletének meghatározott esetekben vállalatvezetővel való továbbfolytatása tekintetében sui generis jogszabály, a 23.200/1944. Ip.M. sz. rendelet intézkedik.

Vállalatvezetőnek adott esetben való kirendelése tekintetében a 3520/1944. M.E. sz. rendelet 1. §-a /4/ bekezdésében foglaltak folytán a Zsidók Vagyonjogi és Anyagi Kérdéseinek megoldására kiküldött Kormánybiztos (Bp., V., Szabadság-tér 15.) döntését kellene kikérni.

Tekintettel Susitzky Pálné fellebbezésének a közszerzeményi vagyont illető részére, felhívjuk a figyelmet a 3840/1944. M.E. sz. rendelet 10. §-ának /6/ bekezdésére. Sopron, 1944. évi november hó 10-én. A kerületi kereskedelmi és iparkamara: P.H. főtitkár, miniszteri biztos. Olvashatatlan aláírás. Hátlapon a Mosonmagyaróvári megyei város érkeztető bélyegzője 6704 sz. 6 melléklet.”

“Győr- Moson- és Pozsony K.e.e. vármegyék alispánjától. 16.780/1944. alp. Tárgy: Susitzky Pálné sz. Tercs Erzsébet iparügye. Visz: 6704/1944. Mell. 7 db. Polgármester Úrnak, Mosonmagyaróvár. Értesítem, hogy a felfolyamodással megtámadott elsőfokú végzés nem oly ügydöntő határozat, mely önálló jogorvoslattal megtámadható lenne, hanem csak olyan közbenső intézkedés (felhívás), mely ellen csak a határozathozatalkor lehet jogorvoslattal élni.

Éppen ezért az 1929. XXX. tc. 54. §. értelmében ezt a meg nem engedett jogorvoslatot végzéssel vissza kell utasítani. A visszautasító végzés ellen nincs helye jogorvoslásnak. Érdemben: csak vállalati vezető kirendelésének van helye, az üzletet özvegyi jogon továbbvinni nem lehet. Győr, 1944. december 9. Kitartás! Éljen Szálasi! Alispán helyett: Dr. Háhn Géza sk. vm. főjegyző. A kiadmány hitelül G.Uj.F. U. vm. irodaigazgató, olvashatatlan aláírás.”

Hátoldalon: “ad 6704. dec. 13. Érkeztető P.H. (kézírással) Susitzky Pálné szül. Tercs Erzsébet mosonmagyaróvári lakosnak a zsidó férje rádió és villanyszerelő üzletéhez vállalatvezetőként való kijelölése tárgyában f. évi szeptember hó 13-án 5422/1944. sz. alatt hozott határozatom ellen a vármegye alispánjához intézett felfolyamodása az 1929. évi XXX. tc. 54. §-a értelmében, mint meg nem engedett jogorvoslatot visszautasítom. Ezen visszautasító végzés ellen jogorvoslatnak helye nincsen. Indokolás: Így kellett határoznom, mert a felfolyamodással megtámadott I. fokú végzés nem oly ügydöntő határozat, mely önálló jogorvoslattal megtámadható lenne, hanem csak közbenső intézkedés. Mosonmagyaróvár, 1944. XII. 14. Olvashatatlan aláírás.”

“Másolat. Jegyzőkönyv. Készült Halászi községben, 1945. január 24-én a mosoni Kis-Duna Halászi község alatt elfolyó szakaszának bal partján talált ismeretlen férfi hulla halál okának kiderítése okából megtartott orvos-rendőri hulla szemle kapcsán.

Jelen vannak: a hatóság részéről: Hevesi Elek vezető jegyző és Dr. Bayer Emil helyettes körorvos. Eljárás: A halászi m. kir. honvéd állomásparancsnok a mai napon a déli órákban távbeszélőn értesítette a község előljáróságot, hogy a halászi Duna-kanyarban egy ismeretlen hulla fekszik.

A bizottság helyszínre kiszállva a következőket megállapította: A mosoni Kis-Duna halászi kanyarulatában, Kolos János járási erdőőr házatól a vízfolyás irányában kb. 100 méterre a bal parton levő félszigetképződésen bakancsával a vízbe, a test többi részével a havon fejjel a part felől ismeretlen, mintegy 45 év körüli valószínű zsidó férfi hulla fekszik.

Ruházata a következő: szürke viseltes kiskabát, ugyanolyan anyagból készült térdnadrág katonailag kékszínű pulóver, sárga bakancs. Bal keze egy piros színű ruhadarabbal a kabátjához hátulról felkötve. Nyakán 1 sárga szalag.

Ezek után a hullaszemlét a körorvos a következőkben ejti meg: A körülbelül 45 évesnek látszó, összesbe vegyülő hajzatú férfi hulla a fentebb leírt helyzetben hanyat fekszik csontkeménnyé van fagyva, így levetkőztetni nem lehet, feltűnő rajta az alsó állkapocs jobb szárának mentén, valamint a bal közfali csonton előlről kissé bal felé és hátra huzódólag haladó, egyenként kb. 10-15 cm hosszúságú egyenetlen és kifelé hajló szélű, egészen mélyben hatoló folytonosság hiány.

A közfali csonton lévő folytonosság hiány valamivel nagyobbak látszik, és kráterében agy-darabok láthatók. A jobb fülből kiömlött véralvadék észlelhető. A jobb szem körül úgy a homlok és a halántéka, mint a járomcsontra terjedőleg kb. féltényérnyi területen, apró folytonosság hiányokkal megszakítottan kékes vöröses elszíneződés. A jobb kéztőn kb. borsónyi véralvadékkal fedett folytonosság hiány.

Orvosi vélemény: Fent leírt elváltozások kétségtelenül külső erő behatására keletkeztek és lőfegyvernek közeli elsütése által az ott keletkezett robbanó gázok feszítő hatására jöhettek létre a jobb szemkörüli elváltozás kivételével, amely valami tompa kemény tárgynak erő ütődésére keletkezhetett. A lőfegyver által okozott koponya sérülés és az ez által létrejött agyrontcsolás tehető fel a halál okának.

A halál bekövetkeztének idejét megállapítani nem lehet, mert a hulla csontkeményre van fagyva és így sem a hullamerevség foka nem állapítható meg, sem pedig esetleges feloszlás sem indulhatott meg. A vizsgálat idején a levegő hőmérséklete a szabadban mínusz 8-10 fok (délután 5 órakor), mely hőmérséklet 4-5 órával azelőtt a déli órákban is mínusz 5-6 fok volt. Kmf. Hevesi Elek vezető jegyző, Dr. Bayer Emil körorvos. A másolat hiteles. Mosonmagyaróvár, 1945. január 25. Szőke ftörm. s.k.

“Távmondatt. Folyó hó 24-én a m.kir. honvéd állomásparancsnokság Halászi községből az őrsöt arról értesítette, hogy a község határában a Kis-Duna kanyarban a katonák egy hullát találtak. A hullát a jelzett helyen eddig ismeretlen tettesek – állítólag Hungarista légiós katonák – fejbeltették. A hullaszemlét dr. Bayer Emil h. körorvos halászi lakos megejtette. Megállapítás szerint a hulla zsidó. A hullát, miután a Duna áradásban van, Halászi község hullaházába szállították, a nyomozás tovább folyik, a tettesek kézrekerítésére, az ügyészség a temetési engedély kiadása ügyében nem döntött, miután a gyanú szerint a tettesek honvéd egyének, így annak kiadása hatáskörébe nem tartozik. Az őrs további intézkedés céljából a honv. kerületi ügyészséghez jelentését megtette. Telefonon leadta: a magyaróvári őrs. Vette: járási főszolgabíró. 1945. január 25-én.”

“M.kir. székesfehérvári II. csendőrkerület. Mosonmagyaróvári őrs. Bün. 10/1945. Halászi község határában talált zsidó hulla ügyében jelentés. M.kir. 2. honvéd kerületi parancsnokság ügyének, Mosonmagyaróvár. Mosonmagyaróvár, 1945. jan. 25.

Az eljárás alapja: Folyó hó 24-én a m.kir. honvéd állomásparancsnokság Halászi községből az őrsöt távbeszélőn arról értesítette, hogy a Község Észak-Keleti kijárásánál a Kis-Duna kanyarban a katonák gyakorlatozás közben a víz szélén egy hullát találtak. Fenti ügyben az őrs járőre a nyomozást levezette és az alábbiakat állapította meg:

Helyszín. Halászi község Észak-Keleti kijáratánál a Kis-Duna szélében a községtől kb. 100 méterre 1 drb férfi hulla fekszik. A hulla közvetlen közelében vértócsák láthatók a vizes hóban. A hulla teljes öltözetrel, átlótt fejjel, merőlegesen a bal part felé fekszik, a víz szélében. Járőr a helyszínen 1 drb kilótt hüvelyt és 1 drb ki nem lött töltényt talált. A helyszínen egyéb nyomok és elváltozások nem voltak. A helyszínről részletesebb áttekintést a mellékelt vázlat ad.

Tanuk: 1. Vékony Miklós szül. 1920. december 6-án, gör.kath. nőtlen, Nyiregyháza-i (Rákóczi utca 190,) jelenleg a m.kir. 11. utász kiképző és felszerelő parancsnokság állományában teljesít szolgálatot, mint szakaszvezető Halászi községben. Előadta, hogy folyó hó 24-én vízi gyakorlatozás közben a község Észak-Keleti kijáratánál a Kis-Duna szélében 1 drb férfi hullát talált. Hogy a hulla, hogy és milyen körülmények között került oda, azt nem tudja.

2. Litersits Mihályné sz. Babos Ágnes 62 éves, róm. kath. férjes, háztartásbeli (Fő u. 57. házszám alatti) lakos. Előadta, hogy a Halászi községben állomásozó Hungarista Légióba tartozó katonák közül nála is vannak elszállásolva. Ezen katonák folyó hó 19-20-án egy munkaszolgálatos zsidót vittek oda, akit ott ütlegeltek és utána az illemhelyre bezárták, hol fegyveres katonával őriztették. Hogy a zsidót mikor és hová vitték el onnan, azt nem tudja.

3. Litresits Mihály sz. 1878. szeptember 29-én, róm. kath. nős földműves Halászi Fő u. 57. házszám alatti lakos. Előadta, hogy folyó hó 20-án, amikor munkából kb. 16 óra tájban hazament, arra lett figyelmes, hogy az udvarában az illemhely előtt egy fegyveres katona áll, hogy miért állt ott, azt nem tudja és családjától sem kérdezte.

4. Gyökér József szül. 1907. március 13-án róm. kath. nős, földműves. Halászi 255. házszám alatti lakos előadta, hogy folyó hó 23-án Halászi község Fő utcáján Hungarista Légiós katonákat került el, akik beszélgettek, hogy a napokban egy zsidót jól elintéztek. Hogy azok kik voltak, azt nem tudja.

Megjegyzés: Folyó hó 24-én Dr. Bayer Emil halászi lakos körorvos a hullaszemlélet megejtette és a halál okát agyonlövással állapította meg. A hulla zsidófajú egyén. A járőr megállapítása szerint folyó hó 20-án Halászi községen át Mosonmagyaróvárra munkaszolgálatos zsidókat kísértek. Ezen zsidók közül a Halászi községben állomásozó és a Hungarista Légió parancsnokság állományába tartozó katonák egyet elfogtak, mivel csapattestétől lemaradtak és szállás körletükbe vitték, ahol ütlegelték, majd az illemhelyre zárták és ugyanaz nap kb. 18 óra tájban két zászlós és katona a helyszínre kísérték és ott agyonlőtték.

A hulla személyadatait és kilétét megállapítani nem sikerült, mert az iratok nála nem voltak. A hulla folyó hó 24-én Halászi község hullaházába lett beszállítva eltemetés céljából.

Bűnjel: A bűnjelet képező és a helyszínen talált 1 drb kilőtt töltényhüvely és 1 drb ki nem lőtt töltényt mellékelve betérjesztek. Nyomozta: Kapuvári Ferenc őrm. jv. és Fülöp György szakv. Mellékletek. 1. 1 drb helyszínrajz. 2. 1 drb jegyzék a hüvelyről és a töltényről. A másolat hiteles. Mosonmagyaróvár, 1945. január 25. Főszolgabíró úrnak, Mosonmagyaróvár, 1945. január 25.

A m.kir. 2 honvédkerületi parancsnokság ügyészének betérjesztett jelentés másolati példányát tudomásulvétel végett betérjesztem. Szóke főtörm. sk.” A Magyaróvári Járás Főszolgabírája érkeztető PH. 1945. febr. 1. 349/945. sz.

Kivonat a Halászi Polgármesteri Hivatal halotti anyakönyvéből. “1945/6.fsz. 1945. január 25. A halászi m. kir. állomásparancsnokság távbeszélőn bejelentette, hogy a mosoni Kis-Duna halászi szakaszának a kálnoki csatorna torkolatánál a bal parton egy férfi hulla fekszik, a hullán lévő ruháról ítélve az illető zsidó munkaszolgálatos lehetett. Életkora: 40-45 év között. Alakja középtermetű, haja világos barna, bajusza ugyanolyan színű, vágott. Ruházata: sötét, viseltes kiskabát, ugyanolyan anyagból készült térdnadrág, katonaiing,

kékszínű pulóver, sárga bakancs. Hevesi Elek főjegyző. “ (sz. megj. A temetés nyomát a Halászi Plébánián lévő halotti anyakönyvben nem találtuk.)

“Hegyeshalom: 26022. Somorja. Főszolgabíró Úr! 702/45. Jelentem, hogy Hegyeshalom községben senki kezére sem jutott törvénytelen úton zsidó vagyon. A községi előljárárság senki részére sem osztott ki zsidó vagyontárgyat, mert az ingóságokat, különösen a használati ruhát, vagy fehérneműt a községben lakott 2 zsidó család annakidején magával vitte a mosoni gettóba. Egyéb darabokat pedig a m. kir. Pénzügyőrség hivatalosan árverésen adta el.

A községi előljárárság sem a pártnak, sem a magyar, sem pedig a német katonáknak semmiféle zsidó vagyont át nem adott.

Az előljárárság kezelésében bankbetét, vagy zsidó tulajdont képező érték nincs, és ilyeneket az előljárárság senkinek át nem adott. Hegyeshalom, 1945. február 25. Kitartás! Éljen Szálasi! Olvashatatlan aláírás.”

“M.kir. győri 5. honvéd kiegészítő parancsnokság. 401. szám. kt.nyt. 1944. Zsidók nyilvántartása. Népmozgalmi nyilvántartó Úrnak, Győr, 1945. február hó 22.-én. A H.M. Úr 32.923/el. 1. ny. 1944. számú rendelete kapcsán: Kérem a nyilvántartásában szereplő összes zsidók nyt. lapját az egyes csoportokból 1/ kiszedni, 2/ szoros abc-ben összerakni, 3/ papírszalaggal átkötni és 4/ a C/IV. csop. a./ alcsoportjában külön elhelyezni. A papírszalagra pedig kérem a következő szöveget rávezetni: “Zsidók... fő.”

Ez a létszáma “havi zárlati kimutatás” 3-12. és 14-25- függőleges rovataiban tehát nem szerepelhet, ezt csupán a Megjegyzés rovatban kell a következő szöveggel kimutatni: 2./ A/IV. csop. a./ alcsoportjában nyilvántartott zsidók száma ... fő”. Kapják: Nmnytó-k, Polgármester, Főszolgabíró, Szolgabíró és jár. ell. tv. Urak állomáshelyeiken. Vitéz Fogarassy Árpád sk. ezredes. Helyességéért: olvashatatlan aláírás, nyt. tv.”

“M.kir. győri 5. honvéd kiegészítő parancsnokság. 401. szám. Kt. nyt.-1944. Zsidók nyilvántartása. Győr, 1945. évi február hó 24-én. Főszolgabíró Urak! Ellenőrzéseknél való szíves felhasználás végett tisztelettel megküldöm. Kapják: Főszolgabíró urak állomáshelyeiken. Fogarassy sk. Tudomásul: Mosonmagyaróvár, 1945. II. 27. Olvashatatlan aláírás.”

“Halászi Jegyzőségtől. 300/1945. Tárgy: Zsidó cégtáblák megszüntetése. Hiv.sz. 759/1945. Főszolgabíró Úrnak, Mosonmagyaróvár. Jelentem, hogy a zsidó cégtáblát a Nyilaskeresztes Párt helyi szervezete a párthelyiség megjelölése céljára átfestette. Halászi, 1945. II. 28. Kitartás! Éljen Szálasi! Vezető jegyző. olvashatatlan aláírás.”

“Mosonszentmiklós község Előljárársága. Tekintetes Főszolgabíró Úrnak. A 759/45. számú rendeletre jelentem, hogy zsidó cégtábla a községben már nincs. 1945. II. 28. Kitartás! Éljen Szálasi! Olvashatatlan aláírás, h. vezető jegyző sk.”

“Oroszvár, 347/1945. Főszolgabíró Úrnak! Jelentem, hogy a körjegyzőség területén zsidó cégtábla nincsen. Oroszvár, 1945. III. 6. Kitartás! Éljen Szálasi! Szita István sk. h. körjegyző.”

“759/1945. Mosonmagyaróvári járás Főszolgabírájától. Tárgy: zsidó cégtáblák megszüntetése. Jegyző Úrak: Darnózseli, Mosonszolnok, Mosonszentjános, Püski, Rajka. Felhívom, postafordultával tegyen eleget v. é. II. 24-én kelt rendeletemnek, mert az alispán

úrhoz jelentést kell tennem. Mosonmagyaróvár, 1945. III. 10. Kitartás! Éljen Szálasi! dr. Kerekes Zsigmond sk. h. főszolgabíró.

A 760/1945. számú utasításra a zsidó üzletekben volt könyvek bejelentésére vonatkozóan az alábbi jelentést ismertetjük:

“Püski körjegyzőség. Hiv. sz. 1400/1945. Tárgy: 760/1945. zsidók tulajdonában volt könyvek bejelentése. Jelentem, hogy a járás területén az alábbi zsidó tulajdont képező könyvek vannak: Mosonszentjános községben kb. 250, Dunakiliti községben 10, Mosonszentpéter községben 280, Rajka községben 10.

Az utóbbi községben a beszállásolt német és magyar katonák a héber nyelvű könyveket ugyanis legnagyobb részben eltűzelték. Javasolom, hogy a magyar, vagy a német nyelvű könyvek az illető községek Levente Egyesületének legyenek juttatva. 1945. III. 13. Olvashatatlan aláírás.” (Sz.megj. Ez a jelentés közvetlenül a terület felszabadulása előtt készült, valószínűleg ezért bízták az elkészítését a Püski Körjegyzőségre.)

“Győr, Moson és Pozsony k.e.e. vármegyék alispánja. 283/1945. alp. sz. Tárgy: A zsidótörvények és rendeletek hatályon kívül helyezéséről.

Járási Főjegyző Uraknak, Polgármester Úrnak, Községi /Kör/ Jegyző Uraknak Székhelyükön.

Magyarország Ideiglenes Nemzeti Kormánya az összes jogszabályokat, melyek a zsidókra hátrányos megkülönböztetéseket tartalmaznak, így különösen az 1938. évi XV. t.c., az 1939. évi IV. t. c., az 1940. évi XV. t. c. 9. 10. 14. 15. 16. §-ait, az 1942. évi VIII. t. c.-t hatályon kívül helyezi és alkalmazását megtiltja.

Mindazokat a törvényeket és rendeleteket, melyek a fentebb jelzett törvények életbeléptetését elrendelték végrehajtásuk, alkalmazásuk módját szabályozták, módosították, vagy kiegészítették, teljes egészükben hatályon kívül helyezi, továbbá hatályon kívül helyezi a más tárgyban kibocsátott törvényeknek és rendeleteknek ama rendelkezéseit, melyek a polgári egyenjóság elvét sértik.

Az előbb említett törvények és rendeletek alapján megindult büntető ügyeket meg kell szüntetni, a letartóztatottakat azonnal szabadlábra kell helyezni, a kiszabott büntetés (pénzbüntetés is) törlendő. Az ilyen elítélteket büntetett előéletűeknek tekinteni nem lehet.

A kormány hatályon kívül helyezi a 2823/1938. M.E. sz. rendeletet és megszünteti az Értelmiségi Munkanélküliségi ügyek Kormánybiztosságát.

Azokat a közalkalmazottakat, akiket a zsidótörvények és rendeletek alapján, vagy zsidó származásuk, házastársuk zsidó származása miatt elbocsátottak, nyugdíjaztak, vagy végelbánás alá vontak, előterjesztett kérelmük alapján állásukba vissza kell helyezni. Az 1945. febr. 1. után visszatértek 60 napon belül kérhetik visszahelyezésüket. Az elbocsátás és visszavétel közötti időt az előlépés és nyugdíj szempontjából teljes egészében be kell számítani.

A visszahelyezési kérelmet annál a hivatali előjárásnál kell benyújtani (vagy tartózkodási helyéhez legközelebb fekvő hasonló hivatali előjárásnál), ahol az illető szolgálatot teljesített. A kérvényben elő kell adni azt is, hogy az állásának elvesztése után milyen foglalkozást folytatott. A visszavételt kérőt igazolási eljárásnak kell alávetni.

A zsidótörvények és rendeletek alapján kötött szerződések és kötelezettségek, ügyletek mint uzsorás és kizsákmányolók megtámadhatók. Irányadó az 1932. évi VI. t. c. Elévülése 1945. febr. 6.-án veszi kezdetét. Ha a megtámadásra jogosított nem tartózkodik az ország területén, az elévülés hazatérése napján veszi kezdetét.

Azt a közalkalmazottat, aki hivatali eljárás során az első és második bekezdésben felsorolt valamely törvényt, vagy rendeletet alkalmaz, fegyelmi eljárás alá kell venni. Győr, 1945. május 12. Alispán helyett: Dr. Hahn Géza s.k. vm. főjegyző. A kiadmány hitelül: vm. irodaigazgató. olvashatatlan aláírás.”(Sz. megj. Az aláíró ugyan az, mint aki előzően a zsidók hátrányára intézkedett. Ezért nem lehet csodálkozni, hogy nem hivatalból intézkedtek az elszenvedett hátrányok jóvátételéről és a jogfosztások megszüntetéséről.)

“1066/1945. Igazolvány. Igazolom, hogy dr. Moser Viktor lébényi lakos a mai napon bejelentette, miszerint a birtokában 2 darab tizedes mérleg és 92 darab gyümölcs- és paradicsomszállító láda van, amely mint a Győr város területéről vidékre szállított zsidóingóság, bejelentés alá esett.- Lébény, 1945. évi július hó 25.-én. P.H. Hottovai vjegyző s.k.’

VÉSZKORSZAK, A MUNKASZOLGÁLATOSOKRÓL.

Az első világháborúban a zsidók, a zsidószármazásúak, megkülönböztetés nélkül lehettek katonák, vehettek részt a háborúban. Ezt mutatja a részükre adott katonai, háborús kitüntetések, az első világháború emlékére készített "Hősi Szobrok" névfelsorolásai, melyeken, több helyen a zsidók neveit is felsorolják. Még az 1938-as bevonulási hullámban is, mint egyenrangú katonák vesznek részt, de hamarosan a megalkotott zsidótörvények következtében megkülönböztették őket. Vizsgálják a származásukat, és fokozatosan mind jobban lealacsonyító feladatuk lesz, munkaszolgálatosok lesznek. Nem kapnak rendes katonai kiképzést, felszerelést. Ruházatuk is mind jobban eltér a katonákétól, fegyverük nincs. De van sárga, vagy fehér, megszégyenítő karszalagjuk. Felhasználják őket, mert szükség van rájuk, úgy a hátszágban, mint a hadműveleti területen. De hiába végeztek fontos feladatokat, a "fronton" rész-katonai munkát, még aknaszedést is, vagy Hegyeshalomban fel nem robbant repülőbombákat hatástalanítottak. minden műszaki felszerelés nélkül. Azzal az ígérettel, hogy 5 db bomba sikeres hatástalanítása után hazamehetnek. Ebből persze nem lett semmi, mert vagy felrobbantak, vagy az ígéretet nem tartották be. Mindmáig a széles köztudatban csak Musz-os a nevük. Katonakönyvükre nagy piros "ZS" betűt nyomnak, de a keleti fronton szedhetnek aknát kiképzetlenül, felszerelés nélkül. Megsebesülnek, eltűnnek, hadifoglyok lesznek, és akik ezt túléltek, azokat viszik a német KZ (koncentrációs tábor)-ba. Nagyon kevesen lehetnek, akik ezt túléltek, nekünk nem sikerült találkozni olyan munkaszolgálatossal, aki a keleti fronton is volt. Ezért aztán ma sem ismeretes, mennyien voltak, pontosan mennyien pusztultak el közülük, hol vannak sírjaik? Nem is szólva érdemeik megállapításáról, elismeréséről, melyről szólni mindmáig a "kényes kérdések" egyike. Aki megkísérli, az hamar tapasztalja a rideg elzárkózást, a helytelenítő arckifejezéseket, gesztusokat, esetenként a bántó, igaztalan elszólásokat. Ezért ma sincs teljes körű veszteséglista, sem a keleti fronton szolgáltokról, sem a hátszágban: gyárakban, mezőgazdaságban, katonai erődítésekben dolgoztatókról. Nem tudunk arról, hogy a haza érdekében végzett munkájukért a mi területünkön valaki is elismerést, vagy kitüntetést kapott volna. Próbálkozásaink, hogy a hazáért életüket vesztettek neveit lakhelyeik emléktábláin szerepeltessék, ez idáig nem hozott eredményt. Holott, ha belegondolunk, hogy azzal a tudattal kellett a munkaszolgálatosoknak a katonai parancsokat végrehajtani, hogy szülei, testvérei, rokonai már nincsenek otthon, neki sincs már otthona! Akkor még inkább érezhetjük munkájuk elismerésének a hiányát.

A mi területünkről is voltak munkaszolgálatosok, ezért emlékezni kell, még akkor is, ha az erre vonatkozó írásos anyag nagyon kevés, vagy mi nem tudtuk megtalálni. A gettózásra készített összeírásoknál tapasztaltuk a pontatlanságokat, mert hol megemlítik, hol nem az egyes névsorkészítők a távollevő munkaszolgálatosokat.

Itt a mosonmagyaróvári járásban több helyen foglalkoztattak munkaszolgálatosokat és itt vonultak keresztül 1944 vége felé a németeknek rendelkezésére bocsátottak tömegei. Szükségesnek tartjuk, hogy ezekre vonatkozó ismereteinket is leírjuk, ha azok hézagosságok is.

Mint már jeleztük, Mosonmagyaróvár város és járás zsidó munkaszolgálatosainak létszámát nem tudtuk megállapítani, így a névjegyzékek is pontatlanok. Az az érzésünk, a pontos létszám megállapítása már nem is lesz lehetséges.

A munkaszolgálatosok veszteségeiről készült egy felmérés. A "Nevek" (a munkásszázadok veszteségei a Keleti Magyar Hadműveleti területen) címmel Dr. Gavriel Bar Shaked (Jad Vasem, Jerusalemben 1992) izraeli történész által összeállított névsorban szereplők között találtunk 21 főt, akiket a mi területünkről vittek ki a Keleti Frontra, ahol 1943/1944-ben harc közben estek el a Don-kanyarnál. Közülük sajnos túlélőről nem tudunk.

A Keleti Fronton elveszett munkaszolgálatosaink névjegyzéke.

S.sz. Név, anyja neve:	Szül. adatok:	Utolsó feljegyzés, ID.sz.
1. Adler László Keppich Szidónia	Oroszvár, 04/00/00	Eltűnt Keleti M.Hadm. 43/01/17 5533
2. Breiner Jenő Löwinger Hermin	Moson, 11/08/14	Eltűnt Olim, 43/01/24 8471
3. Breiner László Löwinger Hermina	Mosonmagyaróvár, 17/10/29	Eltűnt Alekszejevskoje 43/01/00 8477
4. Fenakel Zoltán, Glancz Eszter	Moson, 16/00/00	Eltűnt Jamna, 44/08/01 11887
5. Fischer Lajos, Fleischer Janka	Magyaróvár, 17/00/00	Eltűnt Borcsevo, 43/01/15, 12311
6. Frankl Ákos, Wertheimer Ida	Moson, 02/00/00	Eltűnt Ilovskoje, 43/01/17, 13109
7. Gelehrter Aladár, Osterreicher Júlia	Rajka, 20/05/31	Eltűnt Alekszejovka, 43/01/00, 14856
8. Klein Dávid, Löwy Rozália	Lébény, 14/02/14	Eltűnt Mihnevo, 43/01/20, 21908
9. Krausz Kálmán dr., Krausz Berta	Magyaróvár, 07/02/11	Eltűnt Keleti M.Hadm. 43/01/00, 23916.
10. Kurlander Bernát, Fischer Rozália	Rajka, 04/11/02	Beteg: Arhangelszkoje, 43/01/14, 24166
11. Rehberger Ferenc, Weiner Laura	Moson, 05/00/00	Eltűnt, 43/01/16, 29312
12. Reisner Béla, Fleischmann Johanna	Rajka, 06/07/20	Eltemetve Borcsevo, 43/01/07, 29656
13. Sommer Dénes, Beke Paula	Magyaróvár, 17/01/27	Sérült: Gre.Katszke, 42/10/15, 32350
14. Singer Béla, Pollák Margit	Díszel, 09/01/15	Eltűnt: Olim, 43/01/30, 32116.

15. Singer Adolf, Pollák Anna	Díszel, 05/09/09	Eltűnt Olim, 43/01/30, 32106.
16. Schlesinger Sándor, Krausz Júlia	Lébény, 18/00/00	Eltűnt: Poltava, 43/01/20, 33480.
17. Springer Hugó, Himmerlicht Zsófia	Moson, 10/00/00	Eltűnt: Novij Oszkol, 43/01/28, 33416.
18. Szigeti Béla, Steiner Berta	Somorja, 02/00/00	Meghalt, 44/05/15, 35458.
19. Weisz Aurél, Wechsler Felícia	Budapest, 18/00/00	Eltűnt: Borcsevo, 43/01/15, 42826.
20. Weisz Jakab, Kaffka Jozefa	Rajka, 00/12/08	Eltűnt: Borcsevo, 43/01/15, 41422.
21. Weisz Miksa, Weisz Irma	Rajka, 19/09/23	Eltűnt: Keleti M.Hadm. 43/01/00, 45187.

Ebből az időből származik **H.A.** emlékezése Fischer Bélára (Mosonmagyaróvár, Vár u. 2. sz. alatt laktak a szülei, Fischer Mártonék), aki a frontról írta a szüleinek, hogy nehezen viseli a hideget, meleg sapkát kért. H.A. nagypapája a bundás vasutas kucsmáját odaajándékozta, amit elküldtek Bélának. Arról nincs tudomása az emlékezőnek, hogy megkapta-e a csomagot a címzett. Fischer Béla sem jött vissza.

Singer Dávid tábori ellenőrzéssel láttamozott üdvözlő levelező lapjaiból (melyet Hegyeshalomba az ismerőseinek írt) követhető a M. kir. 102/1. Tábori MU. SZO. útiránya, mely szerint 1943. októberben Székesfehérváron, 1944. áprilisában és júniusában Szászrégenben, október 9-én Kolobicán voltak. 1944. október 21-én a "Frontra induláskor" küldte az utolsó üdvözlőt, több hír tőle nem érkezett. A hegyeshalmi **R.T.** aki rendelkezésünkre bocsátotta a levelező lapokat, nem tud arról, hogy túlélte volna a háborút. Singer Dávid két hozzátartozóját a Keleti Fronton elesettek között megtaláltuk.

Túlélők visszaemlékezéseiből ismerünk helyeket, ahol munkaszolgálatosainkat kiképezték és dolgoztatták. Így: Mátészalka, Debrecen, Szolnok, Szajol, Nagyvárad, Nyirábránd, Kisújszállás, Abony, Székesfehérvár, Hegyeshalom, Komárom (Bánhida), Balf, Sopron, valamint Mosonmagyaróvár és környéke. Gróf István, K.Gy. és Löwin Miklós elbeszéléséből tudjuk, hogy az 1944. májusi begettőzés utáni napokban a mosoni gettóból kb. 20-25 főt a 18-40 éves férfiak közül kiválogattak és a mosoni "Fehér Ló" Fogadó nagytermében sorozáson vettek részt, innen munkaszolgálatra vonultak be. Néhány napig a helybeli Lengyárban dolgoztak, innen többen Hegyeshalomban, néhányan Komáromban (az Igmándi Erődben) dolgoztak. A munkaszolgálatosok többségét tovább vitték Ausztriába, az útirány: Mauthausen- Gunkirchen volt. Kevésnek jutott lehetőség az országon belül maradni. De akár itthon maradva, vagy külföldre kerülve a munkaszolgálat igazi erópróba volt azok számára, akik életben maradhattak.

Az emlékezések közül bemutatunk néhányat, mely segíti az Olvasót az akkori háborús időszak és munkaszolgálat megismerésében.

K. Gy. volt mosonmagyaróvári lakos túlélő visszaemlékezéseiből: “A mosoni gettó felállítása után néhány nappal az odazárt 18-40 éves férfiakat egy rendőr összehívta. Körülbelül 20-25-en lehettünk, hisz az ilyen korúak többsége valahol munkaszolgálatos volt, ha ugyan már előbb el nem pusztult Voronyezsnél. ... Bennünket azután a mosoni “Fehér Ló” (“Röszli”) szálloda nagytermébe vezényeltek, ahol sorozás volt. A sorozás vezetője Horváth József (remélem, keresztnévére jól emlékszem) őrnagy, mosoni lakos volt, akit én látásból ismertem. Talán csak negyed óra telt el, amikor egy német százados viharzott be a magas pódiumra és elkezdett pattogni, hogy micsoda disznóság (Schweinerei) történik itt, a hátuk mögött. Azonnal kísérik vissza az egész bagázst a gettóba.

Itt következett a ritka történelmi pillanat: Horváth őrnagy igen határozottan mondta, hogy “Ezek az én embereim”. A német újra elkezdett kiabálni, mire a kistermetű magyar most már dühösen ordította: “Itt én parancsolok! Végeztem!” A hatalmas germán pulykavörös képpel, rémülten kotródott el. Mi, a csoport tagjai ennek a cselekedetnek köszönhetjük, hogy néhány nappal később egy deportáló vonat utolsó marhavagonjába kerültünk, amit Komáromban lekapcsoltak és bennünket az Igmándi-erődbe vezényeltek.

A “Fehér Ló”-ból a fenti jelenet után az óvári Lengyárba kísérték bennünket, munkára. Egy, vagy két nappal ez után a Magyar utcán fegyveres kísérettel vezettek minket – nem tudom, mi okból – ekkor jött a közelembé egy ismerős, Faragó OTI betegsegélyzői irodai altiszt, és a következőket mondta: “Nem tart soká. Az angolok, amerikaiak ma hajnalban partra szálltak”. Varázslatos hatásuk volt a szavaknak a kétségbeesés napjaiban. Sajnos, még 11 hónapig tartott számomra a megpróbáltatás (1945. ápr. 7-ike az osztrák Eisenerz melletti hegyoldalon az SS-vérezés, amit csodával határos módon “csupán” lelki sebesüléssel éltem át, 350 kilométeres étlen-szomjan való gyaloglás, Mauthausen, Gunskirchen), amikor 1945. május 4-én az amerikai hadsereg felszabadított Ausztriában, akkor már csonttá-bőrré soványodva és a kiütéses tífusztól gyötörtén.

András öcsémet röviddel a német megszállás után hívták be Komáromba munkaszolgálatra. Innét Kunmadarasra került, ahonnan a brutális “kezelés” elől Budapestre szökött, ahol volt gimnáziumi osztálytársa, Horváth István segítségével bujkált.”

A hazatérés után a volt munkaszolgálatosoknak lehetősége volt arra, hogy Budapesten, a Bethlen tér 2. sz. alatt létrehozott Bizottság (Deportáltakat Gondozó Országos Bizottság irodája) előtt elmondhassák az átélt munkaszolgálat eseményeit. Ebből kettőt találtunk meg, melyek a következők:

“Mauthausen. 1920. Felvétetett Budapesten, 1945. augusztus 14-én. **Gerstmann Péter** (Moson, 1926. szept. 25. cukrász, Mosonmagyaróvár, Koncentráció: MUSZ 102/201. Táborok: Sandorf 1945. márc. 18.- márc. 23. Mauthausen ápr. 14.- ápr. 25. Gunskirchen ápr. 28. máj. 4.

Fentnevezett előadja a következőket: Mosonban 800 zsidó lélek élt. Sajnos a környező lakosság antiszemita volt – úgy hallom, most is az. A zsidótörvény folytán iparendélyünket elvették, és nagyon megnehezítették megélhetésemet.

Legelőször 1942-ben voltam munkatáborban. Ezt követően 1944. június 12-én hívtak be és vonultam be Magyaróvárra, ahol egészen 1945. március 12-éig voltunk a német állomásparancsnokságon. Itt állandóan bunkereket építettünk, német felügyelet alatt. Wehrmachtok vigyáztak ránk. Magyaróvárról elvittek Győrbe, a fogolytáborba, ahol 5 napot töltöttünk, és március 18-án átvittek Szombathelynél a határon Sandorfba.

Sandorfban 5 napig sáncoltunk. Enni keveset kaptunk, de legalább nem bántottak minket. 5 nap után elindultunk egy 3 hetes túrára Mauthausen felé. Eisenerzen keresztülmenve, olyan lövöldözést és vérfürdőt rendeztek az SS-ek, hogy 2- 300 halottunk volt. Az úton máshol is lövöldöztek, főleg azokra, akik lemaradoztak. Enni egyébként egyáltalán nem adtak, és így egész úton éhezünk.

Megérkezve Mauthausenbe, elhelyeztek a lágerben, ahol megkezdődött a lassú tönkretévésünk. Főleg azzal, hogy enni nem adtak. Egészen minimális kosztot kaptunk arra, hogy hirtelen éhen haljunk sok volt, de lassú éhenhalásra elég. Naponta 2 – 3 deci répalé, keserű fekete és kb. 10 deka kenyér volt az, amit enni adtak.

Összeszorítva egy kis helyen éltünk, oly sokan voltunk, hogy mozdulni alig lehetett, nem hogy lefekvésre gondolhattunk volna. Dolgozni nem kellett. Változatossá napjainkat csak az SS örök kegyetlenkedései tették, akik bejöttek a barakkokba, vagy sátrakba és végigverték az ott fekvő, sokszor mozdulni is alig bíró embereket.

Itt már nagyon tetvesek voltunk, és ezzel egy időben kezdődött a flekktífusz. Haláleset nagyon sok volt, 150-170 naponta. Főleg végelgyengülésben haltak meg az emberek a sok nélkülözéstől és éhezéstől.

Április vége felé 5000-es csoportokban útnak indítottak Gunskirchen felé. A 60 km-es út 3 napig tartott, amely idő alatt enni nem kaptunk. Talán egyszer adtak valami megsavanyodott répalevest, de az is ehetetlen volt. Így arra voltunk kényszerítve, hogy csigát, repcét, lóherét, füvet szakítsunk le magunknak, és azt együk. Ez igen kockázatos volt, mert ha egy SS ör meglátta, hogy valaki a sorból kilép, bármely oknál fogva, azt azonnal lelötte. Pihenő embereket azonnal tarkón lött, bár ezeknek a legnagyobb része egy kis pihenés után folytatni tudta volna az utat.

Három nap után megérkeztünk Gunskirchenbe, ahol fabarakkokban helyeztek el bennünket. Egy 500 személyes barakkba 2000 embert nyomtak be úgy, hogy aki a barakk végéből ki akart menni, annak bajtársain kellett keresztülgázolnia. Ez igen nagy veszéllyel járt, mert a teljesen legyengült embereknek elég volt egy lökés, hogy többet ne tudjanak felemelkedni.

Kosztunk rettenetesen kevés és azt is igen ritkán adták. Átlagban 24 órára esett egy-egy étkeztetés, ami egyszer a keserű fekete, vagy máskor a répalé volt. Ilyen körülmények között természetesen a halálozás igen nagy arányokat öltött, annyira, hogy naponta kb. 300 halottunk is volt, akik napokig kinn heverték az udvaron, vagy barakkban és így újabb betegségek terjesztőivé váltak. Látványnak is elképzelhetetlenül borzalmas volt a sok csonttá aszott hulla mindenfelé, amerre az ember nézett, vagy lépett. Külön fejezet volt a latrina, amelyből 2 állott rendelkezésre 16 000 ember számára, akik legnagyobb része diaréban szenvedett és akikre az SS örök vigyáztak, hogy nem máshol végzi-e el szükségletét, hogy azonnal ezért is fejbe löhessék. Egyébként is állandó céltáblái voltunk az SS-ek lövési tudományának.

Ilyen életmód mellett szabadítottak fel az amerikaiak május 4-én. Ekkor már jobb dolgunk volt, bár enni ők sem igen adtak, úgy hogy szerezni kellett magunknak. Majd Hörschingbe kerültem a kórházba, ekkor még mindig nagy volt a halálozási szám: 5 % körül mozgott. Fentieket saját tapasztalatomból adtam elő: Gerstmann Péter. A jegyzőkönyvet felvette: Kendel Klára sk.”

“Gunskirchen. 1817. Jegyzőkönyv. Felvétel Budapest, 1945. augusztus 27-én, a “DEGOB” (Deportáltakat Gondozó Országos Bizottság irodájában, VII. Bethlen Gábor tér 2. Megjelenik: **Kovács János** (Magyaróvár, 1922. április 7. foglalkozása: női harisnyakötő. Utolsó lakhelye: Mosonmagyaróvár,) Táborok: Mauthausen 1945. április 14-április 17. Gunskirchen április 20-május 4.

Fentnevezett a következőket adja elő: 1943. október 4-én vonultam be Bánhidára. Az erőműveknél dolgoztunk. A század másik fele az Eszterházy uradalomban fakitermelésnél dolgozott. Én is ezek között voltam. Óriási munkateljesítményt követeltek tőlünk. A főmérnök és egy Sarlós nevű hadapródormester összejátszottak, amennyiben az őrmester nagyobb munkateljesítményt tud nálunk elérni, a nyereségből ő is kap bizonyos részt. Olyan fegyelmezési gyakorlatokat tartatott egy Székely János nevű szerencsi szakaszvezetővel, hogy a fiúk közül többen elájultak.

Decemberig voltunk itt, ekkor elvonulási parancsot kaptunk. Gyalogoltunk napokig, én út közben Bőnynél elszöktem. Át akartam menni az oroszokhoz, de közben a csendőrök elfogtak és egy tartalékos századhoz osztottak be. Később felsőbb parancsra Győrbe vonultunk át. Innen különböző munkákra küldtek ki minket, én a kórházba kerültem, mint betegszállító. Később a gipszelő szobába kerültem. Német orvosok és ápolók voltak, de nagyon rendesen bántak velünk és szerettek minket.

A táborban, ahová aludni jártunk, rengeteget szenvedtünk a nyilasoktól. Állandóan betörték hozzánk, összeverték mindenkit és néhány fiút magukkal vittek, akiket azután sohasem láttunk viszont. Nagy csoportokban vonultak Győrön keresztül a munkaszolgálatosok, és egy ilyen csoportba önként jelentkezünk, mert így legalább megszabadultunk a nyilasoktól.

Útnak indítottak Szombathely felé. Egy hétig dolgoztunk itt, akkor március 11-én átadtak a németeknek. Másnap Jennersdorfnál átléptük a német határt. Itt ástunk páncélárkokat, míg 28-án parancs érkezett, hogy induljunk el. Graz felé indultunk. Útközben kísérőink nagy része megszökött és parancsnokunk bevitt Grazba, ahol jelentkezett velünk. SS kísérőket osztottak be mellénk és ezek kísérték nyugat felé. A betegeket kivétel nélkül mind kivégezték.

22 napig meneteltünk, enni átlag kétnaponként kaptunk egy üres levest. Előfordult azonban az is, hogy 5 napban csak egyszer kaptunk levest, kenyeret pedig nagyon ritkán néhány dekát, és ez is félig penészes volt, és annyira morzsolódott, hogy nem tudtuk elosztani. Pihenők közben összegyűjtöttük a csigákat és füvet, és azt ettük út közben. Nem is hiszem, hogy bárki, aki ezt az utat nem tette meg, elhiggye nekünk ezeket a borzalmakat.

Kísérőink naponta váltakoztak. Néha két kenyeret is láttunk hátizsákjaikból kikandikálni. 3 napig voltunk Mauthausenben. Ekkor az oroszok közeledtére Gunskirchenbe vittek minket, 3 nagy csoportba osztva. Én a második csoporttal indultam, és semmi ételment nem kaptunk az útra. Kétnapi menetelés után kaptunk 6-an egy kenyeret.

Mikor végre felszabadítottak az amerikaiak, 39 kg-os voltam. A rettenetes hasmenéstől, amit a lehetetlen táplálkozásnak köszönhettem, a felszabadulás után még tovább fogytam. A wellsi kórházban feküdtem egészen mostanáig. Szüleimet deportálták, nagyszüleimnél fogok most lakni, itt Pesten. Sajnos egészséges még mindig nem vagyok, már lassan egy fél éve lesz, hogy állandó hasmenés kínoz. Szívem tönkrement. Szeretnék 2 hónapra egy szanatóriumba kerülni, hogy teljesen rendbe jöjjek. Kovács János. A jegyzőkönyvet felvette: Gutmann Márta sk. P.H.”

Találkoztunk több munkaszolgálatos túlélővel, akik röviden elmondták megpróbáltatásaik történetét. Ezek közül a következőket ismertetjük:

Weiner Andor volt mosoni lakos: “1944. júliusában, mint munkaszolgálatos Hegyeshalomra kerültem 8 mosoni munkaszolgálatos társammal együtt, a mosonmagyaróvári „SS” gyárból. A mosoni gettóban soroztak be és onnan kerültünk a gyártelepre. Megérkezésünk után megjelent a falú csendőr tiszthelyettese Lantos Kálmán, aki tartott egy beszédet, hogy “Ez idáig a zsidók voltak a piócák és szívták a kereszténység vérének. A sorsotokat én veszem a kezembe, és gondoskodni fogok, hogy megszenvedjétek a múlt bűneiért”. A következő nap megjelent két csendőrrel és motozást hajtott végre. Elvették azokat a holmikat, amire nekünk szükségünk volt. Jó pokrócok, bakancsok, kések, stb-eket. Mivel a német katonaságnak dolgoztunk – akik nagyon emberségesen bántak velünk -, megtiltották, hogy hozzánk bejöjjen.

Engem beosztottak egy asztalos műhelybe és eleinte katona kísért a munkahelyemre és vissza. Később kaptam egy hivatalos papírt a németektől, hogy a faluba kíséret nélkül közlekedhetek. Körülbelül tíz embernek adtak ilyen papírt, amit a tiszthelyettes nem vett szívesen. A mi körletünk 100 méterre volt a vasútállomástól egy cipésznél, a műhely a falú másik végén volt, az evangélikus templomnál. A tiszthelyettes kiment a vasúthoz és így egymást keresztesztük.

A nyilas hatalomátvétel után – október végén – ahogy mentem a reggeli munkámra, szembetalálkoztam Lantos tiszthelyettesel, tisztelegtem neki, majd nekem esett, összevert, hogy nem tudom, hogy kell egy magyar tisztnek köszönni? Este hazaérve, megkérdeztem a keret-parancsnokunkat, hogy kell köszönni? Közölte velem, hogy a hivatalos köszönés: jobb kéz fellendítéssel “Kitartás!” a hivatalos köszönés. Körülbelül két hét múlva újból szembetalálkoztam a tiszthelyettesel. Fellendített karral és “Kitartás” köszönéssel köszöntem. Újból nekem esett, összevert, hogy gúnyt űzök a köszönéssel, zsidó létemre.

Másnap reggel kihallgatást kértem a német parancsnokságnál. Krummerakher József vezérőrnagynak mondtam el, aki a hivatalos papíromat aláírta, amellyel szabadon, kíséret nélkül közlekedhettem. Utasított, hogy sehogyan ne köszönjek neki, és ha újból bántalmazna, azonnal jelentsem neki. December 8-án nagy bombatámadás volt. Reggel besiettem a műhelybe szerszámokért, hogy a javításokat elvégezzem a katonai parancsnokságnál. Mindkét kezemben szerszámokkal, találkoztam Lantos tiszthelyettesel, alkalmam sem volt arra, hogy a karomat használjam karlendítésre, vagy tisztelgésre. El akartam mellette menni, mire újból nekem esett, összevert, rugdalt azzal, hogy megnémultam, már köszönni sem tudok? Én irányt változtattam, mire magához hívott, hogy hová megyek? Közöltem vele, hogy parancsot kaptam a német vezérőrnagytól, ha bárki bántalmaz, azonnal jelentsem neki. Erre rám kiabált, hogy szégyelljem magam. Magyar létemre a németekhez fordulok panaszommal? Kikerülve őt, a német vezérőrnagy elé kerültem, látta, hogy össze vagyok verve. Magához vette a személyi kíséretét és még két katonát és elmentünk a csendőrlaktanyába. Ahogy Lantos meglátott bennünket, látszott rajta az ijedség. A vezérőrnagy németül közölte velem, ha még egyszer egy emberéhez hozzányúl, gondoskodni fog róla, hogy innen a frontra kerüljön, vagy internáltatja. Lantos nem tudott németül, én tolmácsoltam – és még közöltem vele, hogy a vezérőrnagy úr el fog számolni velem. Viszont a rákoskeresztúri Palotai József tábori csendőr tartalékos százados rendszeresen bánt velünk. Egy másik alkalommal a vezérőrnagy megbízott, hogy virágot vásároljak születésnap ajándéknak. Gyalog bementem Mosonmagyaróvárra, útközben hozzám csatlakozott egy civil, és mindenféléről kifaggatott. Mikor beértünk a városba, a Magyar utcára, kényszerített, hogy a Hoffmann-házban lévő parancsnokságra menjek vele, ahol feljelentett, mint kémgyanús egyént. Hosszas telefonálgatások után a parancsnokom igazolt, és így kiszabadultam a Gestapótól. A parancsnokságnál találkoztam

Hiller Ferenc mosoni asztalossal, akit rég óta jól ismertem, de nem tudtam, miért vitték be. Hiller Ferenc Dachaubába került.

November végén egy hideg, esős éjjel 3 órakor az őrparancsnok riadót rendelt el. Közölte velünk, hogy a vasúti sínek mellett kb. 50 zsidó férfi és nő fekszik, akiket kidobtak a deportáló vonatból betegség és munkaképtelenség miatt. Ha akarjuk, önkéntesen bevizethetjük őket a pajtába. Hordágyakat kaptunk a német vöröskeresztől és bevittük őket. Vérhasban szenvedtek. A vöröskereszt adott nekik pokrócot és gyógyszert a következő napokban. Mikor Lantos csendőr tiszthelyettes megtudta, megjelent a csendőreivel, és mindet elkobozta. A betegek mind ott haltak meg, és a temető végén a fal mellett temették el őket.

Lantos Kálmánt több antiszemita megnyilvánulása miatt 1946-ban letartóztatták és 1947-ben a győri Népbíróság tárgyalta az ügyét. Mivel a háború végén – 1945 márciusában egy zsidó munkaszolgálatost elbűjtatott – a védője kérte, hogy a következő tárgyalásig engedjék szabadon. Még az évben kaptunk hírt, hogy a bíróság bűnösnek találta, ítéletet hirdetett felette, de a vádlott ismeretlen helyre távozott.

1945. március 9-én bombatámadás következtében halt meg a mosoni Kurcz Ottó, aki szintén velünk volt. Március 13-án a romeltakarítás közben találták meg. A helyi csendőrtiszthelyettes jött azzal, hogy egy sárga karszalagos zsidót találtak meg, nézzük meg, hogy felismerjük-e? Én mentem oda, felismertem Ottót, a következő nap a hegyeshalmi temetőben temették el. 1947. nyarán bontottuk ki a sírt, és a mosoni zsidó temetőben lett eltemetve.

1944-1945-ben Hegyeshalomból sokat jártam be Mosonmagyaróvárra bevásárolni a német katonai parancsnokságnak. Nagyon sok mosoni lakos a legmélyebb sajnálattal volt irántunk. Hol pénzt, ruhát, élelmet adtak eleinte. De különösen kiemelem a jótévedők közül Back Antalnét varrónőt, aki anyagi erején felül segített a munkaszolgálatosokon. Tudok arról is, hogy bejárt a kórházba és az ott fekvő, beteg zsidó munkaszolgálatosoknak is élelmiszert vitt.

Édesapámat, Weiner Henriket (sz. Rajka, 1880. szeptember 22. a: Bee Teréz) Auschwitzba deportálták. 1945. március elején egy SS katona jött a körletünkbe, engem keresett. Az illető hegyeshalmi lakosú fiatalember volt. Közölte, hogy édesapám üzenetet küldött, egészséges és jól van. Ligetfalú környékén sáncmunkát végeztek. Háború után érdeklődtem holléte felől. Közölték, hogy kb. 600 zsidó dolgozott ott, de az oroszok közeledtére, egy uszályra tették őket és kb. Linz közelében az uszályt elsüllyesztették, senki sem maradt életben. Hegyeshalomban volt egy bádogos, Geisztlingernek (vagy Geisztvellernek) hívták. Egy nagyon rendes ember volt, apámat jól ismerte és én sokszor fordultam meg nála. 1944-1945-ben behívták katonának, német egyenruhás lett, és ő volt apám keretlegénye. Onnan került a hír hozzám. A háborúból nem jött vissza.

Öcsém, Weiner Rezső (sz. Moson, 1926. november 8. a: Kurz Róza) velem volt Hegyeshalomban és munkaszolgálatosként teljesített szolgálatot. Parancs érkezett a létszám jelentős leépítésére, köztük öcsémet is elvezényelték. Halálhírére a győri Spitzer Ferenc mészáros hozta, aki 1945. júliusában elmesélte, hogy öcsémet mellette lőtték agyon Eisenersnél. A tömegkivégzésről szóló cikket (Győri Munkás 1946. január 17.) az újságcikkek közlésekor már ismertettük.

Együtt szolgáltunk Seidner nevű munkaszolgálatossal. Megtudtuk, hogy fia Seidner József a közeli Császárréten munkaszolgálatos. Készültünk, hogy kerékpárral meglátogadjuk,

de közbejött akadály miatt erre nem került sor. (sz. megj. Seidner József 2002-ben Izraelben élt.)

Édesapám testvére Weiner Berta (Moson, 1890. szeptember 02. a: Bee Teréz) a mosoni gettóból került Győrbe, majd elhurcolták a többiekkel együtt Auschwitzba, ahol meggyilkolták.

Bátyám, Weiner Sándor (Moson, 1924. május 26. a: Kurz Róza), aki különböző Nyugat-Magyarországi táborokban végzett munkaszolgálatot, huzamosan tartózkodott Balfon, ahol egy pajtában voltak elszállásolva. Előfordult, hogy az éhségtől legyengült társai közül nyolcan, tízen is meghaltak reggelre. A halottakat társaival együtt kellett eltemetnie a balfi temető fái alatt ásott tömegsírokba. (a temetőbe befelé menve, az út jobb oldalán). Később Mauthausenba került, ahonnan legyengülve, de sikerült hazatérnie. Öttagú családunkból ketten maradtunk életben.”

Breier Jenő volt mosonszentjánosi lakos: “Mielőtt visszaidézem családunk deportálásának szomorú történetét, szükségesnek tartom megemlíteni, hogy az azt megelőző 6 évben nagyon keveset tartózkodtam Mosonszentjánoson, mivel Miskolcon internátusban laktam. Ezért az akkori események itthoni történeteiről nagyon keveset tudok.

A minket ért tragédiáról nagy vonalakban emlékezem: 1944. tavaszán a mosoni gettóba kerültem. Ettől az időtől kezdve 1945. januárjáig munkaszolgálatot teljesíttem, kocsisként valamelyik alakulat törzsében. Az Igmándi (Komárom) Erődben kezdődött a munkaszolgálat 1944 tavaszán, és itt találkoztam édesapámmal (Breuer Rezső körállatorvos, akkor 53 éves volt) az után, hogy őt a győri gettóból vették ki, a család többi tagját Birkenaubá szállították. Az Igmándi erőd közepén lévő nagy földkupacot kellett az erőd falán kívülre talicskázunk. Édesapámmal végig együtt teljesítettük a munkaszolgálatot azonos században kocsisként.

Ezen időből csak két esemény maradt az emlékezetemben. Kocsisként az istállóban a lovakkal együtt alva, reggel arra ébredtem, hogy az egyik lovam (a fehér) döglötten fekszik a helyén, a nélkül, hogy észrevettünk volna valamit az éjjel. Volt egy őrmesterünk, akinek alá voltunk rendelve. Amikor józan volt, apámat doktor úrnak nevezte, és eléggé becsülte, de ha ivott egy pohár bort (ami nem volt ritka), a káromkodás és a bűdös zsidózás alig maradt abba nála. Azon a reggelen, miután jelenttem a történetet, előbb leöntött egy pohár bort (mindig volt nála készlet), és megkezdte a káromkodást, minden erejéből pofon vágott, és bejelentette: katonai bíróság elé állít „szabotázsért”, mert én ő szerinte friss kukoricával ettem a lovat, és ezért döglött meg. Apám könyörgése folytán hajlandó volt katonai állatorvosi vizsgálatra. A boncolást másnap reggel végezték és apám is jelen lehetett, mint kocsis. Kiderült, hogy lépfenében döglött meg a ló, és csak szerencse, hogy a másik három nem követte. Ha nem ezt állapította volna meg, és jelentette volna az állatorvos, alig lett volna kilátásom a bíróságnál. A büntetést így elkerültem.

A másik, el nem felejthető emlékem, a tiszamenti Csongrád városához kötődik. Az orosz csapatok már a Tisza keleti oldalán állásoltak. Az én alakulatom a Tisza nyugati partja közelében volt elszállásolva. Egyik nap sikoltás szerű hangok közeledtére lettünk figyelmesek, melyeket mindjárt erős robbanások követtek, hatalmas lángokkal csapódva le egymás után pár száz méterrel nyugatra tőlünk. Alig fejeződött be az első rakétatámadás, és kissé csend lett, máris parancsot kaptunk: mindent felrakni a szekérre, és útra kelni nyugat felé. Míg az első főbb útra kijöttünk, már sok más magyar és német katonaság is pánikszerűen keveredtek össze civil menekülőkkel. Igyekeztünk persze a mi törzsünkkel egymás után maradni. Ekkor megjelent egy német katona bőrostorral a kezében, üvöltve kergetve a

kocsikat az út szélére, engem az ostorral teljes erejével arcon vágott, és kényszerített hogy, az alakulatomtól lemaradva, az árokban szedjem össze magamat. Még ma sem emlékszem arra, hogy fél vakon, erős fájdalmakkal végül is hogyan sikerült a tomboló lovaimat megnyugtatva a csapatomhoz csatlakozni. Mellettem akkor német csapatoknak lett hely a menekülésre. Ettől kezdve már csak ismét a szökési ajánlatra emlékszem kocsisként. Az ajánlat röviden a TOT alakulatoknál végzett kényszermunka ideje alatt lehetett. Talán 1945. január körül.

1945. januártól március végéig a német TODT-alakulat keretében még Magyarország területén mindenféle munkát végeztünk. Fel nem robbant bombák kiásásánál és rom eltakarítási munkáknál is voltam. Különösen emlékszem a Komárom melletti szőnyi olajfinomítónál végzett munkára, egy hatalmas égő tartálynál. A tartály bombázás után fenn lángokban állt, és nekünk lent egy csapból hordókat kellett töltenünk a gyúlékony anyagból, és szabad területre kellett gurítani a hordókat. Abban az egységben, ahol édesapámmal, és még 3 munkaszolgálatos társammal szolgáltunk, egy magyaróvári gimnáziumi tanár (katonatiszt volt) magához hívatta édesapámat és egy másik idősebb munkaszolgálatost. Felajánlotta segítségét megszöktetésünkre a bakonyi hegységbe. Ez akkor volt, mielőtt átadtak volna minket a németeknek. A két öregünk nem fogadta el az ajánlatot, mert nem hitték el még akkor sem, hogy mi lesz a végünk.

Körülbelül 1945. januárjában találkoztam Weisz Dezső unokatestvéremmel egy Sopron környéki átmeneti táborban, mielőtt átadtak bennünket a magyar hatóságok az ausztriai falvakban végzendő munkákra. Ezen az átmeneti (határmenti) táborban elkobozták tőlünk a még megmaradt családi képeinket, minden, még kis értékű holmikat, és még az aprópénzt is, ha esetleg volt még. Itt Dezsőnek sikerült hó alá dugni a pénztárcáját, a megmaradt családi képekkel, a legénység jelenléte ellenére is. Ő így mesélte nekem. Én nem emlékeztem erre, mint ahogy sok más történet is egyszerűen kitörlődött az emlékezetemből. A Mauthausen felé vezető úton ismét találkoztam Dezsővel, egy pár percre, amikor apámnak és az én kezembe egy-egy tojást nyomott, és még valamit, ez után rögtön ellopódzott máshová, a sorokba. Következő találkozásunk Guns kircheni táborban volt. Ugyancsak hasonló körülmények között, és akkor kenyeret nyomott a kezünkbe, és mondta, hogy a konyhán dolgozik. Tudomásom szerint velünk együtt szabadult, de rögtön útra kelt haza felé, csak hogy út közben ő is tifuszt kapott és németek ápolták, míg ismét útra kelt.

1945. áprilisában: gyalogmenet Ausztriába, Mauthausen felé. Útközben sáncásás, lennyűvés, stb. volt a feladatunk. Átmeneteltünk Guns kirchen táborába. Itt halt meg május elején a mosoni Weisz Henrik mészkereskedő fia: Weisz Tibor (sz. Moson, 1925. május 21.) én cipeltem a tömegsírhoz.

1945. május 6, vagy 7-én az amerikai csapatok szabadítottak fel bennünket. Édesapámmal együtt kórházba kerültünk, aki sajnos május 8-án végelgyengülésben a Hörsching-i kórházban meghalt. Én hastífusszal a kórházban feküdtem, majd július végéig a Hörschingben lévő átmeneti lágerben voltam.

1945. júliusban, amikor elfoglalták az orosz csapatok a végleges megszállási területüket, minket a magyar menekültekkel együtt hajtottak Magyarországra felé. Gyalogmenetben – hasonlóan a német meneteléshez – ismét hajtván, éhezve, fázva, tetvesen közeledtünk hazánk felé. (A mi csoportunkból is egyik férfit, aki félreállt az úton a szükségét elvégezni, hasba lötték a katonák). Nekem sikerült Bécs előtt 70 kilométerrel megszöknöm kétszeres próbálkozás és kétszeres könyörtelen verés után. Ezután a hátralévő utat Mosonszentjánosig nagy részben vonaton tettem meg, és ott is maradtam a falumban 8 hónapig, várva hozzátartozóim visszaérkezését. Hazaérkezésem után Dezső velem lakott a

faluban egy pár hónapot, míg B. nővérem is hazajött. Családunkból Ella nevű nővérem érkezett csak vissza 1945. decemberében testileg és lelkileg teljesen összetörve.

Nővérem mesélte el, hogy 1944 júniusában édesanyánkkal, Breuer Rezsőné sz. Szarvas Janka, 53 éves és Szarvas Henrik 54 éves nagybátyámmal, aki mosonszentpéteri lakos volt, együtt kerültek a győri gettóba, ahonnan az auschwitz koncentrációs táborba cipelték őket. A szelekció során édesanyám és valószínűleg a nagybátyám is a halálraítéltek közé került és megsemmisítették őket. Nővérem munkára lett kiválasztva, és a Bergen Belseni táborba lett küldve, ahol 1945-ben az angolok szabadították fel.

Szükségesnek tartom megemlékezni azokról is, akik életük veszélyeztetésével segíteni akartak rajtunk, illetőleg akik segítséget nyújtottak. Egyik rokonomtól tudom, hogy Dezsőt Mosonszentjánoson néhány napig Vargáék elbújtatták. Ez a mentés is hozzájárult az életbenmaradásához.

A Vargacsalád engem a hazatérésem után sokat segített. Amikor piszkosan, tetvesen, szakadtan jelentem meg náluk, Varga néni a fiuk ruhájába bújtatott, míg a rajtam lévő nadrágot és kabátot (ing, alsó ruha nélkül, melyet még a kórházban adtak rám a felszabadulás és gyógyulásom után), mosta és főzte egy párszor a tetvek elpusztítása végett. A Varga házaspár volt akkor az egyedüli támaszom és sokat jártam hozzájuk. Mikor már elhagytam a falut, továbbra is kapcsolatban maradtunk levelezésen keresztül, és továbbra is hordom magamban az emléküket.

1946. áprilisáig tartózkodtam Mosonszentjánoson. Majd a sváb kitelepüléssel elhagytam Magyarországot, miután kilátástalannak láttam a helyzetemet."

Gróf István volt kisbodaki lakos rövid emlékezése: 1944. májusában beköltöztettek bennünket Mosonba, majd pár nap múlva bekerültünk a gettóba.

Minket a Malcz-ház melletti sarokházba költöztettek, kb. tizenöten, vagy húszan voltunk egy kis szobában. Az egész házban rettenetes zsúfolt, abszolút egészségügyi feltételek nélkül. Víz, egy pumpás kút volt, pár száz ember számára.

3-4 nap után bevonultattak munkaszolgálatra. A bizottság tagjai között volt Vida fényképész, aki gerincesen próbálta a megfelelő korú és fizikumú férfiakat rábírnival a bevonulásra, csaknem nyíltan kimondta, ez az utolsó lehetőség, hogy Magyarországon maradhassunk. Rám – a fia osztálytársam volt – parancsolt: "te bevonulsz!" Boldogult apám a nagyanyám és anyám mellett akartam maradni, akik ott voltak a gettóban. Végül mégis bevonultam Ungár Dáviddal együtt.

Bevonulás előtt egy iskolában csendőrök vizsgáltak meg, értékeket kutattak. Az értékeket átvevő bizottság tagjai között volt a pimasz óvári Boltizsár órás és ékszerész. Az átvizsgálás után a Műtrágya gyárba vittek, ahonnan két nap alatt egy szakasz 30-40 fő keretein belül a hegyeshalmi német állomásparancsnokságnak lettünk átadva, a magyar keretet meghagyva.

Hegyeshalomból 1945 március utolsó napjaiban Mosonmagyaróvárra szöktem, ahol a Károlyligetben egy nyugalmazott csendőr tiszthelyettesnél (Almásinál) bújhattam el. Húsvét első napján orosz tisztek kértek, hogy mutassam meg Hegyeshalmot, akik onnantól Győrbe vittek. Innen Pestre gyalogoltam, és két hét után minden érdeklődésem dacára nem kaptam hírt enyéimről. Visszabumliztam Mosonba és Kisbodakra, ahol Ungár Dávidot, édesapám sógorát találtam. Házunk lakva volt, a lakosság úgy vélte, hogy engemet is belőttek a

hegyeshalmi tömegsírba. A lakót nem kértem fel a ház elhagyására, házbéreként a napi tányér levest kaptam. Elrendeztem az ottani erdész segítségével a téli fűtést, melyet arra az esetre akartam biztosítani, ha mégis visszajönnének a szüleim. Anyám 41, apám 45 éves volt, amikor megölték őket.”

Összefoglalva a területünk munkaszolgálatosainak történetét, készítettünk egy névjegyzéket melyet dr. Gavriel Bar-Shaked: Nevek a munkásszázadok veszteségei a Keleti Magyar hadműveleti területen c. könyve (1), Szita Szabolcs: “Utak a pokolból” Magyar deportáltak az anektált Ausztriában 1944-1945 c. könyve (2), a túlélők elbeszélései (3), Évkönyv 1981/82 (4), és személyes ismeretekből (5) állítottunk össze. Az elhalálozásra, az eltűnésre vonatkozó adatokat ugyancsak az előző forrásokból vettük, melyet kiegészítettünk a mosoni izraelita temetőben lévő emléktáblán szereplő nevekkel. (6), a 6/1996. számú Holocaust Füzetek-ben (7), és a Yad-Vasem adatbázisában közölt nevekkel (8).

S. sz. Név, anyja neve	Szül. adatok	Lakcím	Megjegyzés:
1. Adler László, Keppich Szidónia	Oroszvár, 1904.	Oroszvár.	Eltűnt: 43/01/17. 5533 (1)
2. Bass László, Gerstmann Malvin	Moson, 1904. 08. 26.	Mosonmagyaróvár, Szent I.u. 55.	
3. Baumel Gyula, Weinberger Teréz	Moson, 1900. 07.19.	Mosonmagyaróvár Ipartelepek.	Meghalt Mauthausen 1944/11/03. (2)
4. Berger Béla, Berger Hermina	Lipót, 1893. 12. 18.	Lipót.	Meghalt: Mauthausen 1944/12/07. (2)
5. Berger Sándor, Steiner Borbála	Mezőörs, 1891. 02. 23.	Mosonmagyaróvár Szent István u. 12.	Meghalt (6)
6. Bernát Sándor, Weisz Karola	Szeged, 1904. 12. 10.	Mosonmagyaróvár Soproni u. 32.	Meghalt (8) Borcsevo
7. Breiner Árpád, Löwin Hermina	Moson, 1909. 05. 15.	Mosonmagyaróvár Szent I. u. 25.	
8. Breiner Jenő, Löwin Hermina	Moson, 1911. 08. 14.	Mosonmagyaróvár Szent I.u. 25.	Eltűnt Olim 32/01/24 8471. (1) és (8)
9. Breiner László, Löwin Hermina	Moson, 1917. 10. 28.	Mosonmagyaróvár Szent I. u. 25.	Eltűnt Alekszejovszkoje 43/01/00 8477. (1) (8)
10. Breuer Jenő, Szarvas Janka	Mosonszentpéter 1926.09.08.	Mosonszentjános	
11. Breuer Rezső, Stern Rozália	Boldogasszony, 1891. 10. 15.	Mosonszentjános.	Meghalt:1945.05.08. (3) Gunskirh/Hörschling

12. Berkovics Imre Grünfeld Róza	Dévaványa, 1908.03.05.	Mosonmagyaróvár Szent I.u. 5.	
13. Braun Mór Dávid, Gveitter Anna	Moson, 1900. 01. 01.	Mosonmagyaróvár Szent I. u. 87.	Meghalt. Mauthausen 44/00/03. (2)
14. Czinczheim Adolf, Ungár Gizella	Csót, 1902.04.02.	Mosonmagyaróvár Vár u. 4.	
15. Dániel Béla, Breuer Róza	Tolna, 1911. 11. 24.	Mosonmagyaróvár Ostermayer u. 22.	Meghalt (8) Mühlldorf 1944. 10. 25.
16. Deutsch Ferenc, Bárány Edit	Lébény, 1922.	Lébény.	
17. Deutsch György, Bárány Edit	Lébény, 1923.	Lébény,	
18. Deutsch Ignác Imre	Wien, 1903.04.24.	Mosonmagyaróvár Tölténygyár u.8.	Meghalt (6)
19. Deutsch Imre Fleischmann Mária	Bakonynána 1913. 04. 24.	Mosonmagyaróvár Osztermayer u. 42.	
20. Deutsch László, Spitzer Regina	Rajka, 1908.03.18.	Rajka	Eltűnt: Orosz hadm. területen (összeírás szerint) Sztárij Oszkol (8)
21. Deutsch Alfréd	Lébény, 1888.	Lébény.	Meghalt (6)
22. Deutsch Lipót	Mosonszentmik- lós 1890.02.05.	Lébény	
23. Epstein György	Ásvány, 1928.01.20.	-	Meghalt Mauthausen 44/11/04. (2)
24. Farkas László, Spielmann Cecília	Dunaszeg, 1903.	Darnózseli	Meghalt (6)
25. Fenákel Zoltán Glancz Eszter	Moson, 1916/00/00	-	Eltűnt.44/08/01 (1) 11887 Jamna Gorna (8)
26. Dr Farkas Ernő Wellfish Etel	Endrőd, 1903.05.19.	Oroszvár.	
27. Feigelstock Ernő, Weisz Zseni	Moson, 1896.10.06.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 2.	

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLTATOSOKRÓL.

28. Feigelstock Róbert, Kohn Júlia	Budapest, 1928.04.14.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 2.	
29. Feigelstock Jenő, Weisz Zseni	Moson, 1909.06.21.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 31.	
30. Feigelstock József, Weisz Zseni	Moson, 1894. 01. 30.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 31.	Meghalt: 45.04.24. Mauthausen (3)
31. Feigelstock Zsigmond, Weisz Zseni	Moson, 1905.04.07.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 5.	
32. Fischer Ármin	Moson, 1890.07.13.	Győr Híd u. 2.	Megh. 44.12.01. (2) Mauthausen. (8)
33. Fischer Béla, Fleischner Janka	Komárom, 1910. 01. 13.	Mosonmagyaróvár, Duna u. 6.	Meghalt. Donnál. (3)
34. Fischer Lajos, Fleischner Janka	Magyaróvár, 1917.06.25.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep 47.	Eltűnt: Borsevo (1) 43/01/15, 12311. (8)
35. Fischer Imre Fleischner Janka	Komárom, 1906.02.16.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep 47.	Meghalt. 45. ápr. (3) Mauthausen.
36. Fischer Béla Schwarcz Matild	-	Mosonmagyaróvár, Vár u. 2.	Meghalt (6)
37. Frank Lajos, Schwarcz Cecília	Szamoskér, 1901. 07. 12.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep 36.	Megh.Mauthausen (2) 45. 02. 09.
38. Friedmann Pál, Friedmann Gizella	Nyíregyháza,1910 .02.11.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep.	Megh.Mauthausen (2) 44.07.08.
39. Friedmann Sándor, Rosenberg Róza	Moson, 1892. 09.03.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep 25.	Megh.Mauthausen (2) 44.07.08.
40. Frischmann Oszkár, Frischmann Róza	Sopron, 1898. 12. 28.	Mosonmagyaróvár Szent I. u. 18.	Meghalt (6)
41. Freund Ottó, Neumann Margit	Klosterneburg, 1909.08.20.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 11.	Meghalt (6)
42. Fleischmann Adolf, Eugch Netti	Nemesabony, 1910.03.21.	Mosonmagyaróvár, Vitéz u. 10.	Meghalt (6)
43. Feldmár László, Steiner Róza	Bácsa, 1915. 01. 22.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 12.	Eltűnt: Alekszejovka (8)

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLATOSOKRÓL.

44. Feldmár Rezső, Steiner Róza	Bácsa, 1921. 06. 03.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 12.	Kisszojva (8)
45. Feldmann Gyula, Hercz Lea	Gidrafa, 1900.09.26.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 26.	Meghl. (6)
46. Faragó Endre, Schneider Margit	Győr, 1913. 03. 06.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 41.	
47. Gelley Ernő, König Janka	Halászi, 1901. 05. 28.	Halászi.	Meghalt. (6) Mühlldorf 1945. 03. 02. (8)
48. Gróf Árpád, Berger Irma	Kisbodak, 1900. 04. 15.	Kisbodak	Meghalt. 1945.04.05. Mauthausen. (2)
49. Gróf Gáspár, Frankl Berta	Kisbodak, 1915.	Magyarkimle.	
50. Gróf Gyula, Frankl Berta	Magyarkimle, 1924.	Magyarkimle.	
51. Gróf József, Frankl Berta	Magyarkimle, 1926.	Magyarkimle.	
52. Gróf József, Weiner Katalin	Horvátkimle, 1926.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 26.	
53. Gróf Dezső	-	Mosonmagyaróvár, Vár u. 4.	
54. Gróf István, Steiner Jolán	Kisbodak, 1924. 02. 13.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 4.	
55. Gróf Izidor, Schlésinger Fáni	Darnózseli, 1896. 05. 19.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 26.	Meghalt (6)
56. Gróf Miksa, Schlésinger Fáni	Darnózseli, 1900. 09. 05.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 14.	
57. Grotta Andor, Viener Gizella	Mecsér, 1913. 09. 04.	Mecsér.	Meghalt (3) 1945.01. 09. Donnenkirchen. Eltűnt Keleti M. Hadm. ter. (8)
58. Grotta Béla, Viener Gizella	Mecsér, 1915. 06. 23.	Mecsér.	Meghalt (3) 1945.01. 09. Donnenkirchen (8)
59. Goldstein Jakab, Weisz Josefin	Lébény, 1894. 05. 02.	Lébény,	Meghalt 1944. 11. 28. Mauthausen (2)
60. Geiger Lipót, Gróf Paula	Moson, 1922. 04. 08.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 4.	

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLATOSOKRÓL.

61. Geiger Pál,	-	-	
62. Geiger Richárd, Gróf Paula	Moson, 1915. 12. 31.	-	Meghalt (6)
63. Geiger Zsigmond, Gróf Paula	Moson, 1917. 07. 29.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 4.	Meghalt (6)
64. Galambos Elek, Steiner Rozália	Győr, 1905. 07. 13.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 78.	
65. Gelerter Aladár Osztreicher Julianna	Rajka, 1920. 05. 30.	Rajka.	Eltűnt 43/01/00 (1) Alekszejovka, 14856
66. Gerstmann Károly, Deuts Laura	Moson, 1897. 01. 10.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 37.	Meghalt (6)
67. Gerstmann Péter, Sági Lili	Moson, 1925. 09. 25.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 37.	
68. Gerstl Gyula, Schmiedl Teréz	Nagyecenk, 1897. 08. 12.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 55.	Meghalt (6)
69. Gerstl Tibor Fischer Gizella	Moson, 1928. 01. 15.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 55.	Meghalt. 1944.09.20. Mauthausen. (2)
70. Glatter Miksa	Ásvány, 1926. 05. 01.	-	Meghalt 1944.09.05. Mauthausen (2)
71. Grüber Antal,	Mosonszentmik- lós 1928. 12. 27.	Mosonszentmiklós	Meghalt 1945.04.24. Mauthausen (2)
72. Dr Hajnal István, Mandel Malvin	Budapest 1895. 05. 11.	Mosonmagyaróvár Levente u.	Meghalt: Mühlldorf 1944. 12. 10. (8)
73. Hajnal Sándor,	Pusztaszentlászló, 1904. 05. 05.	Mosonmagyaróvár	Megh.45.03.20. (4) Siegendorf/Cinfalva
74. Hild Salamon, Löbl Debóra	Lugos, 1891. 08. 01.	Mosonmagyaróvár, Gróf Széch. U.	Meghalt (2) Mauthausen 1944. 07. 28.
75. Dr.Hack József,	Elek, 1906. 02.15.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 16.	
76. Hirschler Béla, Berger Matild	Szentgotthárd, 1912. 10. 10.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 53.	Meghalt (8)

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLATOSOKRÓL.

77. Hirschler Géza, Berger Matild	Darnózseli, 1916.	Darnózseli,	Megh.45.02.15.Ágfalva,közmus z. (7) 1945. 02. 20. (8)
78. Hirschler László, Berger Matild	Darnózseli, 1921.	Darnózseli	
79. Dr. Hiller József	Lucsky, 1885. 03. 13.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep.	Megh. 1944.06.04. Mauthausen. (2) (8)
80. Dr. Havas Béla (Hercz)	Losonc, 1887. 09. 09.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep.	
81. Dr. Halász György, Schweifer Irma	Marosvásárhely, 1896. 09. 08.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 16.	Meghalt (6)
82. Hofstadter Ármin, Rizon Livia	Mezőkövesd, 1898. 12. 28.	Mosonmagyaróvár, Fürdő u. 2.	Meghalt. Mauthausen KZ. (8)
83. Hofstadter Sándor, Alhmann Szerén	Dombóvár, 1927. 10. 30.	Mosonmagyaróvár, Fürdő u. 2.	Meghalt. (2) Mauthausen 1944. 09. 28.
84. Juszt Ernő, Schwarcz Hermina	Moson, 1911. 01. 16.	Mosonmagyaróvár, Vár u.	
85. Juszt Gyula, Schwarcz Hermina	Moson, 1923. 01. 22.	Mosonmagyaróvár, Fürdő u. 1.	
86. Kiss Imre, Fleischmann Róza	Kápolnásnyék, 1895. 06. 06.	Mosonmagyaróvár, Soproni u.	Meghalt 1944. 10. 11. Mauthausen (2)
87. Kiss József	Nyitra, 1909. 11. 21.	-	
88. Kelemen Benő, Singer Janka	Győr, 1903. 01. 19.	Mosonszentjános	
89. Dr. Klein Béla, Friedmann Regina	Miskolc, 1890. 06. 25.	Mosonmagyaróvár, Rózsa köz 4.	Meghalt. (6)
90. Klein Sándor, Klein Szerén	Rajka, 1909. 07. 05.	Rajka.	
91. Kurcz Ernő, Epstein Sarolta	Moson, 1899. 08. 02.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 34.	Meghalt. 1944. 12. 06. Mauthausen (2)
92. Kurcz Ferenc, Engel Regina	Moson, 1883. 03. 22.	Rajka.	

93. Kurcz Lajos, Epstein Sarolta	Moson, 1896. 12. 18.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	Meghalt (6)
94. Kurcz Miklós, Epstein Sarolta	Moson, 1924. 08. 20.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 34.	
95. Kurcz László, Kohn Blanka	Moson, 1926. 12. 02.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 26/a	
96. Kurcz Ottó, Steiner Etelka	Bécs, 1926. 02. 21.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 34.	Meghalt (3) Hegyeshalom, 1945. 03. 09
97. Kohn Fülöp,	Bécs, 1898. 06. 14.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 12.	
98. Kohn Károly, Bauer Anna	Altenburg, 1917. 11. 03.	Mosonmagyaróvár, Templom u. 14.	
99. Kohn Werner, Bauer Anna	Hanóver, 1910. 09. 28.	Mosonmagyaróvár, Aranyosziget u. 33.	
100. Kohn Miklós,	Kapuvár, 1904. 06. 10.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 16.	
101. Krausz Jenő,	Homokbödöge, 1902. 09. 02.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 38.	
102. Krausz Dezső, Koralek Katalin	Mosonszmtiklós, 1912.	Mosonszentmiklós	Meghalt (8)
103. Krausz Mózes Neugröschl Záli	Kovácsvágás 1908. 02. 24.	Rajka	Meghalt. Mathausen KZ. 1944. 12. 05. (2)
104. Klinger Alfréd, Spuller Johanna	Rajka, 1903. 01. 02.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 8.	Meghalt (6)
105. Klinger Ignác, Spuller Johanna	Rajka, 1905. 09. 08.	Rajka.	
106. Klinger Gyula, Spuller Johanna	Rajka, 1896. 04. 08.	Rajka,	Meghalt 1944. 07. 03. Mauthausen (2)
107. Klinger Miksa, Spuller Johanna	Rajka, 1899. 01. 12.	Rajka	
108. Knapp Albert, Löwin Sára	Wien, 1905. 10. 18.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 4.	Meghalt (8)

109. Knapp Sándor, Kohn Johanna	Magyarkimle, 1893. 06. 10.	Magyarkimle, 82. sz.	
110. Krausz István,	Horvátkimle, 1904. 03. 03.	-	Meghalt 1944. 11. 28. Mauthausen (2)
111. Dr. Kelen András (Endre) Löwin Rozália	Magyaróvár, 1916. 09. 15	Mosonmagyaróvár, Magyar u. 109.	
112. Kelen (Kohn) László, Löwin Riza	Magyaróvár, 1908. 03. 16.	Mosonmagyaróvár, Horthy Miklós u. 20..	Meghalt (8) Szkupoli 1942. 06. 15.
113. Kelen Jenő, Löwin Rozália	Moson, 1910. 08. 16.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 20.	
114. Kovács György, Grósz Erzsébet	Magyaróvár, 1920. 01. 21.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 7.	
115. Kovács János, Grósz Erzsébet	Magyaróvár, 1922. 04. 07.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 7.	
116. Kovács Ignác András, Grosz Erzsébet	Magyaróvár, 1924. 12. 27.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 7.	
117. Kornfeld János	Moson, 1923.	Mosonmagyaróvár	
118. Kornfeld Ferenc, Unger Amália	Pozsony, 1882. 06. 17.	Mosonmagyaróvár, Fő u. 62.	Meghalt (6)
119. Kornfeld Pál, Unger Amália	Moson, 1888. 09. 23.	Mosonmagyaróvár, Fő u. 62.	
120. Kurlander Bernát,	Rajka, 1904. 11. 02.	Rajka	Beteg. 43/01/14 (1) Arhangelskoje 24166 (8)
121. Lang Margit, Silberberg Hermina	Rajka, 1925. 01. 16.	Rajka.	
122. Lang Jenő, Krausz Mária	Nagydem, 1890. 03. 07.	Rajka	Meghalt: Mauthausen KZ. 1945. 01. 10. (2)
123. Lukács (Löwin) Béla, Schneider Regina	Moson, 1902. 09. 19.	Mosonmagyaróvár	

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLATOSOKRÓL.

124. Löwin János, Deutsch Olga	Moson, 1925. 03. 30.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 43.	
125. Löwin Miklós, Deutsch Olga	Moson, 1926. 04. 23.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 43.	
126. Löwin Mór,	Rajka, 1899. 03. 12.	Rajka	Meghalt 1944.07.26. Mauthausen (2)
127. Löwin Márton, Márkus Róza	Orosháza, 1907. 06. 02.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 83.	
128. Löwin Pál, Schwarcz Irén	Rajka, 1904. 11. 06.	Rajka	
129. Löwin Bernát, Schwarcz Irén	Rajka, 1902. 03. 15.	Rajka	Meghalt 1944.07.24. Mauthausen (2)
130. Löwin Tibor, Kucsera Irén	Moson, 1926. 10. 24.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 28.	
131. László György, Fodor Eta	Rózsahegy, 1914. 07. 17.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep.	
132. Lunczer Ferdinánd, Feldscherek Antónia	Magyarkimle, 1892.	Magyarkimle.	Meghalt (6)
133. Menczer Jenő, Stern Magda	Moson, 1915. 07. 15.	Mosonmagyaróvár, Aranyosziget u.9.	Meghalt (8) Skupoli
134. Menczer József, Stern Magda	Moson, 1905. 03. 08.	Mosonmagyaróvár, Gárdonyi u. 5.	
135. Miklós Ede, Rozenfeld Lujza	Budapest, 1900. 03. 19.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep 36.	Meghalt 1944.07.26. Mauthausen (2)
136. Dr.Malcz Ármin, Neumann Amália	Budapest, 1891. 01. 17.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 4.	Meghalt 1944.09.09. Mauthausen (2)
137. Masesz Sándor, Weisz Berta	Moson, 1907. 08. 17.	Mosonmagyaróvár, Soproni u. 24.	Meghalt 1944. 12. 28. Mauthausen (2)
138. Mautner Pál, Rubinstein Janka	Rajka, 1901. 09. 02.	Rajka	

139. Nádas Jenő, Rozenfeld Eleonóra	Rajka, 1896. 09. 29.	Rajka	
140. Neumann Miklós, Leitner Terézia	Budapest, 1910.	Hegyeshalom	
141. Nemes István, Fuchs Sarolta	Bécs, 1920. 11. 03.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 17.	
142. Dr. Orbán (Öszterreicher) József, Knapp Olga	Moson 1916. 05. 01.	Mosonmagyaróvár Frigyes kir. U. 85.	
143. Pollák Mór, Schwarz Henrietta	Moson, 1908. 06. 26.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 4.	Meghalt (6)
144. Pollák Sándor, Neumann Betty	Pozsony, 1892. 10. 18.	Mosonmagyaróvár, Boldogasszony u. 3.	Meghalt (6)
145. Pető István,	-	-	
146. Reisner Béla, Fleischmann Johanna	Rajka, 1906. 07. 20.	Rajka,	Eltemetve 43/01/07 Borcsevo, 29656 (1) (8)
147. Reizner Ferenc, Fleischmann Johanna	Rajka, 1905. 05. 06.	Rajka	Meghalt: Mauthausen KZ. (8)
148. Reizner Aladár, Fleischmann Johanna	Rajka, 1909. 04. 09.	Rajka	
149. Rigler Jenő, Zsargó J.	Szászrégen, 1910. 02. 21.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep 51.	
150. Rozenberg József, Ungár Róza	Moson, 1892. 03. 12.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	Meghalt (6)
151. Rozenberg Gyula, Spirer Berta	Győr, 1924. 09. 07.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	
152. Rozenberg Miklós, Spirer Berta	Moson, 1926. 06. 29.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLTATOSOKRÓL.

153. Rozenberg Lajos Weisz Róza	Érmihályfalva, 1905. 02. 13.	Rajka	
154. Rozenbaum Samu, Lustig Johanna	Dunaszerdahely, 1898. 12. 15.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 9.	Meghalt (6)
155. Rozenbaum Jenő, Lustig Johanna	Dunaszerdahely, 1906. 11. 30.	Mosonmagyaróvár, Aranyosziget u. 9.	Meghalt (6)
156. Rozenbaum Márton, Lustig Johanna	Moson, 1914. 12. 05.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 4.	
157. Rákos (Rosenberg) Béla, Ungár Róza	Moson 1980.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	Meghalt (6)
158. Reichenberg Adolf, Fuchs Antónia	Nagyfödemes, 1890.08.28.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	Meghalt (8) Mühlldorf KZ. 1944. 12. 26.
159. Reichenberg György, Kohn Margit	Moson, 1923. 03. 18.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	
160. Rab György,	1910. 03. 04.	Mosonmagyaróvár.	
161. Rehberger Ferenc, Weiner Laura	Moson, 1905.	Mosonmagyaróvár, Linhardt u. 11.	Eltűnt 43/01/16 (1) 29312. (8)
162. Rehberger Pál, Weiner Laura	Moson , 1903. 12. 01.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 10.	
163. Scheiber Pál, Krausz Fáni	Káld, 1899. 12. 12.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 16.	Meghalt 1945.04.21. Mauthausen (2)
164. Scheiber Lipót, Scheiber Rozália	Kisbodak, 1881. 01. 09.	Kisbodak	Meghalt 1944. 07. 08. Mauthausen (2)
165. Schneider Ernö, Fischer Fáni	Moson, 1900. 11. 04.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 41.	
166. Schneider Károly, Fischer Fáni	Moson, 1890. 04. 03.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 51.	Meghalt (8) Mühlldorf KZ. 1945. 03. 01.

167. Schuschnitzky György, Knapp Malvin	Moson, 1925. 04. 02.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 3.	Meghalt 1944 08 27 Mauthausen (2)
168. Steiner Béla, Frankl Berta	Darnózseli, 1902.	Cikolasziget	
169. Steiner Ferenc, Klein Karolin	Farád, 1917. 03. 12.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 6.	
170. Steiner Dezső, Klein Karolin	Moson, 1921. 08. 03.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 6.	
171. Steiner Gusztáv, Klein Karolin	Moson, 1916. 06. 24.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 41.	
172. Steiner József, Klein Karolin	Moson, 1920. 05. 03.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 6.	
173. Steiner László, Farkas Berta	Zseli, 1901. 02. 06.	Mosonmagyaróvár, Soproni u. 6.	Meghalt 1944.08.11. Mauthausen (2)
174. Steiner László, Koh M.	Szombathely, 1906. 04. 12.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 28.	Meghalt (6)
175. Steiner Oszkár,	Szombathely, 1902. 05. 30.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 59.	Meghalt (6)
176. Steiner Sándor, Farkas Berta	Zseli, 1906. 09. 04.	Hegyeshalom	
177. Steiner Pál, Bernfeld Berta	1928. 10. 09.	-	Meghalt 1944. 07. (8)
178. Singer Adolf, Pollák Netti	Díszel, 1805. 09. 09.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 3.	Eltűnt 43/01/30 Olim 32106 (1) (8)
179. Singer Béla, Pollák Netti	Díszel, 1909. 01. 15.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 3.	Eltűnt 43/01/30 Olim 32116 (1) (8)
180. Singer Dávid, Pollák Netti	Díszel, 1911. 12. 10.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	Meghalt (6)
181. Singer Géza, Hübs Karola	Vértesszőlős, 1893. 08. 17.	Máriakálnok	Meghalt (8) Mauthausen KZ. No 75273.
182. Singer Izidor, Pollák Netti	Díszel, 1906. 12. 20.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	Meghalt (6)

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLATOSOKRÓL.

183. Singer Jenő, Beldegrún Róza	Győr, 1920. 05. 23.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 21.	
184. Singer József, Steiner Gizella	Felsőmesteri, 1903. 04. 07.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 16.	Meghalt (6)
185. Singer László, Widder Amália	Moson, 1907. 01 13..	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 11.	Meghalt (8) Jalocsnoje
186. Dr.Sommer Adolf	-	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 55.	
187. Sommer Dénes, Beke Paula	Magyaróvár, 1917. 01. 27.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 55.	Sértült 1942/10/15 (1) Gremjatcse, 32350. (89)
188. Dr. Stadler Károly, Langheim Laura	Moson, 1893. 09. 12.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 30.	Meghalt 1945. 03. 19. Mauthausen (2)
189. Stadler Richárd, Flesch Riza	Moson, 1893. 01. 23.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 30.	Meghalt 1944. 07. 11. Mauthausen (2)
190. Dr. Stadler Ignác Miklós, Schlésinger Riza	Halászi, 1882. 03. 23.	Mosonmagyaróvár, Széchenyi u. 16.	Meghalt (6)
191. Stadler Ottó, Flesch Riza	Moson, 1895. 09. 05.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 16.	
192. Strasser Emil, Steiner Ilona	Mándok, 1892. 11. 09.	Mosonmagyaróvár, Ipartelep 64.	
193. Sussmann Ferenc, Dukesz Júlia	Magyaróvár, 1893. 05. 10.	Mosonmagyaróvár, Lúcsony u. 6.	Meghalt 1944.08.10. Mauthausen (2)
194. Sussmann Kornél, Weisz Irma	Moson, 1921. 05. 29.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 16.	Meghalt 1944. 12. 12. Mauthausen (2)
195. Sussmann Oszkár, Joachim Franciska	Moson, 1889. 01. 17.	Mosonmagyaróvár, Kereszt u. 13.	Meghalt 1944.08.05. Mauthausen (2)
196. Dr. Springer Hugó, Schmerlik Zsófia	Moson, 1912. 04. 28.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 16.	Eltűnt 32/01/28 (1) (8) Novij Oszkol, 33416.
197. Schwartz Adolf,	Mosonszentmik- lós, 1908.	Mosonszentmiklós	

198. Schwartz Izidor	Rajka, 1897. 02. 07.	Rajka	
199. Schwartz Salamon, Sekler Júlia	Mosonszentpéter, 1901. 09. 03.	Mosonszentpéter	Meghalt (8) Bergrn-Belsen KZ. 1945. 05. 09.
200. Schwartz Lajos, Spiegel Johanna	Ugod, 1902. 10. 02.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 53.	Meghalt (6)
201. Dr.Sugár László, Gyulafalvai Anna	Miskolc, 1896. 06. 16.	Halászi, 176.	Sopronban eltemetve (7) (8)
202. Silberberg Herman, Kurz Johanna	Rajka, 1897. 08. 22.	Rajka,	
203. Silberberg Jenő, Keszler Irma	Moson, 1904. 04. 28.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 8.	
204. Silberberg Nándor, Kurz Johanna	Rajka, 1903. 03. 26.	Rajka,	
205. Silberberg Zsigmond, Kurz Johanna	Rajka, 1905. 12. 01.	Rajka,	
206. Spuller Jenő, Weisz Regina	Rajka, 1903. 05. 10.	Rajka,	
207. Spuller József, Rezső, Zopf Sarolta	Rajka, 1890. 02. 01.	Rajka,	(8) Wien 2 Wohlmuth str. 17/8 transport
208. Spuller Zsigmond, Zopf Sarolta	Rajka, 1901. 08. 10.	Rajka,	Meghalt 1944. 08. 01. Mauthausen (2)
209. Spitzer Jenő, Neubauer Janka	Bácsa, 1901. 08. 10.	Levél,	
210. Spiegl Ernő, Rozencweig Róza	Bécs, 1906. 09. 08.	Mosonmagyaróvár, Kápolna tér 16.	
211. Schlesinger Manó, Lichenstein Fáni	Moson, 1896. 04. 16.	Mosonmagyaróvár, Duna u. 8.	Meghalt 1944. 12. 29. Mauthausen (2)

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLATOSOKRÓL.

212. Schlesinger Sándor, Krausz Júlia	Lébény, 18/00/00 1918.	Lébény,	Eltűnt 43/01/20 (1) Poltava, 33480. (8)
213. Szauer Emil, Hahn Emma	Moson, 1889. 02. 20.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 24.	Meghalt 1944.12.29. Mauthausen (2)
214. Dr.Szász Pál, Hoffmann Emma	Magyaróvár, 1916. 03. 25.	Mosonmagyaróvár, Széchenyi u. 18.	
215. Szigeti Béla, Steiner Berta	Pusztasomorja, 1902. 03. 09.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 63.	Meghalt 44/05/15 (1) 35458.
216. Szigeti Emil, Kuszti Berta	Moson, 1914. 02. 11.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 8.	Meghalt (8) Mühlldorf KZ. 1945. 01. 01.
217. Szende László, Lusztig Eszter	Mosonszentmiklós, 1922. 01. 01.	Mosonszentmiklós	
218. Topf Ottó, Hirschler Fáni	Mosonszolnok, 1913. 03. 04.	Mosonmagyaróvár, Soproni u.	
219. Tródl Gábor, Kurz Magdolna	Rajka, 1895. 07. 16.	Rajka.	
220. Tródl Imre, Wilhelm Sarolta	Rajka, 1922. 03. 27.	Rajka.	
221. Tródl Andor, Wilhelm Sarolta	Rajka, 1926. 01. 16.	Rajka.	
222. Toldi Ödön,	G. Dimajec, 1893. 06. 23.	Mosonmagyaróvár, Ipartelepek.	
223. Ungár Dávid, Liébenru Teréz	Nagysimony, 1899.	Kisbodak.	
224. Ungár Frigyes, Zollner Paula	Moson, 1914. 01. 18.	Mosonmagyaróvár, Duna u. 25.	
225. Ungár Oszkár, Zollner Paula	Moson, 1919. 05. 07.	Mosonmagyaróvár, Duna u. 29.	
226. Ungár Ottó, Zollner Paula	Moson, 1923. 03. 10.	Mosonmagyaróvár, Duna u. 29.	Meghalt (6)
227. Ungár Walter, Zollner Paula	Moson, 1921. 02. 24.	Mosonmagyaróvár, Duna u. 29.	

228. Vermes Zoltán,	Püski, 1906. 05. 30.	-	Meghalt 1944. 07. 09. Mauthausen (2)
229. Weltner Jakab, Epstein Júlia	Lipót, 1895. 01. 11.	Mosonmagyaróvár, Soproni u. 44.	Meghalt (6)
230. Weiner Miksa, Berger Etelka	Rajka, 1891. 09. 18.	Mosonmagyaróvár, Vásár tér 7.	Meghalt (8) Mauthausen KZ. No 75389.
231. Weiner Andor, Kurz Róza	Moson, 1925. 07. 01.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	
232. Weiner Henrik, Bee Teréz	Rajka, 1880. 09. 22.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	Meghalt (6)
233 Weiner Rezső, Kurz Róza	Moson, 1926. 02. 08.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	Meghalt(3)45/04.Eisennerzi tömegsír!
234. Weiner Sándor, Kurz Róza	Moson, 1924. 05. 26.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	
235. Wittmann Ottó, Braun Karolin	Bécs, 1915. 10. 24.	Mosonmagyaróvár, Mosonvár u. 14.	Meghalt (8) Mühlldorf KZ. 1945. 01. 31.
236. Wiltsek Ernő, Pollák Aranka	Budapest, 1926. 02. 26.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 9.	
237. Weisz Andor, Singer Anna	Moson, 1924. 08. 28.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 37.	
238. Weisz Arthur, Fischer Irma	Moson, 1918. 10. 06.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	
239. Weisz Dezső, Weisz Mária	Rajka, 1906. 02. 23.	Rajka,	
240. Weisz Dezső Dávid, Weisz Mária	Moson, 1908. 03. 31.	Mosonmagyaróvár, Soproni u. 40.	Meghalt 1945. 05. 09. Mauthausen (2)
241. Weisz Dezső, Sussmann Etel	Mosonszentpéter, 1923. 12. 09.	Mosonszentpéter	
242. Weisz Egon, Aurél, Wachsler Felice	Moson, 1918. 10. 23.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	Eltűnt 43/01/15 (1) (8) Borcsevo, 42826.
243. Weisz Imre, Fischer Irma	Moson, 1920. 03. 08.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	Meghalt (6)

VÉSZKORSZAK A MUNKASZOLGÁLATOSOKRÓL.

244. Weisz Jakab, Kaffka Jozefa	Rajka, 1900. 12. 08.	Rajka,	Eltűnt 43/01/15 (1) (8) Borcsevo, 41488.
245. Weisz János, Klein Jolán	Magyaróvár, 1923. 05. 05.	Mosonmagyaróvár, Horthy M. u. 28.	
246. Weisz József, Weiszfeiler Johanna	Rajka, 1911. 09. 23.	Rajka.	
247. Weisz Lajos, Weisz Minka	Szarvas, 1897. 10. 15.	Mosonmagyaróvár, Vasúti házak	Meghalt (6)
248. Weisz László, Singer Anna	Moson, 1922. 09. 24.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 37.	
249. Weisz Miklós, Borok Mária	Budapest, 1903. 01. 15.	Mosonmagyaróvár, Ostermayer u. 30.	
250. Weisz Miklós, Sussmann Etel	Moson, 1922. 05. 28.	Mosonmagyaróvár, Duna u. 8.	
251. Weisz Miklós, Klein Kornélia	Rajka, 1924. 09. 20.	Rajka,	
252. Weisz Miksa,	Rajka, 1919. 09. 23.	Rajka,	Eltűnt 43/01/00 (1) (8) K.Hadm. 45187.
253. Weisz Ottó, Wachsler Felice	Moson, 1927. 04. 16.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 33.	Meghalt (6)
254. Weisz Pál, Kohn Gizella	Magyaróvár, 1926. 01. 29.	Mosonmagyaróvár, Tímár u. 4.	
255. Weisz Rudolf, Bruder Éva	Dunakiliti, 1900. 06. 27.	Dunakiliti.	Meghalt 1944. 12. 23. Mauthausen (2)
256. Weisz Salamon, Schlésinger Eszter	Moson, 1911. 03. 08.	Mosonmagyaróvár, Soproni u. 40.	
257. Weisz Tibor, Nerson Ilona	Moson, 1925. 05. 21.	Mosonmagyaróvár, Duna u. 8.	Meghalt(3) 45.május Gunskirch.tömegsír
258. Wittmann Ottó Braun Karolin	Bécs, 1915. 10. 24.	Mosonvár u. 24.	
259. Wollák Béla,	Budapest, 1900. 04. 07.	Mosonmagyaróvár, Szent I. u. 44.	
260. Seiden Lipót, Bass Sári	Pozsony, 1898. 03. 04.	Mosonmagyaróvár, Vár u. 6.	Meghalt (6).

(sz. m. Ahol az utolsó rovatban nincs beírás, azok életben maradtak, vagy nem rendelkezünk róluk információval.)

Mosonmagyaróváron és környékén több gyárban, üzemben és mezőgazdaságban foglalkoztattak szervezeten munkaszolgálatosokat. Foglalkoztatásukról pontos adatokat, - mint létszám, személyi adatok, összetétel, munkájuk minősége, időtartama,- nem kaptunk. Annak ellenére sem, hogy a munkaadóknak pontos időjegyzéket, elszámolást kellett készíteni és a HM. felé bizonyos összegeket rendszeresen át kellett utalni.

A Lengyárban, a Kühne Mezőgazdasági Gépgyárban dolgoztak munkaszolgálatosok, ezt biztosan tudjuk, találtunk írásos anyagot. A Timföldgyár, a Vadásztölténygyár kérte a hatóságoktól munkaszolgálatosok foglalkoztatását. Emlékezők és különböző iratok szövegeiből tudjuk, hogy a Főhercegi Uradalom Császárréten (pl. a 102/211. KMSZ.), Márialigeten mezőgazdasági munkán, a mosonmagyaróvári malomban különböző munkákon foglalkoztatták őket. A katonai helyőrségnek és az utász-alakulatnak takarítási munkákra, katonai földművek készítésénél végeztek munkát. De dolgoztak pékségben, nyomdában, húsüzemben, patikában, a kórházban, parasztnál földmunkán, a hegyeshalmi német katonai parancsnokságnál, a mosonmagyaróvári katonai parancsnokságnál légvédelmi óvóhelyek készítésénél, a városba települt Weisz Mannfréd Harckocsi és Traktorgyár bontási- építési munkáin, és biztosan még más helyeken is.

Legkorábban a Lengyárban dolgoztak és az ott foglalkoztatottak egy könyvben,(mely Budapesten jelent meg 1985-ben) **“Egy Szerencsés Munkásszázad – volt munkaszolgálatosok visszaemlékezései 1942-1945 (Galánta, Kápolnásnyék, Győr, Mosonmagyaróvár)”** mondják el részletesen történetüket. Ebből idézünk néhány részletet.

“Szirtes (Schwifcz) Zoltán: Fegyveres honvédelemre alkalmatlan személyek. Már a felszabadulást követő napokban elkezdtem gyűjteni volt munkaszolgálatos bajtársaim nevét, címét. Ezt a gyűjtögetést több évig folytattuk többedmagammal, míg végül is kialakult az a gyakorlat, hogy minden év decemberének első vasárnapján délelőtt 10 órakor, a MUOSZ-ban találkozunk. Bevonulásunk 40. évfordulóján tettem azt a javaslatot, hogy írjuk meg gyermekeinknek, unokáinknak, és nem utolsó sorban egymásnak emlényeinket, visszaemlékezéseinket munkaszolgálatos éveinkről. Több mint húszan nemcsak helyeseltek, hanem írtak is.

Hát én is megírom! 1942. szeptember 29-én kézbesítette a posta a “katonai” behívót. Miért tettem idézőjelbe a katonait? Hát munkaszolgálatra hívtak be. Az Új Magyar Lexikon 5. kötetében, a munkaszolgálat címszó alatt ez áll: “A II. világháború kitörése után kiterjesztették a megszállt területek lakosságának egyes csoportjaira, s munkaszolgálatra kötelezték deportálásuk előtt a zsidók tömegeit. Magyarországon az 1939. II. tc. (az ún. honvédelmi törvény) nemre való tekintet nélkül munkaszolgálatra kötelezte a fegyveres honvédelemre alkalmasnak nem talált személyeket. Ennek alapján 1940-től rendszeresítették a munkaszolgálatot, és a munkaszolgálatos századokba bevonultatták a baloldali, haladó elemeket, a zsidó vagy zsidónak minősített férfiakat. 1941-től a munkaszolgálatosokkal a fronton életveszélyes feladatokat végeztettek (pl. aknák felszedése). Az embertelen körülmények, a felügyeletükkel megbízott ún. keretlegények kegyetlenkedése miatt a munkaszolgálatosok többsége elpusztult. Különösen nagymértékű volt a munkaszolgálatosok pusztulása 1942-1943 telén a Don-kanyarban...”

A mi századunk hivatalos neve: Magyar Királyi IX. Kisegítő Munkásszázad 2. pótszázad parancsnokság. ... Az én “rangom”: kisegítő munkaszolgálatos, legénységi

állományban. Egyenruha: sárga karszalag. Fehér karszalagot kaptak a félzsidók, háromnegyed zsidók, negyed zsidók, kikeresztelkedettek. ...

Az időpontra már pontosan nem emlékezem, kb. 1943 elején – ismét Galántán – az egyik napon mindannyiunkat bevagoníroztak. Elindultak velünk a marhavagonok, élelem és víz nélkül és senki nem tudta hová. Hosszú utazás után érkeztünk meg a mosoni vasútállomásra.

Rövidesen megtudtuk, hogy a Moson mellett levő lengyárba kerültünk. Itt nagyon kevés civil munkás volt, főleg nők, lányok és asszonyok dolgoztak. Hadiüzem volt. A munka a következő volt: a Csallóközből vagonokban érkező lenkévüket, illetve bálákat rámolttuk ki. Első művelet a gubózás volt. ... Következő művelet a lészárak, a bálákba préselt len törése volt. ... A törőből kikerült lészárak a tilolóba kerültek. ...

Emlékezetem szerint egy műszakban fejenként len-alapanyagból 40 kg-ot kellett termelnünk. Itt sem volt porelszívó berendezés és műszak végén fejünkől, szemünkől, fülünkől fürtökben lógott a lenpor. Műszak végén mindenkinek lemérték a teljesítményét, és ha nem volt elegendő, vagyis nem teljesítették az előírt normát, akkor jött a “csuklózás” a gyár udvarán. Bármilyen időben, esőben, hóban, sárban is pattogtak a vezényszavak, és a “feküdj”, “föl”, “bukfenc”, “előre-hátra”, “ügetés” stb.

A századnak saját konyhája és közülünk való szakácsa volt. A gyárosnak érdekében állt, hogy legyen munkaerő és szerencsénkre türhető volt a koszt. Márkus Lajos gyártulajdonosnak magunk között a “Sötét Lajos” nevet adtuk. Két csinos lánya volt és időnként láttuk, hogy századparancsnokunk igyekezett a Márkus lányoknak tenni a szépet. Ha jóban volt velük – agyondolgoztatott minket, ha összevesztek, akkor pihenhattunk, a szabályzat szerint.

Századunk életében volt olyan időszak – nem független az országos politikától – amikor hét végeken eltávozt, vagy kimenőt kaptunk. A szerencsésebbek ilyenkor hazautazhattak másfél napra családjukhoz. Voltak, akik csak félnapos kimenőt kapva kijártak Mosonba a helybeli családokhoz. Én is összebarátkoztam Mosonban a Seiden családdal. A családfő a mosoni zsidótemplomban samesz volt. Több gyereke közül nekem legjobban tetszett a Seiden Baba. (Azért nevezték Babának, mert a Janka nevet szégyellte). Sajnos, 1944-ben a csendőrök valamennyi zsidó családot összetertették a templom udvarba, és gyalogosan kihajtották őket Németországba. Azóta sem tudok a Seiden családról semmit. Keletkezett olyan kapcsolat is, amely még ma is tart. Egyik munkaszolgálatos bajtársunk a lengyárban dolgozó munkáslányt vett feleségül és tudomásom van róla, hogy ma is boldogan együtt élnek.

Voltak drámai esetek is: pl. egyik mosoni bajtársunk szüleit és családját a csendőrök az ő szeme láttára hurcolták el (Ungár Walter).

1944. október 15-e fordulópontot jelentett századunk életében is. A rádió híreiben hallottuk a Horthy-féle proklamációt. Rögtön letéptük a sárga karszalagot (volt, aki a fehérét) és Bálint Dénes hadnagy századparancsnokunknak szoltunk, hogy nyissa ki a raktárakat, adjon nyílt parancsot, hogy Budapestre menjünk, mert Magyarország kapitulált. ... 1944. november 14-én, hamis papírokkal, egy német Wehrmacht vonattal Budapestre jöttem. Sikerült megszerezni a Svéd Vöröskeresztől egy “Munkaigazolvány”-t. 1945. január 13-án hozták meg a felszabadulást a szovjet katonák. Apámmal és húgommal éhezve, fázva, kimerülten, de szabad emberekké váltunk...”

“Bánó Endre: A századirodából nézve. ... A negyvennégyes nyár szerencsés részéhez tartoztak a vasárnap délutáni strandolások, a vízipólózás Antal Lapajjal, meg a vég nélküli bridge-csaták. Különösen azok, melyek “Kapor” betegsége idején zajlottak. Szegény olyan injekciós kúrát kapott, amitől 40 fokos láza keletkezett. Mikor elkezdték a “licit”-et még beszélt, de néhány másodperc múlva a gyógyszer hatására kiejtette kezéből a kártyát. ...

A frontokról ideérkező kedvező hírek optimizmusa sem tudta feledtetni a vidéki zsidóság deportálásáról szóló híreket. Ahogy lehetett, megkíséreltünk enyhíteni a nehézségeken, de nem sok sikerrel. Mikor ősz felé közeledett a front, merészebbek lettünk és egyszer Hegedűs Gyurival átlógtunk Horvátkimlére csirkét enni a Bogár-nénihez, de – mai szóhasználattal – majdnem “ráfáztunk”. Réz főfelügyelő, a magyaróvári rendőrkapitány “kiszúrt” minket, s csak a csoda mentett meg, hogy nem sikerült elfognia. Napokig nyomozott a “szökevények” után, s ha nem jön október 15, talán szökés büntette miatt nagy bajba kerültünk volna. ... “

“Barnai György: A Horthy-proklamáció után... Az elvetélt októberi Horthy-proklamáció után reményt-vesztetten visszakerültünk a Mosonmagyaróvári Lengyárba. Elkezdődött a nyilas rémuralom.

Helyzetünk, különösen elhelyezési körülményeink tovább romlottak. Körletünk nagy részét át kellett adni az épületben elszállásolt honvéd alakulat legénységi állományának. Új szálláskörletünk az épület alagsorába került, mely a réginél egészségtelenebb és zsúfoltabb volt. Egyidejűleg a hétvégi eltávozások is egyre ritkábbak lettek. A gyár polgári dolgozói – zömükben feltehetően félelmükben – barátságtalanabbakká váltak, visszahúzódtak. Tapintható lett a légkör fokozatos romlása.

A századnál kezdtek elszaporodni a szökések. Azok a bajtársaink, akik hamis papírokhoz tudtak hozzájutni, vagy megfelelő búvóhelyre tudtak szert tenni, eltávozásuk leteltével nem érkeztek vissza. ...

A zászlóalj vezérkara eredeti székhelyéről, Vácról előbb Győrbe, majd Mosonmagyaróvárra települt át. A zászlóalj kötelékébe tartozó munkaszolgálatos létszám csökkenésével a tisztikar és a keret – félvén esetleges frontra küldetésüktől – új funkciót kreált magának. Illetékes helyen elintézték, hogy a jövőben fő feladatuk a Dunántúlon állomásozó munkaszolgálatosok összevonása legyen Mosonmagyaróvár székhellyel. Megvalósulván a terv, a későbbiekben innen indították útra Sopron körzetébe az összeverbuvált alakulatokat, majd átadták azokat a német katonai (Todt) szervezet képviselőinek. ...

Emlékezetem szerint kb. január 6-án indítottak bennünket – a század még ott levő tagjait, kiegészítve más századokból verbuvált munkaszolgálatosokkal – gyalogmenetben Sopron körzetébe. A menetet csendőrök kísérték, akik döntő többségükben az egész úton embertelenül, nagyon brutálisan viselkedtek. ... Elcsigázva érkezünk meg Sopronba, ahol a németeknek történő átadásig, kb. egy hétig a város utcáin hóeltakarítást végeztek velünk. ...”

“Barta György: “Kiköttetem! Lecsukatom!”... Győrből Mosonmagyaróvárra kerülve mindenki óvott valami Márkus nevű igazgatótól, aki a lengyár tulajdonosa volt. Én nem ismertem őt. Alig két napja voltam ott. Volt ott egy ócska cséplőgép, valami stadionnagyságú hodályban. Azt a feladatot kaptam, hogy üzemeltessem, csépeljek rajta lenmagot. ... Egyszer csak megjelent valami sánta, ördöggépű civil. Valami azt súgta, ez a Márkus lehet csak! Ordított már messziről, mint a fábaszorult féreg: “Lóg! Kiköttetem! Lecsukatom!” – Egyre

közelebb ért. Én elkezdtem a lent a gépbe tömni. Lett is olyan por egy pillanat alatt, hogy az öreg Márkus fuldokolva szedte a levegőt és újra ordítani kezdett: “Hagyja abba, maga barom! Ki akar csinálni?” – Miután új ember voltam, nem ismert, eltűntem a szörnyű porban előzőleg azonban még egy jó adagot betömtem a masinába. Szerencsére a munkát is épp be kellett fejezni és később sem találtak meg. Viszont kaptam egy jó ötletet. Helfmann Karcsi – turjaremetei orvosunk – azt mondta, hogy a lenmagliszt a tüdőben tbc-hez hasonló röntgenképet ad. A lisztfolt olyan, mint a kaverna. Így elmentem a győri hadikórház tüdőosztályára megfigyelőbe. Szerencsére az osztály üres volt, csak én voltam beteg egyedül. Három hónapot kihúztam ott – elsősorban dr. Malasits jóvoltából. Ő Győr azonos nevű szociáldemokrata országgyűlési képviselőjének volt az unokaöccse. Hát ez azért kellett hozzá! ... “

“Berényi (Bogler) Henrik: Kóser és tréfli. ... Újrabevonulás és megint csak “szerencse”. Indulás 100 fővel Mosonmagyaróvárra. Úti cél: MÁRKUS Lengyár. Mennyit utazgattunk mi akkor!

No, itt már semmi barakk, semmi istálló! Ez már egy bejáratott hely volt. Előttünk itt már egy másik MUSZ-os alakulat volt. Mosonmagyaróvár. Kemény munka, szép és szomorú emlékek. ... Addig soha nem látott és nem végzett munkák, melyeknek teljesítmény-normáit teljesíthetetlennek láttuk. ...

Itt kell szólnom a keretlegénység egyik tagjáról Viczián László szakaszvezetőről. Azt hiszem, egy jelző illik rá legjobban: ember volt. Ma is tagja baráti körünknek és részese összejöveteleinknek. Örökifjúnak látszik. Azóta sem öregedett. Éljen is az emberi életkor végső határáig. Egy jellemző esetet szeretnék elmondani róla. ... A mi szobánkban gyakran folytak politikai viták, sőt még szemináriumszerű “szeanszok” is. Nos, ezt meg a szomszédos szobában lehetett hallani. Így történt, hogy egyszer az udvaron magához intett Viczián László szakaszvezető és azt mondta: “Idefigyeljen Bogler! Én nem bánom, hogy maguk miről tárgyalnak ott a szomszéd szobában, de én nem mindig vagyok egyedül, hát ehhez tartsák magukat. Nem kell annyira hangoskodni.” Ilyen ember volt Viczián László. ...

Egyénileg egyszerre csak kiváltságos helyzetbe kerültem, mert péket kerestek a honvédség ellátásához és egyedül én voltam pék. Így bekerültem a városba, Mosonba, a Duna utcai Rudolf-féle pékségbe. Civil életbe kerültem. Igen emberséges körülmények közé. Mesterem Rudolf N. – a keresztnévére már nem emlékszem – régi osztrák szociáldemokrata volt. Kitűnő ellátást, jó szállást, fizetést kaptam és esténként együtt hallgattuk az angol rádió adását. Igen nagy szabadságot élveztem ebben az időben és ez 1944 október közepéig tartott.

Én már régóta készültem a szökésre. ... Eredetileg október 16-án akartam szökni, de az elhangzott Horthy-proklamáció elgondolkoztatott és elhalasztottam szökésemet. ... Délután azonban bementem a századhoz, ahol a fiúkat nagy eufóriában találtam. “Vége a háborúnak, bevonulunk Vácra és leszerelünk!” Én nem láttam ilyen derűsnek a helyzetet, és nem maradtam a századnál, hanem visszamentem a pékségbe. Sajnos, nekem volt igazam. ...

Ekkor határoztam: nem halasztom tovább a szökést. Ismét “szerencsém” volt. A pékségben elszakadt a dagasztógép speciális láncja, amelyet helyben nem lehetett pótolni. Én rögvést a különleges gépláncok kereskedelmi specialistájává léptem elő. Persze a jó öreg Rudolf bácsi nem vállalta abban az időben, hogy a saját szakállára engem Budapestre menessen. Ezért ennek is “szabályos” formát adtunk. Dolgozott a pékségben egy honvéd szakaszvezető is, aki vállalkozott, hogy velem, mint kísérő jön Budapestre. Tudni kell ehhez, hogy akkor muszos már csak fegyveres kísérettel vehetett részt a forgalomban.

Nos, ez a honvéd szakaszvezető szabályszerű – vagy talán hamis? – menetlevelet szerzett alakulatától, az én zsebemben pedig már régóta lapult egy “valódi” menetlevél, amely 10 pengőmbe került. Így október 24-én bementem a “századomhoz”, elbúcsúztam a fiúktól. Visszatérve pedig bemutattam Rudolf bácsinak a “szabályszerűen” kiállított menetlevelet és így nem volt akadálya annak, hogy honvédségi fegyveres segédlettel szakítsam félbe háborús erőfeszítéseimet. Különben is az én behívóm 1942-ben 2 évi szolgálatra szólt és az október 12-én letelt, úgy hogy én 12 napot túl is teljesítettem.

A szakaszvezető Pestre érve haza ment családjához, és nem tudom, hogy a megbeszélte randevúra (visszatérés céljából) elment-e? Mert én hamar elfeledkeztem róla. Közel 3 hónapig tartott pesti bujkálásom. Ennek története egy külön fejezet, amely szintén megörökítésre méltó. ... “

“Gonda György: Mérsékelt antiszemiták és maximálisan fasiszták között. ... Mosonmagyaróváron a zárt élet volt a jellemző. Itt – ha mód kínálkozott is ritkán – értelmetlen volt számomra a városba való kijárás. ...

Munkám is távol esett szakmámtól. A tilolóban dolgoztam, ami az eddigiekhez képest sokkal rosszabb volt. ... Elérkezett közben 1944. október 15-e. A Horthy-proklamáció elhangzása után Bálint hadnagy összehívta a századot, sőt az időközben ott elszállásolt – általunk öreg századnak nevezett – másik századot is. Ünnepelesen közölte a rádióban elhangzottakat és átadta a parancsnokságot az “öregek” között levő tartalékos őrnagynak, engedélyt kérve arra, hogy “ügyvezető”-ként továbbra is elláthassa a századparancsnoki teendőket. Ezt követően közösen elhatároztuk, hogy zárt alakulatban Budapestre utazunk – fegyveres védelemmel.

Röviddel a Horthy-proklamáció elhangzása után – de még a nyilas hatalomátvételt megelőzően – megkértük Bálint hadnagyot, hogy a laktanyából hozzon részünkre fegyvereket. Néhányan elkísérték őt és azzal tértek vissza, hogy a Levél úti laktanyában összesen 4-5 leventepuska van csak. Így az elképzelt fegyveres alakulat létrehozása is kútba esett. ...

Az október 15-i felfordulásban sokan megszöktek. Megszöktek az írások is. Bálint engem szemelt ki írásoknak. Az első nap figyeltem, hogy a kapuban álló karszalagos keretlegény “kitartás” köszönésére hogyan reagál Bálint. Az őt köszönt, majd Bálint felemelve jobb kezét körülnézett és szó szerint a következőket mondta: “Eddig vagyunk a sz... ban”.

Magatartását akkor volt alkalmam megismerni. Gyenge akaratú, befolyásolható, de jóindulatú ember volt. Egyik nap reggel a következőket mondta, amikor bejött: “Uram, én elhiszem, amit a nyilas újságok az oroszokról írnak!” Próbáltam ellenkezni, hogy ugyan, hadnagy úr, ne akarja azt mondani, hogy bármit is hisz ezeknek. Mire ő: “Uram, tudja, hogy mi mit csináltunk kint Oroszországban? Mi ott végigdúltuk egész Oroszországot! Most visszaadják a kölcsönt!” ...

Mosonmagyaróváron Kiszela őrzető két alkalommal megtisztelt azzal, hogy beinvitált a keretlegénység szobájába. Nem tudom már mi okot szolgáltatott ezekre, de mindkét esetben - bakancsban – felállított egy katonaládára és a kinyújtott két kezem csuklóira egy puskát fektetett és nekem guggolni kellett. Nehéz volt! Egyik ilyen alkalommal Szabó őrzető asszisztált neki! ...

Mosonmagyaróvárról 1945 januárjában Sopronba, majd onnan Ausztriába, Siegendorfba vittek bennünket. ...

Még Mosonmagyaróváron történt, hogy a légiriadóknál a mezőre kimenekültünk. Az akkor Kühne gyárban – amely akkor német járműjavító volt – dolgoztatott szovjet hadifoglyokat is kiengedték a légiriadók alkalmával. Száva Pista velük is tudott beszélni, és a németek bánásmódjáról szörnyű dolgokat meséltek ezek a szovjet hadifoglyok. ... “

“Hajdú György: Meneküléseim a fenyegető halál elől. ... Magyaróvárra visszaérve, persze, az ottmaradt holmink nagy részét már széthordta a lakosság. Szerencsémre év vége előtt még sikerült hazulról egy csomagot kapnom és újra megszereznem a legszükségesebbeket. A katonaeorvos egészségesnek nyilvánított, dolgozni kellett, bár egy-két hétig a bajtársak rejtegettek. Mégis, törött lábbal hordtam a pozdorjás ládákat a porkamrából.

Ezután következett a gyalogmenet Sopronba, majd kifelé Siegendorfba. ...”

“Heksch László: Üzemi baleset, bombatámadás, flekktífusz után – életben. ... Mosonmagyaróváron átélt időm nagy részét a törőben töltöttem. Két műszakban dolgoztunk 12 órát, reggel 6-tól este 6-ig, vagy éjjel, este 6-tól reggel 6-ig. Ez volt a rosszabb, mert nappal nem igen tudtunk aludni. Nagyon egészségtelen és veszélyes körülmények között dolgoztunk. Az ott dolgozó civil munkások is sokat beszéltek arról, hogy milyen sok és súlyos baleset történt már a törőben. Márkus Lajos, a lengyár tulajdonosa a legminimálisabb óvórendszabályokat sem tartotta be és csak a dolgozók maximális kihasználása, a minél nagyobb termelés és az ezzel járó haszon volt a fő célja. Néhány hajcsára: Szalai, Koch, Krén (Docska) Pista állandóan hajtottak bennünket és jóformán pisilni sem hagytak, menni munka közben. ...

Mint említettem a törő nagyon egészségtelen üzembrész volt az erős lenpor miatt, nem lévén porelszívó, mert Márkus erre sem volt hajlandó pénzt költeni. A lenpor beitta magát a ruhánkba és még a bőrünkbe is. A ruhánkából jóformán képtelenek voltunk kirázni. Sajnos ez a csípős, sűrű por megtámadta az arcomat és másfél évtizeden keresztül egy olyan súlyos bőrkiütést okozott, amit a legkiválóbb orvosok sem tudtak meggyógyítani. Ez néha olyan visszataszító, csúnya, gennyes sebekkel járt, hogy alig mertem emberek közé menni. Szerencsétlenségemre még a nászutamom is elborította arcom egy részét. Sokszoros röntgenbesugárzással tudták csak közel 20 év után elmulasztani.

A törőben ért balesetem tulajdonképpen további sorsomat is meghatározta. Tekintettel arra, hogy jobb kezemen történt a roncsolás, sokáig munkaképtelen voltam. ...

1945. január 11-ig voltunk Óváron. Ekkor már el kellett hagynunk ezt a területet, így gyalogmenetben elindítottak Sopron felé, Varga őrmester kíséretével. ...

Első éjszaka Farádon, második éjjel Fertődön aludtunk egy pajtában. Amikor a nyilasok megtudták, hogy zsidók vannak a pajtában, többször is belőttek az éjszaka folyamán, de szerencsére nem találtak el senkit. ...

1945. február 2-án léptük át az osztrák, illetve a német határt Klingebachnál és Siegendorfba vittek. ... “

“Kósa (Korn) György: Túléltek, egymás segítségével. ... A karácsonyi szabadságon végtelen öröm volt újra itthon. Az idő nekünk rendkívül gyorsan elmúlt. Vissza kellett menni és rövidesen Mosonmagyaróváron, a lengyárban voltunk. A fél század (kb. 100 fő) tagjai azt hiszem addig még ilyet soha nem is láttak. Iparosok, munkások, kereskedők, diákok,

földművesek, tisztviselők, szóval minden fajta szakmából, de eddig ilyet senki sem csinált. A gyáron belül az egyik épületben helyeztek el minket. A gyár óriásinak tűnt, kb. 15 hold területen feküdt. A gyár egyik vezetője (Szalai üzemvezető úr?!) elmondta, hogy ez hadiüzem stb. A gyári dolgozók a környékbeli és felvidékről toborzott férfiak és nők voltak. Betanított és segédmunkát végeztünk, kb. két hét után normában. A teljesítmény-követelmény a gyakorlott munkásokéval azonos volt. Aki a heti normát teljesítette – amit igazoltak – az kihallgatáson kérhetett hétvégi szabadságot. ...

Nekem szerencsés beosztás jutott. A városi húsgyár keresett 3 szakmunkást. Egyik bajtársunk, Pillis József – aki “vágólegény” (hentes) volt – biztatására jelentkeztem és fizikailag alkalmasnak találtak. Beosztottak a Csókay nevű üzemhez. Ilyet sem láttam belülről és visszagondolva mai szemmel érdekes, az akkori helyzetben pedig igen jó “buli” volt. Igaz, hogy a munka nemcsak szokatlan, hanem igen nehéz is volt, de szerencsére ezt jól bírtam. Mi tulajdonképpen segédmunkások voltunk – még a szakember is – és hamar beleszoktunk az ottani légkörbe. 20 hentes, 3 inas és 2 házimunkás mellett “csak” sokat kellett dolgozni. Munkaidő napi 10 óra. Az étkezésről és a bánásmódról külön érdemes szólni. A tulajdonos, vitéz Csókay nagy rendet tartott az üzemben. A segédek a környéken lakó nagyjából sváb emberek voltak, akik a korszellem hangulatát, az akkori uralkodó politikát itt nem érvényesíthették. Az ő munkaidejük napi 12 óra volt. Mi a zsírolvasztást és a ládázást – a vagonok ki- és berakását, a hűtő- és füstölőházba való behordást – végeztük. Reggel 7-kor, amikor megérkeztünk – a körlettől kb. 4 km-re voltunk – reggeliztünk. Fél liter kávé, vagy tej, házikenyér és valami “vursceig” volt a reggeli. Az ebéd és uzsonna akkor kezdődött, amikor az öreg segéd (előmunkás) Marci bácsi megállt. Az inast beküldte kenyérért (6-8 kg házi) a nagyságához és megkezdte, majd továbbadta. 20-30 dekás “szeletkék” és kinek mire volt gusztusa: a szalonna, kolbász, szalámi, főtt húsok közül.

A zsírkeverő leeresztő csapja a pincében volt, itt töltöttük ládába a napi 40-50 q olvasztott zsírt. Ezt kellett reggel az emeleten levő hűtőházba hármunknak felvinni. Így érthetően volt étvágyunk és sajnáltuk, hogy Marci bácsi gyorsan befejezte a kosztolást, mert röviddel utána mindenkinek illett befejezni. Az ebéd általában 3 fogás és bőséges finom házikoszt volt. Mielőtt eljöttünk uzsonnáztunk és vacsorára 15 dkg szalonnát vagy 20 dkg felvágottat csomagoltak. Ezeket szobatársainknak adtuk, így ők is jó kosztkiegészítéshez jutottak. Sajnáltuk, mikor kb. hat hónap után visszavezényeltek a századhoz.

Ez a kihelyezés sok előnnyel járt. Nagyon sok és nehéz fizikai munka mellett 7 kilót híztam és igen jó erőben voltam. Társaim is. ...

Azt hiszem, sokan megemlékeznek majd a könyvben Viczián László szakaszvezetőről. Szolgálatvezetőnk volt, aki emberségből, saját lelkiismeretére hallgatva, sok segítséget adott nekünk. A tisztetek között, mint rangidős, a gyakorlatban a parancsnoknak, dr. Brassányi Györgynek a helyettese volt. Brassányi, aki jogász volt – a fasiszta rendszer lelkes híve – katonás fegyelmet követelt. Erre minden eszközt alkalmasnak tartott. A testi fenytést is, amit primitív tiszteseinek elnézett. Viczián volt az, aki hivatkozva a szolgálati szabályzatra megakadályozta ezt, ha tehette. A szobájában történt beszélgetések adtak magyarázatot magatartására. Asztalossegéd, szociáldemokrata szervezett munkás volt. ...

A következő szolgálatvezető egy Varga nevezetű (továbbszolgáló) őrmester, már nehezebben tűrhető parancsnok volt. Dr. Brassányit is leszerelték, helyette Bálint hadnagy lett a századparancsnok. Civilben tisztviselő volt. A nap nagyobb szakában ivott és nem sokat törődött a mi dolgainkkal. Nem kötözködött és velünk együtt az egésznek a befejezését várta.

...

A fronthírek biztatóak voltak, de a háború befejezésének időpontját és ezzel a helyzet gyökeres változását senki nem tudhatta. A nyár vége, az ősz már kibontakozást ígért. ...

Az események azonban másként alakultak. 1944. július 6-án, munka közben leestem egy emeletről. Az épület, ahol dolgoztunk, valami gyár részére készült és különféle nagyságú nyílások voltak a padlón. Így léptem bele egy kb. 80x80 cm lyukba (nem volt lefedve) és leestem, kb. 7 m-es magasságból a földszint betonpadlójára. A bal karom eltört, az apróbb zúzódásokra nem figyelve, ami nemcsak fájdalmas, hanem az akkori zűrzavaros időkben (egy esetleges szökésnél) még külön rossz. Karomat a helyi civil kórházban tették helyre, majd elindítottak Komáromba, a csapatkórházba. A győri nem fogadott. Én azonban feljöttem Pestre és itt privát kezeltettem magam. Számítottam arra, hogy a front “befut”, s ezzel a problémák is megoldódnak. ...”

Laufer József: Örvezetőből munkaszolgálatos. ... Az egyik nagy bombázás után Mosonmagyaróvárra kerültünk át a Márkus Lengyárba. Itt a törőben dolgoztam, ahol a portól az ember majdnem megfulladt. Egy alkalommal a Márkus Lengyár igazgatója is jelen volt munkaelosztásnál. Jelenttem, hogy alig kapok levegőt, negyven fokos lázam van és tüdőgyulladásom, mégis beosztott munkára. Ez egy fasiszta, gonosz ember volt. Ez volt az összes között a legborzasztóbb munkahelyem, de valamennyiünk számára az volt. Márkus abban az időben igényelte a munkaszolgálatosokat, és jól kihasználta őket. Itt mi egy vizes pincében voltunk elszállásolva, melyet szalmával borítottunk.

Történt egyszer, hogy egy deportált nőt, anyát szöktettünk meg. A körletünkben rejtettük el. A földre fektettük, a szalmára és pokróccal takartuk le. Így töltött el egy nappalt. További sorsáról nem tudtunk. Nagy veszélyt vállaltunk, mert ha elkapnak bennünket, agyonlőnek. ... “

“Littner Imre: A fények világából – gyertyafényes istállóba. ... A századot átvezényelték Mosonmagyaróvárra. Itt az istálló helyett egy pozdorjás kályhával “berendezett” szoba várt. Körben szalmán feküdtünk. Körülbelül harmincan lehettünk, én az ajtó mellett feküdtem. ...

Bajtársaimról csak annyit, volt közöttük ügyvéd, ki megalázott és utána bocsánatot kért, de többet még a köszönésemet sem fogadta. Volt szakács, ki úgy próbált a saját lelkiismeretével – velem kapcsolatban – elszámolni, hogy azt mondta: vedd tudomásul, nekem születésemmel fogva több előjogom van az élethez, mint neked. De akkor 1943 elején volt a szobában hat fiú, kik közül sajnos csak négy él. Ők csodálatos, felejtethetlen bajtársak voltak, és azok ma is. ... Szememben ezek a fiúk “szentek” voltak, nem azért, mert észrevették, hogy éhes vagyok (hisz a kétpengős zsoldot is hazaküldtem anyámnak), hanem ahogy meghívtak, nem egyszer, hanem sokszor. A humanista ember példaképét látom ma is ha rájuk nézek. ...

Szolgálatvezető szakaszvezető úr, nevét nagy betűkkel kellene ideírnom – VICZIÁN – emberséges ember volt. Boldogan látom soraink közt mind a mai napig, negyven éve, hisz minden éves baráti találkozónkra eljön. A legjobbkat kívánom neki, hisz akkor volt ember, mikor kevesen tudtak azok maradni.

A lengyár egy öreg civil munkásáról, Wachtler bácsiról, ki a kőműves mellett volt segédmunkás, hadd emlékezzek a legnagyobb szeretettel. Együttérző, segítő, nagyszerű ember volt. Barátaim közt nem volt barátom sajnos, de nagyszerű segítőkész művész és ember volt Gorodi Goitein Anti. Boldogan említem nevét, hisz egy alkalommal elegáns, jól szabott

ruháját kölcsönözte nekem (36 órás eltávozásomra). Csuda érzés volt, nagy sikerem volt benne (ha levettem a sárga szalagot). E helyen köszönöm ezt meg neki.

Mosonmagyaróvári emlékeim között őrzöm: A "Pólyás" ártatlanul kapott pofonját (ő nevetett), én ölni tudtam volna; templomi zongoraórák, Barnai játszott nekünk Mosonban. ...

Sajnos nem tudom a nevét a civil kőművesnek, aki mellett dolgoztam, ki szótlan, remek ember volt. Mellette dolgoztunk a kis Kahánnal, egy elszántan szívós felvidéki fiúval, aki elsőnek szökött meg századunkból.

Munkafelügyelőnk, ki civil munkás volt, Docska Pistának csúfoltuk, úgy van előttem, kicsit bicegő járásával, hogy fején elől-hátul lehajtott szélű kalapban jár, hosszú kabátban és nyáron is hosszú köpenyben. Ő volt a napi munkák ellenőre. ...

1945. január 11-én hajnalban a már csendőrökkel körülvett gyárban riadóztattak és irány gyalog Sopronba, ahogy egy éjszakai pajtában való pihenés után, Csornán és Kapuváron keresztül megérkeztünk. Egy kórház – mely épülőben volt, csak a téglafalak álltak – pincéjében szállásoltak el minket. Innen jártunk ki Sopronba, hólapátolásra, romeltakarításra.

1945. február 1-én az SA válogatása után, mely a régi rabszolgapiachoz hasonlított, megfogták az emberek fenekénél az izomzatot. Indultunk az SA fedezete mellett az ausztriai Siegendorfba. ..."

"Mózes Tibor: Mozaikok munkaszolgálatos éveimből. ... Másnap dél felé érkeztünk meg a mosonmagyaróvári Márkus Lengyárba. Még szinte ki sem szállingóztunk a vagonokból, amikor kértek 6 önként jelentkezőt, aki a Szalai nevezetű üzemvezető-igazgató költöztetését azonnal vállalja ... Mikor felszálltunk hatan a lovas kocsira, mondtam a többieknek, hasonló célból ők is adják ide legközelebbi hozzátartozóik címét. Egy trafiknál leszálltam a kocsiról, s megállapodtam velük, hogy amikor visszafelé jönnek, újra felvesznek. Megírtam és bedobtam a 10-12 lapot, leültem az út padkájára és vártam. Már este 9 óra volt, teljesen sötét, ezek csak nem jöttek. Gondolván, hogy ennyi ideig már nem maradhatnak el, megindultam vissza gyalog a gyár felé. Mikor visszaértem, már "állt a bál". Öt társam a kocsissal más úton jött vissza, már rég benn voltak a körletben, engem pedig otthagytak. Rimóczi tizedes "fogadott", bevitt a szobájába (ott volt Kozma örvezető is), és 6 irtózatot nagy pofont adott. Egyik kezén kesztyű volt, a másik csupasz. Én minden pofon után szó szerint a csillagokat láttam. Még nem is ismertem a gyárat, de már 6 pofonnal gyarapodtak a tapasztalataim. Nem volt valami biztató kezdet. ...

A gyárban először a gubózó részleghez kerültem. ... Rövid időre az éjszakai tiloló műszakba is beosztottak. ... A leggyakrabban vagonokat kellett kirakni, s amíg azok üressé nem váltak, nem feküdhettünk vissza. Este 6-kor pedig már újra kellett menni tilolni. De ha nem jött vagon, akkor körlettakarításra keltettek fel, mondván, hogy szemle lesz. Lényeg, hogy nappal nem hagytak aludni minket.

Itt már öreg, tapasztalt muszosokká váltunk. Néhányan közülünk minden héten kaptak eltávozási engedélyt, elvértve szabadságot is. De némi pénzért a módosabbak Varga őrmestertől is vehettek eltávozási engedélyt. Mikor ez a "csórósabb" muszosoknak a fülébe jutott, néhányan közülük eltávozási engedély nélkül is szombatoként leléptek és csak a hétfőre virradó éjszaka, jöttek vissza a többiekkel. Egy ilyen alkalommal a hétfő reggeli kivonulásnál Varga őrmester mellettem jött és megkérdezte, hol voltam vasárnap. Mondtam, itt a körletben. Persze, ő jól tudta, hogy nem voltam benn, mert vasárnap mindig

névsorolvasást csináltatott. Valami kísérőszöveg mellett kétszer jól bokán rúgott, de nekem megérte.

Még két szomorú esetet kell megemlítenem Óvárról. Itt halt meg első bajtársunk Schwarcz István (Picege), akire rázuhant egy hatalmas raktári vasajtó. És itt rúgta meg Kiszela őrvezető König Gábort úgy, hogy szétrepedt a lépe és ki kellett operálni. Ennek következményei egész életén végigkísérték. ... “

“Szirtes (Stern) Zoltán: Túlélni a borzalmakat... 1943. januárjának egyik ködös napján vagonba szálltunk, amit aztán lezártak, ... s valamikor megérkeztünk Mosonmagyaróvárra, a lengyárba. ...

A vagon-kirakások maradtak meg emlékezetemben leginkább. Egyrészt amikor a 100-110 kilós bálákat kellett kirakni, másrészt az 50-60 kg-osok kirakása, amely sokkal nehezebb volt, mivel azokat egy hátsó raktárba, több emeletmagasságba kellett felvinni. ... Gubóztam is. ...

Napi nehéz tizenkét órát dolgoztunk le, a gépeknek menni kellett... Ebben az időben igazolódni látszott az elméletem, hogy ha megfelelően dolgozunk, a keret, a gyár is rendes hozzánk. Mellékmunkákra nem kellett mennünk.

A nap tizenkét órája szinte zavartalan pihenésre, evésre, tisztálkodásra jutott, meg levélírássra, néha póker csatára is futotta. ...

Javultak a körülmények, amikor eltávozást kaptam, bár sokkal később, mint sokan mások. Harminchat óra távollét Mosonmagyaróvártól - ez igen jó volt. Vonaton haza, s onnan vissza karszalaggal utazni, feszélyezett ugyan, de otthon levetkőztem, megmosdottam, friss vacsorát ettem, ez sok mindenért kárpótolt. ... Egy szobavizit alkalmával L. Sinclair könyvet találtak nálam, elvették, kihallgattak, s több hétre megvonták tőlem az eltávozási engedélyt. Egyéb retorzió nem volt. ...

1944. március 19-e, verőfényes vasárnap délelőtt. Körletünkben a szokásos tevékenységeket csináltuk. Egyszer csak hirtelen megfagyott minden, belénk fagyott a szó is. Bevonultak a németek. Délután Ungár Vali ment ki a városba – ő oda valósi volt -, s hozta a hírt teljes bizonyossággal. Másnapról már minden a rendes kerékvágásban ment, főleg ami a munkát illeti. Úgy emlékszem, hogy eltávozás a továbbiakban nem volt. Elment Brassányi György zászlós, s egy idősebb tartalékos hadnagyot (Bálint) kaptunk a helyébe. Lazult a fegyelem. ...”

“Varsányi György: “Szerencsés” munkásszázad – szerencsés tagja. ... 1943 első napjaiban tértünk vissza Galántára. Január 5-én riadó! ... Kétnapi hideg élelmet osztottak ki, sorakoztunk és indultunk a pályaudvarra. A IX/2-es század bevagonírozott. ... Másnap célhoz értünk. Mosonmagyaróvár. ...

Rövidesen megtudtuk, hogy a mosonmagyaróvári Márkus Lengyár telepén vagyunk, itt fogunk dolgozni. Körletünk a gyár főbejáratától jobbra levő egyemeletes épületben volt. Az emeleten Dr. Brassányi zászlós, századparancsnok, a keret négy-öt tagja, a századiroda és három-négy törzsbeli munkaszolgálatos (írnok, a tiszt legény) kapott elhelyezést. A földszinten voltak a munkaszolgálatosok helyiségei, külön a legkisebb helyiségben hat-hét fehér karszalagos, vagyis nem zsidó vallású – de nem is árja – munkaszolgálatos. Az elszállásoláson és a karszalagon kívül semmi megkülönböztetés nem volt köztünk és a többi bajtárs között, s ők maguk sem kívántak és nem kerestek semmiféle elkülönülést. Azonos

módon osztották be őket is munkára, együtt dolgoztak és együtt töltötték szabad idejüket, együtt végezték a büntető csuklógyakorlatokat. Együtt éltek és haltak. ...

Elszállásolásunk jó volt, parkettázott, jól fűthető, levegős, világos szobákban, de fekhelyünk a parkettra szórt szalma volt. Élelmezésünk minőségileg és mennyiségileg többnyire kielégítő volt. ...

Munkánk – főleg eleinte – nehéz volt. A len tilolás akkora porral járt, hogy két-háromméternyire alig lehetett látni. De hát a civil munkások és munkásnők is azonos munkát végeztek, ugyanolyan porban. ...

Egy kis helybeli nyomdában készült egy négyoldalas hetilap. Annak szedéséhez kértek Brassányitól két szedőt kisegíteni hetenként egy-két napra. Máté (Steiner) Bandira, meg rám esett a választás. Ez mégiscsak más munka volt, s főképpen – a szakmánk volt. Meg jól jött az a néhány pengő is, amit ott kerestünk.

A városba némi korlátozással, de viszonylag gyakran egyénileg is kijártunk, ismerősökre tettünk szert, akiknek címére hozzátartozóink csomagokat küldhettek, akik egyszer-egyszer vacsorára is meghívtak néhány munkaszolgálatost. Különösen sok szívességet tett sokunknak a Hajnal-család. A Fő utcán volt bazárüzletük. 1944 nyarán őket is deportálták.

Kijárásaink lehetővé tették, hogy informálódjunk a háború menetéről, fő eseményeiről. Amikor a németek sztálingrádi vereségéről értesültünk, éppen éjszakai műszakban dolgoztunk a tilolóban. Egymásnak adtuk tovább a hírt, és nem is titkoltuk ennek nyomán keletkezett jókedvünket. Egész éjjel énekeltünk. Harsogva és többször is énekeltük az akkor divatos dalt: “Minden elmúlik egyszer,/ minden a végéhez ér,/ Minden december / új májust ígér...”

Az olyan elvakult antiszemitát, vadembert, mint amilyen Szalai volt, a megváltozott fronthelyzet sem bírta jobb belátásra, sőt gyűlölködése még fokozódott. Így történt, hogy valamikor a nyár derekán behívta irodájába Hegyi (Krausz) Ernő munkaszolgálatost, felelősségre vonta, mert szerinte nem dolgozott, s dühében arcul ütötte. ...

Még nem felejtettük el az esetet, de már nem volt téma, amikor hetek múlva, egy délelőtt sorakoztatták a századot. Zászlósnok kíséretében egy tábornok lépett a század elé. Röder vezérőrnagy volt. Tudtuk, hogy a honvédelmi miniszter megbízásából ő vizsgálja ki a munkaszolgálatosokon esett sérelmeket. Ez is a Sztálingrádnál, majd Kurszknál elszenvedett és másfelé is egyre szaporodó német vereségek következménye volt. A tábornok elküldte a századparancsnokot és a keret tagjait, majd a Hegyit ért inzultus részletei iránt érdeklődött. Azt is firtatta, hogy egyébként milyen a bánásmód, az ellátás. Nem jelenlétünkben történt, de értesültünk arról, hogy Brassányit tette felelőssé, amiért a Hegyit ért atrocitás előfordulhatott. Nagy győzelem volt ez a század számára. Brassányi nem tett kísérletet, hogy a szolgálati út megkerülésével tett feljelentést megtorolja. Feljebbvalójának szaván kívül nyilván a hadi helyzet alakulása is hatott rá. Már a nyár vége felé jártunk, amikor Szalai újra panaszt tett Brassányinál valaki ellen. Ezt követően a felsorakozott század előtt Brassányi kijelentette: “Tanulják meg végre a lázas semmittevést!”... “

“Zweig György (Adams): Hogyan lettem századírnok? ... Mikor visszaértünk Mosonmagyaróvárra, Rimóczi behívott a szobájába és felszólított, hogy vegyem le a szemüvegemet. Mikor ez megtörtént, egy “villámcsapás” ütött belém, a szoba egyik végéből a másikba repültem tőle. Feltápáskodtam, próbáltam lélegzethez jutni, majd hirtelen ismét a

szemben levő falhoz csapódtam. Mindkét arcom lángban égett, füleim zúgtak, forgott velem a világ. ez így folytatódott egy ideig, repültem a szoba egyik végéből a másikig. Ha néha Kozma oktató közelében “szálltam le”, a nagyobb nyomaték kedvéért ő is belém rúgott egyet-kettőt. Mikor Rimóczi már nem bírta tovább tenyérrel, rám kiáltott: “Mit kell mondani, rohadék?!” “Tizedes úr, alázatosan köszönöm a fenyítést.” “Most elmehetsz, de minden reggel teljes felszereléssel itt jelentkezel, bakancsainkkal tükör-fényesre suvikszolva.” ...

Hogy a IX/2. szerencsés munkásszázad volt, az főleg akkor derült ki, amikor Brassányit hirtelen leváltották. Emléke felejthetetlen marad, mert ő volt az egyetlen századparancsnok Magyarországon, aki minden munkaszolgálatos részére folyószámlát nyitott. Senkinél sem lehetett egy fillér sem, a zsoldot sem osztotta ki, hanem a folyószámla javára írta. Ha valaki egy kiló almát akart venni, a századirodán kellett pénzért kérvényeznie. Mindezt szerinte a mi érdekünkben tette, mert preventíve megakadályozta, hogy vesztegessünk.

Az új századparancsnok, Bálint Dénes hadnagy, megérkezett és azzal kezdte szereplését, hogy amikor ő bejön az irodába, ne álljunk fel, csak folytassuk a dolgunkat. A sarkok kopogása idegesítette őt.

Bálint Dénes frissen jött Ukrajnából és sok mindent el akart felejteni. Ezt úgy érte el, hogy egy snapszos üveg volt állandóan a keze ügyében, és ha jöttek a rossz emlékek, húzott egyet belőle. Úgyszólván állandó pálinkagőzben élt. A kívánt hatást úgy érte el leggazdaságosabban, ha “utántöltés” révén soha nem került ki a mámorból. Az elsőt már kora reggel húzta az üvegből. ...

Egy reggel borzasztó fogfájásra ébredtem. A baj az volt, hogy Mosonban az egyetlen fogorvos a nyilas párt vezére volt. Nem volt választásom, el kellett mennem hozzá. Bemegyek a várószobába, ami tele volt várakozókkal. Kinéz az ajtaján a doktor, s mikor meglát engem karszalagosan, soron kívül behív. Látszott, hogy gyorsan túl akart lenni rajtam; ne rondítsam a rendelőjét. Leülök a fogorvosi székbe. “Húzás?” – kérdi tőlem mogorván. “Nem, - felelek – kezelés”. “Kezelééés!?” – mondja olyan hangon, mint aki azt mondja, hogy egy zsidót minek erre a rövid időre kezelni, amikor már nemsokára itt a végső megoldás. Akkortájt fogtömésnél előzőleg próbatömést alkalmaztak, de ez esetben erről szó sem lehetett. Pillanatok alatt beléfúrt, betömte a fogam és utána kidobott. Ilyen gyorsan még soha senki fogorvosnál nem végzett. ...

1944. december elején búcsút mondtunk Bálint Dénesnek. Áadtam neki a Katonai Titkok ládájának a kulcsát, mondtam neki: jól vigyázzon rá. Preisich Miki átadta neki a GH-kassza kulcsát, régen nem volt abban már pénz.

Bálintot soha nem láttam többé, a snapszos flaskó bizonyára régen végzett már vele. ... “

A Mosonmagyaróvári Kühne Mezőgazdasági Gépgyárban 1944. nyarától dolgoztattak munkaszolgálatosokat. Erről megmaradt eredetiben a kézzel írott időjegyzék a ledolgozott munkaidőről és keresetekről. A napi létszámjelentések eredeti példányainak egy része is megmaradt. A gyár minden műhelyében az öntödétől az asztalos műhelyig, sőt még a kertészetben, az udvari munkán, és még műszaki irodán is dolgoztak. Gyakran cserélték őket, voltak elvezénylések, áthelyezések.

Nem a gyárban, hanem a mosoni városrészben laktak, a mai Szent István- király út 62. házsám alatt, az egykori Stadler Jakab gabonakereskedő épületében. A szálláshelyről nem a

rövidebb úton, a Fő utcán, hanem a Fő út mögött, az Óvoda-közön és az Aranyos-sziget úton mentek a gyárba. Még ma is emlékeznek egyesek a mosoni lakosok közül a kora reggeli 5 órai gyárba vonulásukra.

A gyár területén volt konyhájuk, ahol főztek részükre. A friss élelmiszert, a nyersanyagot naponta vásárolták a szakácsok a városban. Volt lehetőségük lakóköri elhagyására, parancsnokaik engedélyével, de annak nem találtunk emlékét, hogy olyan "szabadon" mozoghattak volna a városban, mint a Lengyárban dolgozók.

Mindketten dolgoztunk a Kühne Gépgyárban 1948 után. De egyikünk sem került olyan helyzetbe, hogy az 1944-45-ben ott dolgozóktól, akik később is a gyár dolgozói voltak, részletesebb elbeszélést hallhattunk volna a munkaszolgálatosokról. Csak érintőleges megjegyzésekben említették őket. Egyikünk több mint 40 évig volt a gyár dolgozója, beosztása révén tudnia kellett volna a munkaszolgálatosokról, de a tájékoztatást csak egy bizonyos vezető nyugdíjazása után kapta meg. Elgondolkodtató az is, hogy két gyártörténetet is írtak, de a munkaszolgálatosok foglalkoztatásáról nem, de a háborús munkaerőhiányt emlegetik.

A Kühne gyári munkaszolgálatosokról megmaradt kézzel írott anyagban van egy táblázat – dátum és aláírás nélkül – melyen "Melléklet a 19/M számhoz" megjelöléssel, nyolc munkaszolgálatos egység felállításának terve szerepel. A Kühne-gyári egység fél századnyi. Szerepel a felállításért felelős Bonnyay Béla t. t. hdgy. neve, (3. szd.), az, hogy mely egységekből kell a létszámot venni, milyen legyen a szakmai összetétel, és hol kell az egységnek jelentkezni. 8. századból 20 magas képzettségű, 69 fémmunkás, 2. századból 1 szabó, 1 cipész, saját századból 22 fémmunkás. Jelentkezés a II. hadtest területén Mosonban, a munkaadó: Kühne gépgyár, Moson.

A táblázat hátoldalán szerepelnek a két szakasz parancsnokának és a rajok parancsnokainak nevei. Ezek a következők: I. szk. Salzer Jenő pk. Geiger Aladár pk. h. raj: 1. Gyémánt István, 2. Polacsik Jenő, 3. Gaboró Pál, 4. Scheininger Géza. II. szk. Virág György pk. Berger László pk.h. 1. Kovács Szilárd, 2. Steiner István, 3. Drukker József, 4. Bán Sándor. Törzs küldönc: Zsákiti István. A század törzs: mindenből 1 fő, azaz 7. Összesítés: 106 + 7 = 113 fő. Szerepel még 2 fő hírvivő, 2 szabó, 2 cipész, 2 kocsis, 1 egészségügyi szolg. 1 anyagkezelő, 1 szakács.

A parancsnok neve ismeretlen, aláírása egyik iraton sem található. A napi létszámjelentéseket a szakaszparancsnokok írják alá. Azt gondoljuk, az iratok közül gondosan kivették azokat az írásokat, melyen a parancsnok, vagy a keret tagjainak aláírása szerepelt.

Az iratokon talált munkaszolgálatosok neveit névjegyzékbe foglaltuk. Ezen mindazok neve szerepel, akik a Kühne-gyárban dolgoztak, illetve akik neveit a jegyzékeken megtaláltuk. (A bérjegyzékeken személyi adat nincs feltüntetve. A Levéltárban megtalált névjegyzéken szereplő neveknel is hiányosan van megjelölve a születési év, ezért nem mindegyik névnél tudjuk az adatot közölni.)

Névjegyzék a Kühne Gépgyárban dolgoztatott munkaszolgálatosokról

Ábrahám Jakab 1896
Baán Sándor 1914
Balázs György

Brahfeld Miklós 1926.
Beck Dániel
Becker Frigyes 1915.

Benedek B.
Berkes F.
Berger Henrik 1894.

Berger László 1899.	Krausz Ferenc 1906.	Polacsik Jenő 1895.
Brenner Simon 1896.	Krausz István 1925.	Pongrátz Róbert 1924.
Breiner Lajos 1894.	Krausz József 1898.	Proner Ernő
Buzás Árpád 1896.	Kardos Sándor I. 1894.	Rajnai Gyula 1906.
Czeizler Imre 1924.	Kardos Sándor II. 1904.	Rehberger Imre
Deutsch Pál	Klein Dezső 1899.	Reiter László 1903.
Deutsch Vilmos 1926.	Klein Imre	Róna István
Donner László 1909.	Kohn Bertalan 1924.	Róth Miklós 1903.
Drukker József 1910.	Kohn Dezső	Rosner E.
Elferbein Antal 1908.	Kohn (Kálmán) József	Rosenberg Béla 1902.
Fellner Jenő 1901.	1910.	Rosenberg György
Fischer Ferenc 1923.	Koch A.	Rosenberg
Fischer Miklós 1901.	Koch Sándor	Rosenberger József 1925.
Fischer Rezső	Kovács D.	Rosenstein György 1926.
Fischof Pál 1903.	Kovács Izidor 1903.	Rosenstein László 1899.
Fridmann László 1903.	Kovács Szilárd 1903.	Rosenstein Miksa 1896.
Fridhammer (Fridmann?)	Kellner László	Rubin Miklós 1912.
Friebert Sándor	Kerpel R.	Salzer Jenő 1901.
Friebert-Korein Győző	Kempner Miklós 1907.	Sárosi István
1906.	Kopstein János	Serbu Sándor 1900.
Fodor Lajos	Kuttenberg Ferenc 1900.	Sina István
Földes Imre 1907.	Kremzier Ernő 1902.	Strasser József 1898.
Fürst F.	Követ Lajos 1897.	Straus Frigyes 1903.
Fürst Miksa 1896.	Lechner János 1903.	Swabach Miklós 1903.
Fürst Sándor 1895.	Lengyel László 1894.	Schwarz Ignác 1898.
Gábor Pál 1911.	Laász Jenő	Scheininger Géza 1894.
Garai Jenő	Latzer Pál 1912.	Steiner István 1908.
Gaál László	Littmann Ernő 1908.	Steiner Miklós 1919.
Gáti Sándor	Löwy Lajos 1903.	Steiner Pál 1919.
Geiger Aladár 1903.	Lőwinger József	Stern Miklós 1898.
Goldstein J.	Luger D.	Stern Sándor 1895.
Goldberger Jenő 1915.	Lukács Gyula 1895.	Singer Dezső 1894.
Guttman Arnold 1903.	Max László 1924.	Singer Mihály 1910.
Grünfeld József 1901.	Mayer László	Sonnenfeld L.
Grüngold Gyula	Manheim Szigfried 1903.	Sugár Miklós 1899.
Gyémánt István 1898.	Mandler Jenő	Szemző Tibor 1898.
Hahn Károly 1900.	Mautner Imre	Szirtes Andor 1894.
Hahn J.	Medveczky	Szilágyi Endre 1908.
Hermann Miklós 1924.	Nagy Ignác	Szidon Árpád
Hamburger István	Neumann Ernő Pápa,	Teichner Imre 1907.
Hamburger István	1926. 03. 09.	Teszler Samu 1903.
Hamburger	Neumann Gábor 1906.	Tepper Dezső 1895.
Hoffmann A.	Neumann László	Ungár Miklós 1908.
Hoffmann I.	Neumann Miklós	Urbach József 1924.
Hoffmann László 1898.	Nusbaum	Vidor Endre 1912.
Hoffmann N.	Ovitt Béla	Virágh György 1903.
Hoffmann Pál 1900.	Ordenlich Adolf	Vörös László 1910.
Horváth Miklós 1910.	Pfeiffer Lajos 1894.	Weisz Béla
Höfstetter László	Pollák D.	Weisz Erik 1925.
Jónás Pál 1908.	Polacsek József	Weisz D
Krámer József 1901.	Polacsek László	Weisz Vilmos 1894.

Weisz-Szilberer Dezső
1912.
Weisz-Szilberer József
1907.

Weiszking Zoltán
Waschmann Géza
Waldmann József 1911.
Winkler Róbert

Zollner A.
Zlatner Lipót 1896.
Zsakity István 1926.

Sikerült a Kühne-gyári volt munkaszolgálatosok közül kettő túlélőt megtalálnunk, akikkel több levelet váltottunk. Mindkettő régóta külföldön él, mindketten eljöttek és megnézték a régi helyszíneket. Így személyesen is elmondták történetüket. Leveleikben is emlékeznek, és nagyon jól és pontosan, a több mint fél évszázada történetekre.

Először **Rosenberger József** írta meg leveleiben azt, amire emlékszik az 1944-45-ös munkaszolgálatról: 1944-ben körülbelül március végén vittek el a Vasvári gettóból, én ott is születtem Vasváron. Kőszegre vittek egy katonai kaszárnyába, ahol kiválasztották a szakmunkásokat, így engem is, mivel asztalos a szakmám. Kőszegről vittek Mosonmagyaróvárra és a Bauxit gyárban helyeztek el minket. Volt ott még egy munkaszolgálatos csoport, akiket mezőgazdasági munkán dolgoztattak. A mi csoportunk mintegy 20-25 főből állott. Két-három hét múlva bevitték minket a városba, ami egy fél óra gyalogos távolságra volt. Ott elhelyeztek egy gabonaraktár helyiségeiben, ami egy zsidóé volt régebben. A raktárban még tároltak búzát, aminek a felügyeletével egy sváb ember volt megbízva. Ott én nagyon jól éreztem magamat, mert a sváb munkavezető kedvelt, mert én szerettem dolgozni, és jó barátságban voltam az Erzszi nevezetű leányával. Többször előfordult, hogy ez a munkavezető sürgősen leküldött a pincébe, hogy ott végezzek valami munkát, vagy keressek valamit, például cigaretta sodrásához papírt. Már elégedetlenkedtem, hogy sokat kell a pincébe mennem. Egyszer aztán kinéztem a pinceablakon, a Fő útra láttam ki, és akkor láttam, hogy németek és nyilasok jöttek, embereket szednek össze, Magyarországon kellett gyárakat leszerelniük, hogy azokat Németországba szállítsák ki. Később hallottam, hogy az összeszedett fiúkat elvitték a városon kívülre, és ott megölték őket. Sajnos, nevekre nem emlékezem, de azt biztosan tudom, hogy Fischer Kálmán barátom apja is ott halt meg.

A gyárba (Kühne gyár) jártunk dolgozni, ott volt asztalos műhely, öntöde, bádogos műhely. A barátom édesapja, mint bádogos dolgozott ott. Az öntödében dolgozott a két Hamburger testvér. Poláček József volt a szakács, őrá jól emlékszem, mert ő is vasvári volt. Egyszer, mikor éppen ebédeltünk, láttam, hogy megy egy csoport az országúton, lehetett 30 ember. A csoportban volt az anyám testvére Rechnitzer Ernő egykori zalaegerszegi lakos, Borból jöttek, ahol egy bányában dolgoztak. A hátukon csak egy pokróc volt, a lábaik rongyokkal voltak betekerve. Emlékszem még a gyári portásra és a leányára, aki varrni járt és a gyártól nem messze, a város felé menve baloldalt dolgozott, ha jól emlékszem, Horváth Erzsinek hívták.

Mosonmagyaróváról minket kb. 1945 márciusában autóval Sopronba vittek, ahol egy téglagyárba szállásoltak el. Sopronból Mauthausenig az egész utat gyalog tettük meg, majd onnan gyalog mentünk Gunskirchenbe, ahol 1945 május 9-én, pénteken 4 órakor az amerikai katonák mentettek meg bennünket.

Van egy barátom, aki velem volt a munkaszolgálaton, Ausztráliában él, itt írom a címét. Írjanak öneki is, biztos emlékszik sok mindenre.

A barát **Rehberger Imre** két (1999. február 4.-én és márc. 10.-én kelt) levélben írta le visszaemlékezéseit:

“1944. júniustól – 1945. február 1-ig a Kühne Mezőgazdasági Gépgyárban dolgoztam, mint asztalos, a 203/4 számú műszaki században. A munkaszolgálatos század létszáma 105 volt, tagjai iparosok, technikusok és mérnökök voltak. A század parancsnoka egy főhadnagy volt (helyi papírkereskedő). A szolgálatvezető őrmester egy környékbeli gazdaságból származott. 4 honvéd volt a keretlegény, az egyiket Heiden Jánosnak hívták (lehet, hogy a vezetéknevét nem így írta), Mosonszentjános községből földműves (földbirtokos), egy becsületes ember volt. 44 év végén egy kétes jellemű tizedes került hozzánk.

Körzetünk Mosonban egy régi gabonarakárban volt. Az épület 5 helyiségből állt. Egy szolgált a keretlegényeknek, 4 a munkaszolgálatosok részére volt elkészítve. A század két szakaszból állt: No. 1. Budapest és környéke. Vezető: Salzer (Surányi) Jenő. No.2. Dunántúli csoport (Kőszegről) Vezető Klein (Köves) Dezső.

A körzetből a gyárba és munka után a gyárból a körletbe keretlegények kísérték a századot.

1945. január 15-én, amikor a század egy része a körzetbe indult, fegyveres nyilasok körülvették és 50 embert követeltek gyárleszerelés céljára. A tizedes volt a keretlegény és ő hozzájárult a nyilasok utasításához. A csoportot a körletbe bekísérték, és ott először csak a fiatalokat, aztán aki jött, 50 embert kiválasztottak, amiből 55 lett. Az összes holmijukkal – hátizsák – együtt esti szürkületben útnak indították barátainkat. Ezen a napon az esztergályos műhelyben, a festőknél és az asztalos műhelyben levő munkaszolgálatosoknak tovább kellett dolgozni. Másnap a gyárban a szokástól eltérő hangokat lehetett hallani. Utólag visszagondolva arra a következtetésre jutottunk, hogy a gyárban egyeseknek volt tudomása arról, ami történt.

A felszabadulás után tudtuk meg, hogy mind az 55 munkaszolgálatos sorstársunkat – tudomásom szerint – Lébényben, de lehet, hogy Mosonszentmiklós határában, az erdőben kivégezték.

A meggyilkoltak névsorát 1945-ben a munkaszolgálatosok ügyével foglalkozó szervezetnek Budapestre elküldtem. Annak alapján a budapesti zsidó-temetőben létesítettek egy síremléket, amibe a kivégzettek névsorát bevészték. Budapesti tartózkodásom során én is megnéztem az emlékművet.

Ma már nem emlékszem az 55 névre, de néhányat felsorolok: Gáti Sándor Zalaegerszeg, Hamburger Imre Zalaszentgrót, Hamburger Ottó Zalaszentgrót, Hamburger a “Papa” Zalaszentgrót, (a két fiú édesapját egy Ausztriába irányított századból áthozták a Kühne gyárba), Löwinger József Kőszeg, Polacsek László Vasvár, Latzer Pál, Sopron, Kopstein János Sopron, Steiner Pál Pápa, Steiner Miklós Sopron, Sárosi István Sopron, Breiner (Pipás) Zalaegerszeg, Pfeifer Zalaegerszeg, Pongrácz Budapest, Druxler Budapest, Zsákity István Budapest (nem is volt zsidó), és a többiek.

Századunk megmaradt részét 1945. február 1-én a tábori csendőrök a soproni téglagyárba kísérték. Itt megszégyenítő módon belenyírtak a hajunkba, mivel mi jó állapotban (condicióban) voltunk. Ide összpontosították a még életben maradt munkaszolgálatosok nagy részét. Voltak, akik lengyel, orosz frontról, a kárpátokból és az ország belsejéből jöttek. Az egész gyülekezetet összekeverték, névsor szerinti csoportokat alkottak, és így a Kühne-i részleg is szétszakadt. Grac alatt újabb munkaszolgálatos osztagokkal egyesültünk. Étlen, szomjan vánszorogtunk, olyan helyeken, ahol ember nem igen járt. Az elgyengült társaság nagy része az úton meghalt, vagy agyonlőtték. Mauthausen, utána Gunckirchen volt az utolsó hely, ahol 1945. május 4-én az amerikai csapatok segítségével felszabadultunk. A Kühne

gyári részlegből úgy tudom, 15-en maradtunk életben. Majdnem mindenkinek a nevére emlékszem. Rosenberger József, aki Israelben él, ő, akiről tudom, hogy még él. Elképzelhető, hogy Neumann Ernő Sopronból, Hoffmann Adolf Pápáról még élnek, ugyanis ők akkor 18-19 évesek voltak. Azt tudom, hogy Hoffmann Adolf 1946-ban külföldre távozott. Amikor a csendőrök február 1-én minket elvittek, közülünk egy pápai fiú "Dáni" (vezetéknévét nem tudom) a mosonmagyaróvári kórházban maradt, mivel a karja volt eltörve, de róla soha semmi hírt nem hallottunk.

A gyári dolgozók közül csak azok nevére emlékszem, akikkel együtt dolgoztam: Horváth József az asztalos műhely főnöke, Karácsony testvérek asztalosok, Varga "Pepi" asztalos. Az idősebb Karácsony leánya az asztalos műhely irodájában dolgozott. Ő még talán életben van, akkor ő kb. 18-20 éves lehetett. Az is lehet, hogy ő hallott az eseményekről.

A felszabadulás után életben maradtak: Deutsch Pál, Grünfeld József, Hahn Károly, Hoffmann Adolf, Klein Dezső, Kremsier Ernő, Neumann Ernő, Polacsek József, Rechberger Imre, Salcer Jenő, Swartz (Bp), Rosenberger József, Tischler Rudolf, Hoffmann László, Stern Sándor, Singer Dezső."

Kiegészítésképpen még a következőket írja Réhberger Imre: "Drucker József is a kivégzettek között van, és Garai Jenő is, aki akkor 20 éves lehetett. Mind a ketten a Salzer szakaszba tartoztak. Nincs tudomásom, hogy az 55-ös csoportból valaki is megmenekült. Mautner Imre festő, Gaál László a felszabadulást követően Gunckirchen környékén meghaltak, Sugár Miklós Ausztriában ugyancsak elhunyt.

Mint ismeretes, Mosonmagyaróváron sok üldözött vonult keresztül. Ezekről biztos vannak feljegyzéseik. A legborzasztóbb, amit meg kell említenem: Szerbiából "Bor"-ból jött munkaszolgálatos különítményt. Meggyötört, lerongyolódott, felismerhetetlen emberek életem egyik legnagyobb megrázkódtatása volt. Ők már akkor úgy néztek ki, mint Mauthausenban az élő halottak. A gyári munkások elsírták magukat a szörnyű látvány hatására, ez kb. 1944 őszén volt. Sajnos szomorú emlékek maradtak számomra. A sors bármit is nyújt örökké előttem van a halálmenet, amelyik Mauthausenba vezetett, vagy az utolsó állomás Gunckirchen, ahol minden nap több és több halott volt.

Az érdekesség kedvéért megjegyzem, hogy Mosonban éltek rokonaim: a nagyapám testvére Rehberger Lajos cipész, fia Rehberger Ferenc mészáros és leánytestvére, aki túlélte a háborút. Számtalan üdvözzel és szeretettel: E. Reed."

A Mosonmagyaróvár-i zsidó temető egyik temető-könyvének lapján megmaradt egy bejegyzés arról, hogy zsidó munkaszolgálatosok eltemették egyik társukat a bori munkásszázadból: "1944. november 10-én meghalt és 12-én eltemetve Bori-századból névtelen hitsorsosunk (Időközben ismertté vált a név Hercz István aki a Radnóti csoporttal jött, Abdán súlyosan bántalmazták Mosonban meghalt. Hules E.) és mi, alulírottak temettük el a Rituális előírás szerint Vitéz Imre István törzsőrmester úr bezenyei lakos jelenlétében: Lajos Lipót kántor Érsekújvár, Fischer Júda Dunaszerdahely-i lakos, Friedmann Sámuel rabbi Dunaszerdahely, Framner Ignác Érsekújvári lakos, Levin Arthur Érsekújvári lakos, Zuckerman Izidor Salgótarján, Rehberger Imre mosoni születésű, szolnoki lakos."

K. Gy. túlélő emlékezéséből tudjuk, hogy a mosonmagyaróvári Karolina Kórházban is dolgoztak munkaszolgálatosok. "A zsidó orvosokat deportálták, ha éppen nem voltak munkaszolgálaton. Az óvári kórházban dolgozott Dr. Wagner nevű munkaszolgálatos orvos. Amikor el akarták vinni a rendelőből, csak annyit mondott: "Egy pillanat..." Átment a

szomszédos helyiségbe. Nem jött vissza. Ott feküdt a padlón, miután egy halálos injekciót adott magának.

Raab Györgyné orvosnőt a kórházból vitték a halálba. Minderről talán akad valami feljegyzés...”

Sajnos, nincs erről sem feljegyzés. De a hitelesebb forrásokra irányuló kísérleteink a Levéltárban és a kórházban sem hoztak eredményeket.

V. B. emlékezéseiből idézünk: “A kórházban dolgoztak munkaszolgálatos orvosok, akiket az Egészségügyi Minisztérium vezényelt le. Pl. Dr. Wagner is a minisztérium által hozzánk irányított orvos volt. A sebészetben dolgozott, de mint mondták, a bőrgyógyászathoz is értett. Nem tudom, hol halt meg. A kirendeltéknek szabad mozgásuk volt. Többen a családjukkal együtt jöttek, mint Dr. Kishalmy Lajos sebész főorvos Máramarosszigetről, Dr. Hankó Tibor Marosvásárhelyről, Dr. Harmath Pál szülész-nőgyógyász (volt egy Palkó nevű gyermekük), Dr. Reininger Miklós segédorvos. Dr. Bandi Pécsről, akikre mint munkaszolgálatos orvosokra emlékezem.

Dr. Reininger Miklósék a kórházban laktak. A feleségével és két kisgyermekével együtt lett öngyilkos, a lebontott régi kórház főépületének sebészeti osztályán lévő orvosi szobájában. Feltehetően Mosonban temethették el őket.

Dr. Springer Hugó Mosonmagyaróvár, Magyar utcai mészáros fiaként medikus korában a nyári szünetek alatt bejárt a kórház belgyógyászatára – dr. Kiss József főorvos mellett – gyakorolni. Diploma után nem tudom, hol dolgozott, de szabadságai alatt többször belátogatott a kórházba, s főként Dr. Kiss József főorvost kereste fel. A kórházban alkalmazottként nem dolgozott. Elmondás szerint tehetséges, lelkiismeretes ember volt.

Raab Györgyné dr. Stanberger Emilia nem orvos, hanem úgy emlékszem, vegyészmérnök volt. A férjével Mosonban lakott, aki talán a Kühne gyárban dolgozott. Raabné igazgató-főorvosi engedéllyel a kórházi laboratóriumban segédkezett, napi néhány órára járt be, nem volt kórházi alkalmazott.”

Dr. Reininger Miklóséknak 1944. 03. 18-án megszületett a második gyermekük. A mosonmagyaróvári születési anyakönyvben a 155/1944. anyakönyvi számon van bejegyezve: “Reininger Péter fiú, izraelita vallású, apja: Dr. Reininger Miklós musz. segédorvos 30, anyja: Pillis Edit Katalin 24. éves, állandó lakhelyük: Budapest, VI., Munkácsy u. 34.” Dr. Reininger Miklóséknak Pillis Edit Katalin március 2-től június 1-ig volt a bejegyzés szerint a kórház ápolásában. Már volt egy nagyobb gyermekük, az emlékezők szerint szintén fiú volt. A nevére és a korára sajnos már nem emlékeznek. Elbeszélés szerint, amikor a nyilasok a kórházból el akarták vinni a családot, akkor adta be a halálos adagot mindannyiuknak a családapá. Ez az eset a kórházban történt. Sajnos a holtá nyilvánításukra és az eltemetési helyükre vonatkozólag semmi nyomot nem találtunk.

A környékünkéről a helyi kórházba gyógyítás céljából beutaltak munkaszolgálatosokat, ha súlyos, sürgős esetről volt szó, mert egyébként vagy a győri, vagy a komáromi honvéd-kórházba kellett menniük gyógykezelésre. A helyi kórház felvételi könyvében – mely a helyi Levéltárban van – olvashatók azoknak a munkaszolgálatosoknak a nevei, akik a helyi kórházban voltak. Erről összeállítottunk egy rövid névsort, sajnos a felvételi könyvből nem minden esetben lehet megállapítani, hogy munkaszolgálatos volt-e a felvett személy, így csak azoknak a neveit említjük, akik szerintünk biztosan munkaszolgálatosok voltak. (Az esetleges tévedésért elnézést kérünk.)

Mosonszentpéter (Császárrét), Mosonszentjános (Hanság) 102/211. KMSz.: Armuth György 1915; Bandi László 1926; Bandi Zoltán izr. 1899; Braun Andor 1921; Berger Dénes 1928; Czeizler József 1925; Csillag Gábor 1925; Feldmann Imre 1925; Fridrich György 1924; Frischmann József 1922; Győri Miklós 1915; Haász Salamon 1899; Haász Sándor 1898; Kaufmann Tibor 1925; Klein Imre 1926; Klein Gyula 1925; Klein József 1924; Lebovics Manó 1897; Rosenfeld Jenő 1926; Steiner Károly 1901; Seidner József 1925; Spitz Andor 1926; Weisz Dezső 1926.

Kühne Mezőgazdasági Gépgyár 102/205. Kühnegyári Félszázad: Fodor Lajos, Hoffmann Pál, Weisz Erik 1925. Weisz Vilmos 1894.

Hegyeshalom: Dér József, Dér Józsefné, dr. Kovács György 1912. MUSZ.

Lengyár: Czálka Rozália 1927. zsidó hajadon, Ibolya nevű újszülöttjével, Friedmann József 1900. 101/342 KMSZ. szd. Bp. Farkas Sámuel 1926. Grünwald Béla 1926. Grünhut Sándor 1894. Hauber Béla 1913. Hirschler Endre 1926. Klein András 1926. Klein György aranyműves tanuló 1928. Klein Regina 1917. Krausz Béla 1927. Kohn Endre 1921. Korn György 1921. Kovács Jenő 1921. Liebermann Hedda, Müller Sándor 1901. Neumann József 1887. Rosenfeld Jenő 1926. Rosenfeld Károly 1900. Schwarcz János írógépműszerész 1919. Sisovits Lipót 1913. Stern Gottfried 1909. Sugár Hugó, Stern István csömunkás 1924. Steiner József aranyműves 1894. Stern Sándorné, Szigeti Ödönné 1923. Szilágyi András kereskedő 1901. Szilágyi Jenő 1914. Ungár Hugó 1896. Weisz Géza lakatos, Weisz József 1894. Wertheim Ármin 1900. Weinberger Imre 1906. Weisz Géza 1906. lakatos. Weimann Dezső 1912. szakképzett tabor, gk.

IX. KMSZ. Mosonmagyaróvár: Bánó Jenő 1909. (Áll. pkság). Balogh Gábor 1912. Haraszi János 1911. Hegedüs Sándor 1920. Hegedüs Vince 1908. Kostyál János 1909. Kocsis Gábor 1926. Kovács Gusztáv 1919. Lengyel Szilveszter asztalos 1907. Nagy János 1902. Nagy Sándor 1923. Simon Gyula 1910. Szufek József 1904. Tóth Sándor 1911. Szalai Lajos 1909. Vrancsik Ferenc molnár 1912.

II. KMSZ. Komárom. Dr. Halász György fogorvos 1896. Mosonmagyaróvár, Kápolna tér alatti lakos. Keszler Lajos szobafestő 1899. 102/201. KMSZ. szd. Komárom.

109/35. KMSZ. szds. Csillaghegy: Menczer József 1894. mosonmagyaróvári lakos. Tautz István 1903.

408. KI. munk. szds. zlj. Dvorzsák Mihály 1904.

A vészidőszak közvetlen eseményeinek ismertetését megszakítjuk. A következő fejezetben a túlélők és kortársak emlékezéseit ismertetjük.